

KÄRSÄMÄEN KUNTA

2023

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS

Kunnanhallitus	25.03.2024
Tarkastuslautakunta	xx.05.2024
Valtuusto	04.06.2024

TOIMINTAKERTOMUS	3
1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	3
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	3
1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	5
1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne.....	7
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	11
1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	13
1.6 Kunnan henkilöstö.....	14
1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	19
1.8 Ympäristötekijät	20
1.9 Muut ei-taloudelliset asiat	20
2. SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	20
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	23
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	23
3.2 Toiminnan rahoitus	28
3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset	30
4. KOKONAISTULOT JA -MENOT.....	35
5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	36
5.1 Konsernitarkastelu	36
5.2 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	40
5.3 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	42
6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	46
6.1 Asiaa koskeva sääntely.....	46
6.2 Tilikauden tuloksen käsittely.....	46
6.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	46
7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	47
7.1 Seurantaa koskeva sääntely.....	47
7.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	47
7.2.1 Käyttötalouden toteutuminen ja hallintokuntien toimintakertomukset.....	47
7.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	92
7.2.4. Rahoitusosan toteutuminen	103
7.2.5.Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	104
8.TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	105
8.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet	105
8.2 Tuloslaskelma.....	105
8.3 Rahoituslaskelma	106
8.4 Tase	107
8.5 Konsernilaskelmat	109
9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	113
9.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	113
9.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	113
9.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	114
9.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	115
9.3 Tasetta koskevat liitetiedot.....	118
9.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	118
9.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	121
9.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	124
9.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot.....	125
9.6 Luettelo kirjanpito- ja tositelajeista sekä säilytysajoista.....	127
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	128

TOIMINTAKERTOMUS

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuosi 2023 oli ensimmäinen sote-uudistuksen jälkeinen vuosi, jolloin sivistystoimi oli kunnan suurin toimiala. Yhteistyö käynnistyminen POHDE-hyvinvointialueen kanssa sujui ongelmitta; kunnan sote-kiinteistöt siirtyivät oman palvelutuotannon piiristä hyvinvointialueen vuokratiloiksi. Palvelun tuottajana Kärsämäellä jatkoi Terveystalo Kuntaturva Oy hyvinvointialueen lukuun eikä muutos sote-palveluiden saatavuudessa näin ollen ollut kuntalaisten näkökulmasta merkittävänä. Muutosta on nyttemmin odotettavissa, kun Terveystalo Kuntaturva Oy:n ja hyvinvointialueen palvelusopimus päättyy ennakoitua aikaisemmin, jo maaliskuussa 2024, ja POHDE aloittaa palveluiden tuottamisen omana toimintanaan 1.4.2024 lukien Kärsämäellä.

Ukrainassa jatkuu edelleen verinen Venäjän hyökkäyssota ja Suomen talous on ollut taantumassa vuoden 2023 lopusta lukien. Talouden odotetaan kuitenkin elpyvän korkojen tasaantuessa vähittäin kesästä 2024 lukien. Kärsämäellä talouden taantuma ja korkojen sekä hintojen nousu ei aiheuttanut merkittäviä menetyksiä työllisyyden suhteen, sillä mm. puhtaan energiantuotannon investoinnit ovat ylläpitäneet edelleen verraten hyvää työllisyysastetta paikkakunnalla.

Kunnan perustoiminta jatkui vuoden 2023 ajan häiriöttömästi ja valtuusto vahvisti huolellisesti valmisteleman uuden kuntastrategian vuosille 2024-2027. Strategia korostaa edelleen turvallista maaseutuasumista, yrittäjyyttä, kestävästä kehitystä ja puhtaan siirtymän mahdollisuuksien hyödyntämistä mm. sujuvien kaavoitus- ja lupaprosessien avulla. Strategiatyön rinnalla kunta käynnisti myös taajaman yleis- ja asemakaavojen laajentamisen ja päivittämisen. Kaavojen laajennus ylittää suunnitteilla olevan uuden Nelostien linjauksen mukaiselle risteysalueelle ja pohjoisen suuntaan laajenevalle teollisuusalueen laajennukselle. Teollisuusalueelle odotetaan puhtaan energiantuotannon mahdollistamia teollisia investointeja hyvien logististen yhteyksien läheisyyteen.

Koivupuiston palvelukeskus siirtyi joulukuussa 2023 Kärsämäen vanhustenkotiyhdistykseltä kunnan omistukseen ja samalla yhdistys käynnisti ns. Koivupuiston kujien, Pihlaja- ja Tuomikujien, purkutyöt ARA:n purkuavustuksella. Purku valmistuu keväällä 2024 ja paikalle suunnitellaan uusia ikäihmisten yhteisöllisen asumisen huoneistoja Kärsämäen Asunnot Oy:n toimesta.

Vapaa-aikaa ajatellen vuoden aikana viimeisteltiin uusi Hanhipuron virkistys- ja ulkoilualue taajaman eteläpuolella olevalle Pyhäjoen rantapalstalle. Samoin valmistui lopullisesti Suomelan alueelle laaja 18-ratainen frisbeegolfrata. Kunnan keskeiset kiinteistöt varustettiin vuoden 2023 aikana aurinkovoimaloilla, jotka tuottavat sähköä Frosteruksen koululle, Kärsämäen sotekeskukselle, Konttimäen kiinteistöille ja Suomelan leirintäalueelle päivän pidentyessä kevästä 2024 lukien.

Tapahtumien ja muiden kulttuuripalveluiden osalta vuosi oli vilkas ja ihmiset osallistuivat aktiivisesti tapahtumiin ja harrastustoimintaan. Joulunavaus ja joulumyyjäiset sekä joulunajan useat hienot konsertit kruunasivat aktiivisen kulttuurivuoden tapahtumat Kärsämäellä. Kärsämäki on edelleen kokoaan suurempi kulttuuripitäjä, sillä monet tapahtumat saivat laajasti ansaitsemaansa huomiota.

Kunnan talousarvio ja toimintasuunnitelma toteutuivat olosuhteisiin nähden erinomaisesti, mistä parhaat kiitokset kaikille. Tilikaudella 2023 Kärsämäen kunnan talous vahvistui edelleen, tilinpäätös on kunnan osalta noin 0,57 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Käyttötalouden nettokustannukset toteutuivat pitkälti talousarvion puitteissa, verotuloja kertyi 4,4 miljoonaa euroa ja valtionosuuksia maksettiin noin 5,2 miljoonaa euroa. Pörskurssien positiivisen kehityksen myötä arvopaperien arvonalennusten palautuksia kirjattiin 0,46 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin tilikausi muodostui noin 0,28 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Lainamäärä Kärsämäen

kunnassa väheni ja velkaa on 3 960 euroa/asukas, konsernilainaa Kärsämäellä on 7 650 euroa asukasta kohden.

Tulevaisuutta ajatellen Kärsämäki haluaa edelleen olla uuden strategian myötä luova, reagoiva, menestyvä ja mahdollisuuksia salliva pitäjä. Se pyrkii jatkuvasti parempaan toimintaympäristöä huolellisesti tarkastellen. Kunnan talous on uudessa kunnassa, soten siirryttyä hyvinvointialueelle ja uuden TE-palvelutehtävän myötä, tarkalla taloudenpidolla mahdollista pitää tasapainoisena, mikäli valtionosuusuudistus ei kohtele erinomaista kuntaamme epäoikeudenmukaisesti. Huolta aiheuttaa lasten määrä väheneminen vaikka ikäluokka säilyy ennusteiden mukaan nykytasolla.

Puhtaan siirtymän ja muun uuden kasvu myötä kuntaan toivotaan työkäisiä nuoria, jotta koululaitos pysyisi elinvoimaisena ja yritykset sekä organisaatiot saisivat tarvitsemansa työvoiman. Luottamus, avoimuus ja sosiaalinen eheys sekä aktiiviset ihmiset saavat kuntayhteisön kukoistamaan. Kiitos kuluneesta vuodesta kaikille kunnan työntekijöille, luottamushenkilöille, Kärsämäen kunnan asukkaille, yrittäjille ja yrityksille.

Tervetuloa Kärsämäelle,

Kärsämäellä 15.3.2024

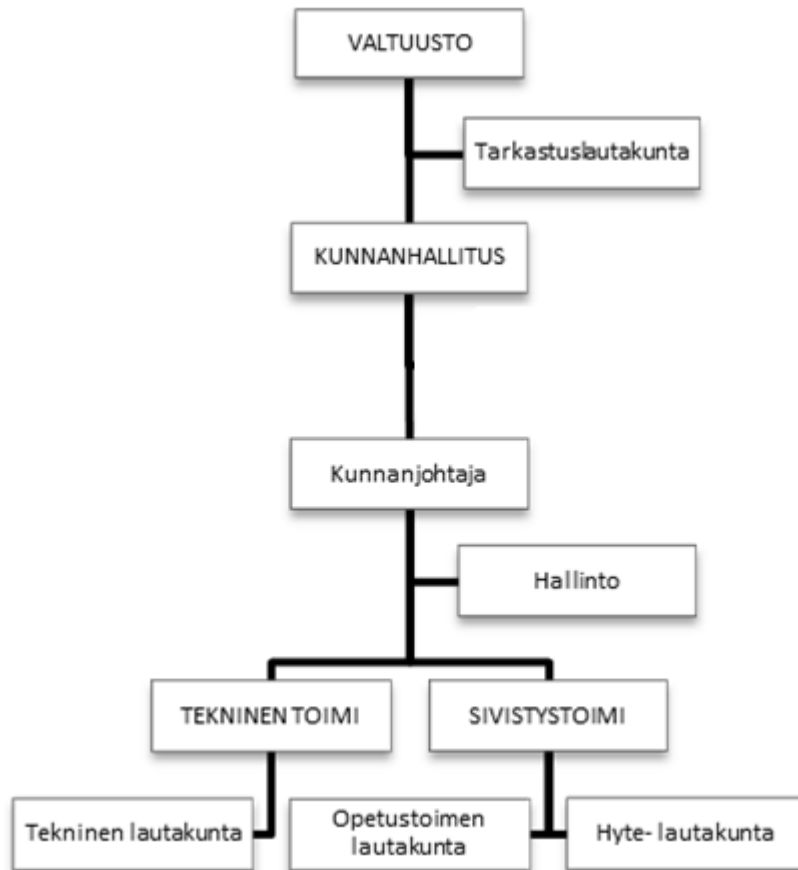
kunnanjohtaja Esa Jussila

1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Toiminta-ajatus

Kärsämäki turvaa asukkailleen hyvän elämän edellytykset ja kehittää paikkakunnan elinvoimaa.

Toimintaorganisaatio

Valtuuston kokoonpano 1.1.2023-31.12.2023

Nimi ja ammatti

Puheenjohtaja

Ristinen Esko, päästömittaaja

I varapuheenjohtaja

Kyllönen Jaana, lehtori, työterveyshoitaja (YAMK)

II varapuheenjohtaja

Autio Mika, maatalousyrittäjä

Puolue/ryhmä

Suomen Keskusta

SDP

Suomen Keskusta

Nimi ja ammatti

Ahola Marko, ravitsemustyöntekijä

Aittola Mira, agrologi

Andersson Anne, psykoterapeutti, terveydenhoitaja

Anttila, Pekka, yrittäjä

Haapakoski Niina, lähihoitaja

Isola Susanna, yrittäjä, parturi-kampaaja

Järvenpää Heidi, toimitusjohtaja

Koski Markku, eläkeläinen

Puolue/ryhmä

Perussuomalaiset

Suomen Keskusta

Suomen Keskusta

Suomen Keskusta

Perussuomalaiset

Suomen Keskusta

Suomen Keskusta

Suomen Keskusta

Littow Timo, seurakuntamestari, yrittäjä	Suomen Keskusta
Loukkola Esko, linja-autonkuljettaja, yrittäjä	Perussuomalaiset
Mäki Laura, agrologi, maitotilayrittäjä	Suomen Keskusta
Flankkila Timo, maanviljelijä	Kansallinen Kokoomus
Pietikäinen Mika, maanviljelijä	Perussuomalaiset
Ruha Anne, maatalousyrittäjä	Suomen Keskusta
Seppä Marjatta, eläkeläinen	Suomen Keskusta
Takalo Jaana, käsityönohjaaja-artesaani, sihteeri	Perussuomalaiset
Tiikkainen Antti, yrittäjä, eläkeläinen	Suomen Keskusta
Ylitalo Tero, betonityöntekijä	Suomen Keskusta

Kunnanhallituksen kokoonpano vuonna 1.1.2023-31.12.2023

<u>Nimi ja ammatti</u>	<u>Puolue/ ryhmä</u>
<i>Puheenjohtaja</i>	
Anttila Pekka	Suomen Keskusta
<i>I varapuheenjohtaja</i>	
Ruha Anne	Suomen Keskusta
<i>II varapuheenjohtaja</i>	
Loukkola Esko	Perussuomalaiset
Haapakoski Niina	Perussuomalaiset
Isola Susanna	Suomen Keskusta
Mikkola Ari	Suomen Keskusta
Ylitalo Tero	Suomen Keskusta

Lautakunnat ja jaokset 1.1.2023-31.12.2023

<p><u>Keskusvaalilautakunta</u> Isola Timo Kallinen Saara Laitinen Marko, 28.2.2023 saakka Kumpulainen Tapio, 28.2.2023 alkaen Manninen Riikka, vpj Tiikkainen Antti, pj</p>	<p><u>Tarkastuslautakunta</u> Littow Timo, vpj Myllymäki Tapio Räisänen Juha Seppä Marjatta, pj Takalo Jaana</p>
<p><u>Opetustoimen lautakunta</u> Ahola Marko, vpj Aitto-Oja Veli Huovila Tuula Järvenpää Heidi, pj Mäki Laura Pirnes Vesa Ronkainen Marika</p>	<p><u>Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta</u> Andersson Anne, pj Hankilanoja Juha Kangaskokko Anni Laitila Mikko Leinonen Tuure 24.1.2023 saakka Korkatti Antti, 24.1.2013 alkaen Mikkola Ari, vpj Raudaskoski Seija</p>
<p><u>Tekninen lautakunta/Tiejaos</u> Aittola Mira Autio Mika, pj Lohvansuu Katariina Luonuansuu Kyösti Ojala Päivi, vpj Puranen Matti Ylikangas Arvi</p>	<p><u>Yksilöjaos</u> Andersson Anne Mikkola Ari Salonurmi Ari-Pekka</p>

Kiinteistötoimitusten uskotut miehet

Haaranen Jarno
Kallinen Saara
Kyllönen Jaana H
Mikkola Ari
Myllymäki Suvi-Marja Hannele
Ylitalo Tero

Käräjäoikeuden lautamiehet

Leinonen Tuure, 24.1.2023 saakka
Ylitalo Tero, 24.1.2023 alkaen

1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2023 ilmestyneessä julkaisussa ”Taloudellinen katsaus, talvi 2023” on ennustettu vuosien 2023 - 2026 taloudellista kehitystä ja lisäksi talouden keskipitkän ajan kehitysarviota vuoteen 2028 saakka. Maailmantalouden kasvua on hidastanut inflaatio ja korkojen nousu sekä geopoliittiset jännitteet. Inflaation nopea hidastuminen ja hyvä työllisyystilanne tukevat kuitenkin kasvunäkymiä jatkossa. Korkojen odotetaan myös laskevan aiempia odotuksia nopeammin. Tunnelmat rahoitusmarkkinoilla ovatkin olleet viime aikoina melko optimistiset. Maailmantalouden kasvu on 2,7 prosenttia vuonna 2024 ja vuonna 2025 3,0 prosenttia.

Suomen talouden tilanne oli alkuvuonna 2023 ennakoarvioita heikompi ja kolmannella neljänneksellä tuotanto väheni selvästi. Myös loppuvuoden taloustilanne on edelleen heikko ja Suomen bruttokansantuote (BKT) supistuu vuonna 2023 0,5 prosenttia. Heikoin tilanne on rakentamisessa, mutta myös palveluiden hyvä kasvu on pysähtynyt.

Talouden odotetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Yksityinen kulutus kääntyykin vaimeaan kasvuun vuonna 2024 ja kasvu vahvistuu vuonna 2025. Korkojen lasku tukee myös investointeja, joita tukee myös energiasiirtymä ja puolustusinvestoinnit. Vuonna 2024 BKT kasvaa 0,7 prosenttia ja kasvu vahvistuu vuonna 2025 ja 2026 2,0 ja 1,6 prosenttiin.

Helmikuussa 2024 julkaistiin ennakoarvioita kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2023 tilinpäätöksistä. Kuntatalous saavutti viiden vuoden tauon jälkeen tasapainon, kun investoinnit huomioiva rahoitusjäämä nousi 200 miljoonan euron ylijäämään. Sitä aikaisemmin kuntatalous oli tasapainossa vuonna 2006. Myös tilikauden tulos nousi poikkeuksellisen vahvalle tasolle: 1,8 miljardiin euroon.

Valitettavasti kuntatalouden vahvat tunnusluvut saavutettiin sote-uudistukseen liittyneiden kerta-luonteisten poikkeuserien avulla. Ilman niitä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi. Poikkeuserien taustalla vaikuttivat muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuruisiksi arvioidut verotilitykset eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä.

Kuntien talouden rahavirrat muuttuivat vuonna 2023 voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastaavat nettokustannukset sekä niitä vastaavat verotulot, investointivastuu ja osa lainakannasta siirtyivät hyvinvointialueille.

Kuntien toimintamenot supistuivat sote-muutoksen vuoksi arviolta 50–60 prosenttia, mutta verotuloissa muutos oli verohäntien vuoksi pienempi.

Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui kuntasektorin korkokuluihin, jotka kasvoivat noin 150 miljoonalla. Kuntien lainakannan keskimääräiset korkokulut kasvoivat kuitenkin huomattavasti mark-

kinakorkoa hillitymmiin. Korkokulujen kasvulta kuntia suojaasi pääosin kiinteäkorkoisten lainojen käyttäminen.

	2022	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
	mrd. euroa	määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	269	3,2	1,6	-0,5	0,7	2,0	1,6
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	128	6,0	8,5	-6,1	2,4	4,0	3,0
Kokonaistarjonta	397	3,9	3,5	-2,3	1,2	2,6	2,0
Tavaroiden ja palvelujen vienti	122	5,8	3,7	-1,3	2,0	3,8	3,0
Kulutus	203	3,6	1,4	0,4	0,5	1,4	1,2
yksityinen	138	3,5	1,7	-0,8	0,7	2,0	1,7
julkinen	65	3,9	0,8	3,0	0,0	0,1	0,3
Investoinnit	65	1,0	3,2	-5,6	2,2	4,6	3,1
yksityiset	54	4,3	4,0	-5,4	0,9	2,9	4,2
julkiset	11	-11,8	-0,2	-6,6	9,0	12,5	-1,3
Kokonaiskysyntä	395	3,7	3,3	-2,3	1,2	2,6	2,1
kotimainen kysyntä	274	3,0	3,2	-2,7	0,9	2,1	1,7

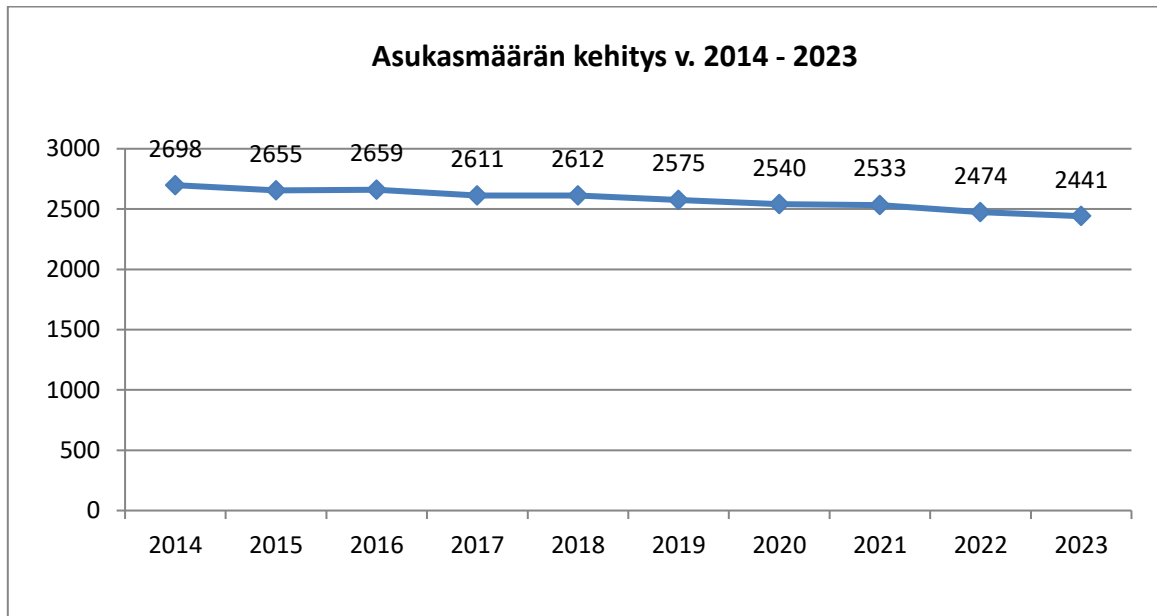
(Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, talvi 2023; Kuntaliitto, tiedote 6.2.2024)

	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	251	269	282	289	301	313
Palvelut, määrän muutos, %	4,3	3,2	0,9	0,7	1,5	0,9
Koko teollisuus, määrän muutos, %	2,0	-1,3	0,2	1,8	2,8	1,9
Työn tuottavuus, muutos, %	1,4	0,0	0,0	1,7	1,3	0,7
Työlliset, muutos, %	2,4	2,5	0,1	-0,2	0,8	0,9
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat), %	72,3	73,8	73,6	73,5	74,1	74,8
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	76,6	78,1	77,9	77,9	78,7	79,5
Työttömyysaste, %	7,7	6,8	7,2	7,5	7,1	6,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	2,2	7,1	6,3	2,0	1,4	1,7
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,4	2,4	4,2	3,5	3,3	3,1
Vaihtotase, mrd. euroa	1,0	-6,8	-2,2	-2,3	-2,7	-2,8
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	0,4	-2,5	-0,8	-0,8	-0,9	-0,9
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,5	0,3	3,4	3,4	2,4	2,1
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,1	3,1
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:hen, %	55,7	53,3	54,5	54,9	54,7	53,9
Veroaste, suhteessa BKT:hen, %	43,1	42,9	41,5	40,5	40,5	40,3
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-2,8	-0,8	-2,5	-3,5	-3,4	-3,0
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-3,3	-1,6	-3,2	-3,7	-4,2	-3,8
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	72,5	73,3	75,5	79,1	81,4	83,3
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	51,3	52,7	55,4	58,5	60,6	62,2

(Lähde: Taloudellinen katsaus, Talvi 2023, Valtiovarainministeriö)

Oman alueen kehitys

Kärsämäellä oli 31.12.2023 2 441 asukasta (lähde: Tilastokeskuksen ennakkotilasto). Vuoden 2022 lopussa asukkaita oli 2 474, joten vuoden aikana asukasmäärä väheni 33 hengellä. Vuoden aikana syntyi 16 ja kuoli 43 henkeä, luonnollinen väestönlisäys oli -27. Kokonaisnettomuutto vuonna 2023 oli - 5, nettomaahanmuutto oli +11.

Kuva. Asukasmäärän kehitys Kärsämäellä vuosina 2014-2023.

Nivala-Haapajärven seutukunnan väkiluku 31.12.2023 oli 26 801 asukasta. Seutukunnan kuntien kuntien väkiluvut ovat seuraavat: Haapajärvi 6 556 (-131), Nivala 10 450 (+31) Reisjärvi 2 598 (-38), Pyhäjärvi 4 756 (-79) ja Kärsämäki 2 441 (-33). Seutukunnan väkiluku laski edelliseen vuoteen verrattuna 250 asukkaalla. Väkiluku väheni kaikissa seutukunnan kunnissa Nivalaa lukuunottamatta. Vuodesta 1995 lukien seutukunnan väkiluku on ollut laskeva.

Kärsämäen kunnan työttömyysaste oli vuoden vaihteessa 11,1 %, vuoden 2022 lopussa se oli 8,8 %. Nivala-Haapajärven seutukunnan työttömyysaste oli vuoden vaihteessa 10,2 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 12,6 %. Vuoden 2023 lopun tilanteen mukaan työttömyysaste oli Nivalassa 10,4 %, Haapajärvellä 9,5 %, Pyhäjärvellä 12,8 % ja Reisjärvellä 6,4 %.

NIVALA-HAAPAJÄRVEN SEUTU																
	Haapajärvi		Kärsämäki		Nivala		Pyhäjärvi		Reisjärvi		Sievi		Oulainen		Yhteensä	
Rekisterissä voimassa olevat yritykset** (PRH:n Virre-tietopalvelu, tilanne 14.2.2024)	665		327		870		492		266		447		579		3 646	
Rekisteröidyt uudet yritykset ** (1.1.2023 - 31.12.2023)	35		20		53		22		13		29		27		199	
Lakanneet yritykset ** (1.1.2023 - 31.12.2023)	16		10		21		11		4		10		13		85	
Nettomuutos ** ** Yritysmuodot: Ay - Ky - Ok - Oy - Oyj - Tmi	19		10		32		11		9		19		14		114	
MYÖNNETYT YRITYSTUET (1.1.2023 - 31.12.2023)																
ELY-keskus/EAKR *	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.	€	lkm.
ELY-keskus/EMR (päättöksiä ei v. 2023)	337 491 €	5	84 294 €	1	1 737 543 €	8	122 036 €	1	- €	0	183 139 €	2	- €	0	2 464 503 €	17
Business Finland *	- €	0	- €	0	- €	0	- €	0	- €	0	- €	0	- €	0	- €	0
Leader-toimintaryhmä ***	83 235 €	4	26 217 €	2	76 000 €	7	62 000 €	3	12 000 €	2	41 000 €	2	- €	0	300 452 €	20
Startti Leader	42 720 €	2	- €	0	88 421 €	4	- €	0	- €	0	7 500 €	1	3 000 €	1	141 641 €	8
	6 730 €	10	4 598 €	6	15 037 €	18	11 226 €	14	10 553 €	14	1 594 €	3	1 947 €	4	51 685 €	69
YHTEENSÄ:	470 176 €		115 109 €		1 917 001 €		195 262 €		22 553 €		233 233 €		4 947 €		2 958 280 €	

Taulukko: Seudun kuntiin saadut yritystuet v.2023

Vuoden 2023 aikana Kärsämäellä perustettiin 20 yritystä ja yritysten poistuma kaupparekisteristä oli yhteensä 10kpl.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Tuloperusteiden muutokset

Kuntien toiminnassa ja tuloperusteissa tapahtui vuonna 2023 olennainen muutos, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastaavat nettokustannukset sekä niitä vastaavat verotulot siirtyvät hyvinvointialueille.

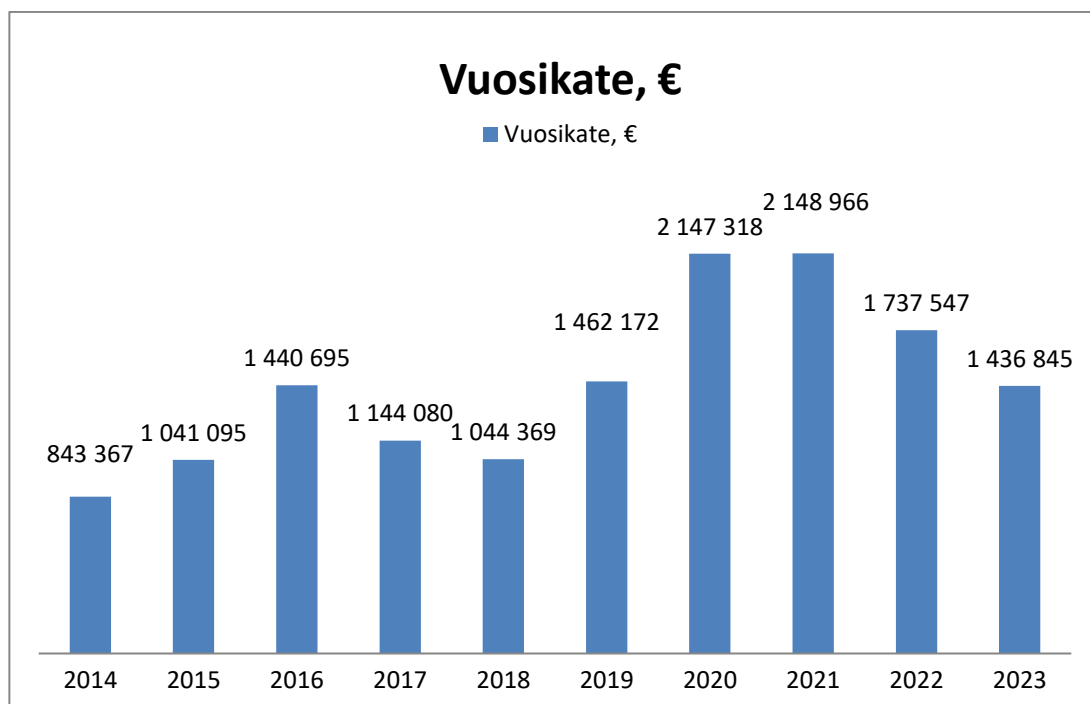
Verotulot ovat vuonna 2023 yhteensä 4 431 212 euroa. Verotulot vähenivät edellisvuodesta 49,2 % (4 289 224 euroa). Alkuperäisessä talousarviossa verotulojen kokonaiskertymäksi arvioitiin 4 561 000 euroa, talousarviomuutosten jälkeen arvio oli 4 525 000. Lopulliset verotulot toteutuivat 93 788 euroa muutettua talousarviota pienempinä. Kunnallisverotuloja kertyi 2 940 020 euroa, mikä on 3 857 760 euroa vähemmän kuin edellisvuonna.

Kiinteistöveroja kertyi 668 836 euroa. Yhteisöveron tuotto oli 822 356 euroa, 448 704 euroa vähemmän kuin edellisvuonna.

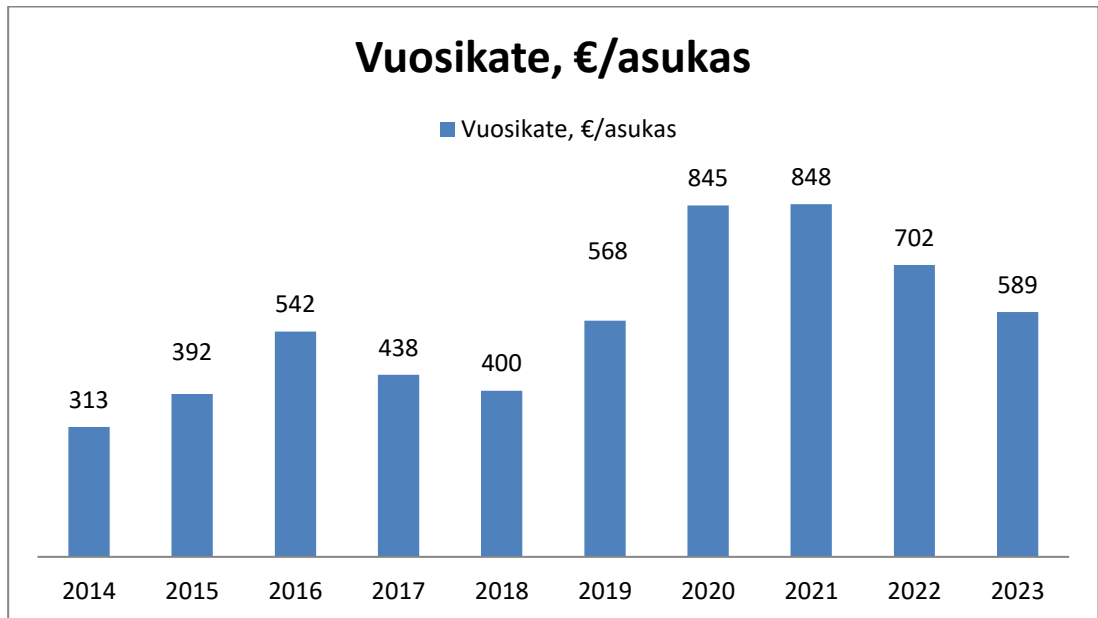
Valtionosuuksia kertyi 5 153 305 euroa. Valtionosuudet vähenivät edellisestä vuodesta 7 299 043 euroa, 58,62% .

Toiminnan ja talouden muutokset

Tilinpäätös muodostui 570 137 euroa ylijäämäiseksi. Ylijäämä oli 403 301 euroa edellisen vuoden tilinpäätöstä pienempi. Vuosikate oli vuonna 2023 1 436 845 euroa ja se väheni 300 702 euroa edellisvuoteen verrattuna.

Kuva. Vuosikatteen kehitys Kärsämäellä 2014– 2023.

Kuva. Vuosikate asukasta kohden Kärsämäellä vuosina 2014 – 2023.

Lainakanta 31.12.2023 oli 9 743 637 euroa, 3 992 euroa/asukas, kun sitä tilikauden 2022 lopussa oli asukasta kohden 3 960 euroa.

Poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarvioon

Käyttötalouden osalta talousarvio alittui kokonaisuutena nettona 360 248 euroa. Talousarvio alittui kunnanhallituksen, keskusvaalilautakunnan, tarkastuslautakunnan, Hyte-lautakunnan ja teknisen lautakunnan osalta. Kunnanhallituksen (124 929 euroa) alitus koostui pääasiassa budjetoitua pienempinä toteutuneista palvelujen ostoista sekä alituksista avustus- ja vuokratilustuksissa. Teknisen lautakunnan (215 667 euroa) alituksen taustalla olivat budjetoitua pienempinä toteutuneet henkilöstökustannukset sekä alitukset kunnossapito-, siivous-, lämmitys- ja sähkökuluissa. Hyte-lautakunnassa alitus oli 19 919 euroa, kertyen pääasiassa budjetoitua pienempinä toteutuneista henkilöstö-, kalusto- ja vuokratilustuksista. Keskusvaalilautakunnan talousarvioalitus oli 6 437 euroa ja tarkastuslautakunnan 8 248 euroa.

Opetustoimen lautakunnan alaisessa toiminnassa ylitystä oli yhteensä 14 456 euroa, toimintatuotoissa avustuksia kertyi budjetoitua vähemmän.

Verotulot toteutuivat 93 788 € muutettua talousarviota heikommin, johtuen pääasiassa verovuoden 2023 tilitysten oikaisusta joulukuun 2023 verotilityksessä. Valtionosuuksia saatiin 87 695 € arvioitua vähemmän johtuen Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksestä 29.12.2023 opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden tarkistamisesta vuodelle 2023.

1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Teollisuuden heikentynyt vientikysyntä ja rakentamisen nopea hiipuminen sekä Ukrainan sodan jatkumisen vaikutukset heikentävät talouden näkymiä. Lisääntyneen epävarmuuden, hintojen ja korkojen yllättävän nopean nousun seurauksena sekä kulutuksen että investointien näkymät ovat heikentyneet. Heikentynyt kysyntä ja kasvaneet kustannukset heikentävät yrityksille ja kuluttajien taloudellista tilannetta ja sen seurauksena aiheuttaa kasvavaa työttömyyttä.

TE-palvelut 2024 uudistuksen myötä julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2025 alkaen. Toiminnan käynnistysvaiheessa on työllisyyspalveluissa onnistumiseen liittyviä riskejä, lisäksi kunnille palvelujen järjestämiseen myönnettävien valtionosuuksien riittämiseen toiminnasta syntyviin kuluihin liittyy merkittävää epävarmuutta.

Hyvä johtaminen ja hallinto edellyttävät luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden roolien, tehtävien ja vastuujakojen selkeää ymmärtämistä. Kärsämäen kunnan strategian mukaisesti prosessimme ovat sujuvia ja palvelemme ketterästi. Tämän toimintakulttuurin ylläpito ja kehittäminen vaatii jatkuvia toimenpiteitä.

Valtuuston 12.12.2023 hyväksymä vuoden 2024 talousarvio on ylijäämäinen talousarviovuoden 2024 osalta, mutta suunnitelmavuodet 2025 – 2026 ovat alijäämäisiä. Talouden suunnitteluun sisältyy poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä erityisesti valtionosuuksien ja TE-palvelut 2024 – uudistuksen vaikutusten osalta. Verorahoituksen puolittuminen hyvinvointialueuudistuksen takia haastaa edelleen kunnan taloudellista liikkumavaraa. Vuosien 2025 ja 2026 tilikausien arvioidaan jäävän alijäämäisiksi. Kokonaisuutena valtion-osuuksien väheneminen uudistuksen myötä ja toisaalta valmisteilla oleva kuntien rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistus (voimaan 1.1.2026) merkitsevät suurta epävarmuutta talouden pidemmän aikavälin suunnittelulle.

Keskeistä talouden hallinnassa on pidättäytyä uusista pysyvistä menojen lisäyksistä. On todennäköistä, että myös nykyistä palvelutarjontaa joudutaan tarkastelemaan kriittisesti. Kärsämäen kunnalla on kuitenkin useiden ylijäämäisten tilinpäätösten myötä syntynyt taseeseen kohtuullinen puskuri, josta on etua myös tulevassa epävarmuuden tilassa.

Toimintaympäristön merkittävimmät riskit liittyvät maailmanpolitiikan epävakaiseen kehitykseen, Sotatilaan Ukrainassa sekä valtionosuus- ja TE -2024 uudistusten vaikutukseen kuntien rahoituspohjaan. Toisaalta hiilineutraalin energiatuotannon murros ja muun muassa tuuli- ja aurinkovoimaan panostaminen tuovat uusia mahdollisuuksia myös Kärsämäelle.

Kunnan omien toimenpiteiden lisäksi kuntatalouteen vaikuttaa merkittävästi kunnille annettavien tehtävien ja velvoitteiden kehitys. Valtio on leikannut 2010-luvulla rajusti hyvinvointipalvelujen järjestämiseen tarkoitettua rahoitusta kunnilta, kuntien tehtäviä ja velvoitteita ei ole kuitenkaan vähennetty. Tulevaisuuden epävarmuutta lisää mahdollisuus, että kuntien tehtäviä ja velvoitteita tullaan lisäämään, vaikei kuntatalous kestäisi yhtään uutta kustannuksia aiheuttavaa lisävelvoitetta.

Kunnan työllisyyden, työpaikkaomavaraisuuden ja elinkeinoelämän edellytysten parantamiseen liittyy tulevana vuosina uuden 2024-2027 ulottuvan kuntastrategian mukaisesti. mm. matkailuun ja markkinointiin sekä kunnan asuntotilanteeseen panostaminen. Vuoden 2024 talousarvion ja toimintasuunnitelman tavoitteet on asetettu kuntastrategian mukaisesti.

1.6 Kunnan henkilöstö

Henkilöstötilinpäätös antaa tiivistettyä tietoa henkilöstöön liittyvissä asioissa.

Henkilöstön määrä 31.12.2023

Seuraavassa taulukossa on esitetty 31.12.2023 kunnan palveluksessa olleen henkilöstön määrä. Yhteensä henkilökunnan lukumäärä oli 128 henkilöä.

Hallintotoimeen kuuluvat keskushallinnon sekä työllistämispalvelujen henkilöstö. Sivistystoimen alaisuuteen kuuluvat opetustoimen hallinnon, perusopetuksen, toiseen asteen opetuksen, varhaiskasvatuksen, kirjasto- ja kulttuuritoimen sekä liikunta- ja nuorisotoimen henkilöstö. Tekniseen toimeen kuuluvat yhdyskuntatekniikan ja kiinteistötoimen henkilöstö.

	Vakinainen	Määräaikainen	Sijainen	Työllistetty	Yhteensä 2023	Yhteensä 2022
Hallintotoimi	5	2		3	10	10
Sivistystoimi	76	23	12		111	107
Tekninen toimi	7				7	7
Kaikki yhteensä	88	25		3	128	124

Taulukko: Henkilöstön määrä 31.12.2023

	Vakinainen	Määräaikainen	Sijainen	Työllistetty	Yhteensä 2023
Yleishallinto	5	2		3	10
Opetustoimen hallinto	2				2
Perusopetus	39	11	3		53
Toisen asteen opetus	9	4			13
Varhaiskasvatus	22	7	8		37
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	2		1		3
Liikunta- ja nuorisotoimi	2	1			3
Yhdyskuntatekniikka	3				3
Kiinteistötoimi	4				4
Kaikki yhteensä	88	25	12	3	128

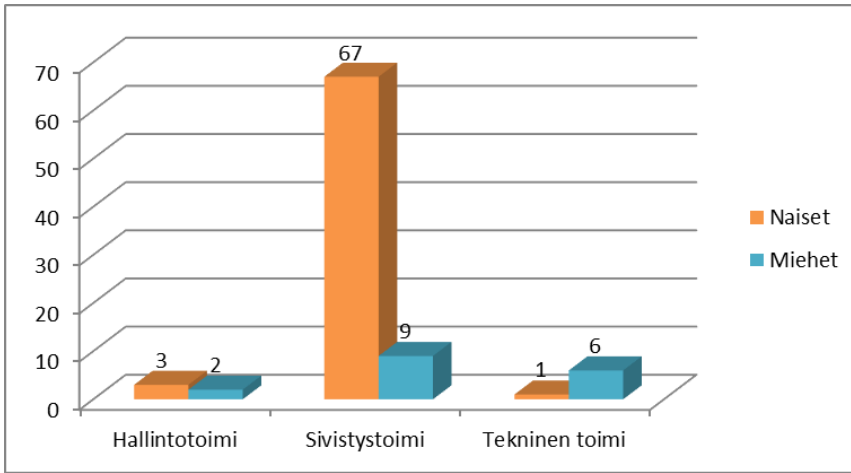
Taulukko: Henkilöstön määrä tulosalueittain 31.12.2023

Henkilötyövuosi

Henkilötyövuosi eli HTV kuvaa täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työpanosta. Vuonna 2023 HTV oli 121,6 (palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365) ja HTV2 oli 107,8 (palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365). Muu henkilöresurssi/HTV2 oli 1,5.

Henkilöstön sukupuolijakauma

Vakinaista henkilökuntaa on 88, naisia 71 ja miehiä 17.

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön sukupuolijakauma 31.12.2023

Vakinaisen henkilöstön ikärakenne ja keski-ikä

Suurin ikäryhmä on 55–59-vuotiaat, joihin kuuluu 20,5 % vakinaisesta henkilöstöstä. Alle 50-vuotiaita on 56,8 %.

	Ikäryhmä/henkilöluvumäärä									Yhteensä
	-29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65-	
Hallintotoimi			2		1		1	1		5
Sivistystoimi	5	13	11	12	6	5	14	10		76
Tekninen toimi							3	3	1	7
Yhteensä	5	13	13	12	7	5	18	14	1	88

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön ikäjakauma 31.12.2023

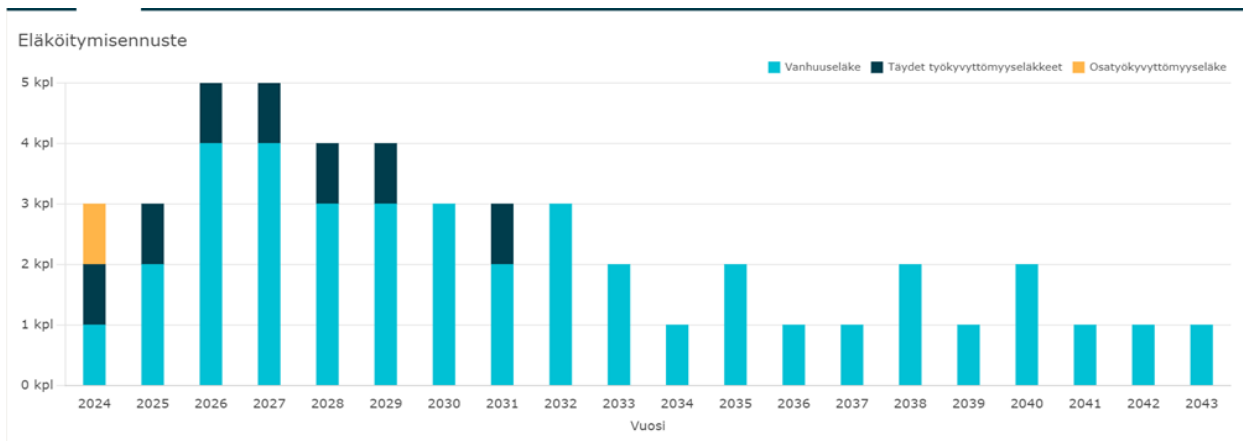
Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 46,3 vuotta. Koko kunta-alalla vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 45,5 vuotta vuonna 2022.

	2023	2022
Hallintotoimi	48,2	54,6
Sivistystoimi	44,9	43,9
Tekninen toimi	60,3	59,3
Yhteensä	46,3	47,1

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön keski-ikä hallintokunnittain

Eläköityminen

Seuraavassa taulukossa on esitetty Kevan tilaston mukainen eläköitymisennuste. Ennuste perustuu vuoden 2023 lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2023 alun organisaatiotilanteeseen. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Eläköitymisennusteen (viisi ensimmäistä vuotta) mukaan kunnan henkilöstöstä eläköityy kaikkiaan 19 henkilöä.

Taulukko: Eläköitymisennuste 2024–2043

Eläkemaksut

Palkkaperusteista eläkemaksua maksavat sekä palkansaaja että työnantaja kaikesta työstä, josta karttuu eläkettä. Palkkaperusteisen eläkemaksun lisäksi kunnat ja hyvinvointialueet maksavat tasausmaksua vuoden 2023 alusta alkaen. Tasausmaksu korvaa aiemmin olleen eläkemenoperusteisen maksun.

Eläkemaksut	2023	2022
Eläkemenoperusteinen maksu		387 220
Tasausmaksu	175 420	

Taulukko: Tasausmaksu

Henkilöstön vaihtuvuus

Kertomusvuonna vakinaisen henkilöstön virka-/työsuhteita alkoi 7 ja päättyi 4.

Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus		2023
Alkaneet palvelussuhteet		7
Päättyneet palvelussuhteet		4
- eläke	1	
- irtisanoutuminen	3	

Taulukko: Henkilöstön vaihtuvuus

Osaamisen kehittäminen

Ammatilliseen palkalliseen henkilöstökoulutukseen osallistui 23 henkilöä yhteensä 26 koulutuspäivää. Palkattomia koulutus- ja opintovapaapäiviä kertyi 963 päivää.

	Henkilöt	Päivät
Työnantajan järj. työn edell. koulutus	1	1
Omaehtoinen palkallinen koulutus	10	10
Täydennyskoulutus, palkallinen	12	15
Koulutus, palkaton	1	3
Muut opinnot, palkaton	3	5
Opintovapaa, palkaton	8	945
Oppisopimuskoulutus, palkaton	3	10
Työsuojelukoulutus	1	1
Luottamusmieskoulutus	1	1
Yhteensä	40	991

Taulukko: Koulutuksiin osallistuminen

Terveysperusteisia poissaoloja ovat työntekijän sairaudesta johtuvat poissaolot sekä työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot.

Sairauspoissaolot	Palkalliset sairauspoissaolot Kalenteripäivät	Palkattomat sairauspoissaolot Kalenteripäivät
1-7 pv	857	6
8-29 pv	467	21
30-59 pv	98	
60-89 pv	213	
90-179 pv	130	
Yli 180 pv		
Yhteensä keskimäärin/henkilötyövuosi	14,7	

Sairauspoissaoloprosentti	5,8
0 päivää sairastaneet, hlöä	78
0 päivää sairastaneet, % hlöstöstä	60,9

	Tapausta	Poissaolot/kalenteripv
Työtapaturma	2	152
Työmatkatapaturma	0	0
	2	152

Taulukko: Henkilöstön terveysperusteiset poissaolot.

Henkilöstömenot

Tuloslaskelmaan kirjattuja palkkoja ja muita henkilöstökuluja maksettiin 5 449 499 euroa, vähennystä edelliseen vuoteen n. 7,2 % .

Henkilöstökulut	2023	2022
Palkat ja palkkiot	4 396 609	4 580 544
Eläkekulut	924 796	1 163 664
Muut henkilösivukulut	128 094	130 469
Yhteensä	5 449 499	5 874 677

Taulukko: Henkilöstökulut vuosina 2022 – 2023

Työterveyshuolto ja työkykyä ylläpitävä toiminta

Työterveyshuollon palvelut on ostettu Terveystalo Kuntaturva Oy:ltä. Työterveyshuollon tavoitteena on terveellinen ja turvallinen työympäristö ja hyvin toimiva työyhteisö, työperäisten sairauksien ehkäisy sekä työ- ja toimintakyvyn edistäminen.

Työterveyshuollon bruttomenot vuonna 2023 olivat 43 290 euroa (38 333 euroa vuonna 2022). Työterveyshuollon kustannukset sisältävät henkilöstön työterveyshuollon lisäksi sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannukset. Kela korvaa 50 % – 60 % työterveyshuollon kustannuksista.

Työterveyshuollon tavoitteena on myös kunnallisen palvelutuotannon tuloksellisuuden edistäminen ja henkilöstön työelämän laadun parantaminen antamalla vaikutusmahdollisuuksia omaa työtään ja työyhteisöään kokevien päätösten valmisteluun. Vaikutuskanavana on yhteistyötoimikunta. Yhteistyötoimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana 4 kertaa.

Työnantaja korvaa erityistyölasien hankinnasta 100 euroa kehyksistä ja määritetyt linssit. Henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseksi työnantaja myöntää 240 euroa/henkilö/vuosi määritellyin ehdoin liikuntaan ja hierontaan/fysioterapiaan.

Henkilöstön virkistäytymispäiviä järjestetään 1-2 kertaa vuodessa.

	2023	2022
Terveystarkastusten käynnit yhteensä, kpl	92	287
lääkärit	37	36
terveydenhoitajat	37	47
fysioterapeutit		
psykologit	17	11
laboratorio	1	193
Sairaanhoitokäynnit yhteensä, kpl	705	591
lääkärit	153	110
terveydenhoitajat	51	44
laboratorio	501	437
Työpaikkaselvitykset yhteensä, t	7	13,5
lääkärit	2	
terveydenhoitajat	5	12,5
fysioterapeutit		1
Yksilön neuvonta- ja ohjaukseenkäynnit, kpl	132	184
lääkärit	41	10
terveydenhoitajat	86	174
fysioterapeutit		
psykologit	4	
muut asiantuntijat	1	

Taulukko: Työterveyshuollon, sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon toimintatiedot 2022 – 2023

1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet päävastuualueille vuosittain talousarviossa. Tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu puolivuositain. Osavuosikatsausraportointia on kehitetty tiiviimmäksi ja informatiivisemmaksi, johdon talousraportointia ja mittaristoja kehitetään yhteistyössä Kuntien Hetapalvelut Oy:n kanssa.

Henkilöstöriskit

Henkilöstöhallinnon sisäisessä tarkkailussa ja suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota mahdollisiin henkilöstöriskeihin. Avainhenkilöille luodaan varahenkilöjärjestelmä, mikä on toimialueen päällikön vastuulla.

Kunnan vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 46,3 vuotta. Eläköityvien määrä ajalla 2024-2033 on 35 henkilöä, eli noin 40 % kunnan vakituisesta henkilöstöstä. Henkilöstön rekrytoinnista ja palkkauksesta päätetään kunnan hallintosäännön mukaisella tavalla. Johtoryhmän viranhaltijoiden sijaisuudet on määritetty hallintosäännössä. Palkkauksesta päätettäessä otetaan huomioon alan virka- ja työehtosopimuksen määräykset ja kunnanhallituksen mahdollisesti antamat ohjeet. Apuna rekrytoinneissa käytetään Kuntarekry- rekrytointipalvelua. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit on tunnistettu ja näitä pyritään välttämään kehittämällä henkilöstön hyvinvointia ja työnantajakuva.

Työntekijöiden pitkittyvät sairauspoissaolot aiheuttavat myös henkilöstöön liittyvän riskin. Sairauspoissaolojen riskin pienentämiseksi työterveyshuolto tekee 3-5 vuoden välein työpaikkakäynnit, joissa kartoitetaan työpaikan fysikaaliset, kemialliset ja biologiset altisteet, psyykkiset sekä fyysiset kuormitustekijät ja tapaturmavaarat. Ikäryhmätarkastukset tehdään 45, 50, 55, 60 ja 65 vuotta täytäneille. Työntekijöille, joilla todetaan alentunut työkyky, ohjataan kuntoutukseen.

Tapaturmien torjunta ja vaaratilanteiden ehkäisy toteutuu Kärsämäen kunnan yleisten toimintaohjeiden työpaikoilla esiintyviin tilanteisiin –ohjeen mukaisesti Työsuojelutoimikunta yhdessä työterveyshuollon kanssa laatii kunnan henkilöstölle työsuojeluhuollon toimintasuunnitelman, joka kolmen vuoden välein tarkistetaan. Työntekijän erityisissä ongelmissa työnjohdolla on käytössä ”Varhaisen tuen malli” -opas.

Sairauspoissaolojen seuranta vastuu on hallinnonalan johtavalla viranhaltijalla sekä viranhaltijalla, joka myötäilee henkilöstölle sairauspoissaoloja. Työnantajan on myös ilmoitettava työterveyshuoltoon työntekijän pitkistä sairauspoissaoloista viimeistään silloin kun poissaolo on jatkunut 30 vrk ajan. Työterveyshuollon on viimeistään 90 sairauspäivän (arkipäiviä) jälkeen arvioitava jäljellä oleva työkyky. Kuukauden välein lähetetään työterveyshuoltoon yli kuukauden kestäneet sairauspoissaolot.

Talousriskit

Talouden kehitysnäkymien epävarmuus on lisääntynyt huomattavasti epävakaa maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi. Yritysten ja kuluttajien toiminnassa tapahtuvien muutosten ennakointi ja niiden vaikutusten arviointi on haasteellista. Valtiontalouden tasapainottamistoimenpiteillä sekä lainsäädännön muutoksilla ja kuntien velvoitteiden lisäämisellä on myös vaikutuksensa kunnan toimintaan ja talouteen.

Kunnan antamien takausten jäljellä olevan pääoman määrä 31.12.2023 oli 10,95 milj. euroa. Kärsämäen kunnan lainakanta 31.12.2023 oli 9 743 637 euroa, lainasalkkuun sisältyy korkoriski 2/3 lainoista ollessa sidottuna lyhyisiin korkoihin, jolloin ne ovat alttiina markkinakorkojen vaihteluille. Noin kolmannes kunnan lainasalkusta on sidottuna pitkään 10 v. korkoon.

Kunnan sijoitustoiminnassa noudatetaan valtuuston hyväksymiä periaatteita. Kunnan sijoitussalkku oli vuoden 2023 lopussa kirjanpitoarvoltaan 10,18 milj. euroa. Sijoitusten tuottoon liittyvä riski kytkeytyy maailmantalouden epävakauteen.

1.8 Ympäristötekijät

Kunnalla ei ole tarvetta jätevedenpuhdistamon laajalle peruskunnostukselle tai päästökauppaa harjoittavaa yritystoimintaa. Kunnassa ei ole myöskään sattunut laajoja veteen, maahan tai ilmaan kohdistuneita ongelmapäästöjä.

Kärsämäen kuntastrategian mukaisesti otamme kaikessa kunnan toiminnassa huomioon kestävän kehityksen, luontoarvot sekä panostamme osaltamme ilmastonmuutoksen torjuntaan.

1.9 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan toiminnassa ei ole tunnistettu ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista. Johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruptioon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

2. SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Vuoden 2023 aikana valtuuston tekemistä päätöksistä ei tehty valituksia hallinto-oikeuteen. Kunnanhallituksen tiedossa ei ole sellaisia lakisäateisten tehtävien laiminlyöntejä tai muita lakien ja säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai muu vaatimus tai oikeusseuraamus.

Sisäisen valvonnan toteutusta ohjaa valtuuston hyväksymä hallintosääntö. Kunnan valvonta jakaantuu ulkoiseen valvontaan ja sisäiseen valvontaan. Ulkoisen valvonnan tärkein osa on tilintarkastus, jota toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistamaan, että toiminta on taloudellista, tuloksellista ja lainmukaista ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Riittävän ja toimivan sisäisen valvontajärjestelmän luomisesta, ohjeistuksesta, ylläpitämisestä ja seurannasta vastaa kunnanhallitus. Jokainen viranhaltija vastaa johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta, jolla varmennetaan mm. määräysten noudattaminen ja toiminnan tuloksellisuus. Erityinen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta on tilivelvollisilla. Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat yhtenevän toisiaan täydentävän ja kattavan valvontajärjestelmän. Kunnan tilintarkastaja antaa tarkastuskerptomuksessaan lausunnon sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- **Strateginen suunnittelu;** Valtuusto on 6.6.2023, §42 vahvistanut kunnan strategian vuosille 2024 - 2027.

- **Taloussuunnitelma ja talousarvio**, jotka valtuusto käsittelee vuosittain joulukuussa.
- **Toiminnan ja talouden raportointi**, jota toteutetaan kunnanhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden puitteissa.
- **Johtamisjärjestelmä**, joka on määritetty pääosin kunnan hallinto- ja toimintasäännössä.
- **Hyvä hallintotapa**, jonka keskeinen elementti on julkisuusperiaatteen noudattaminen.
- **Henkilöstöhallinto**
- **Riskien tunnistaminen ja hallinta**
- **Lakien, ohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta**

Hallintokunnissa on tunnistettu, että sisäinen valvonta on osa jokapäiväistä toiminnan johtamista. Tätä kautta parannetaan toiminnan tehostumista ja kunnan tuottavuuden paranemista.

Riskikartoitukset ja riskien hallintasuunnitelmat

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion toteutuminen oikealla ennakkoinnilla. Kärsämäen riskit on luokiteltu strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Vahinkoriskejä hallitaan vakuuttamisen avulla.

Riskienkartoitus tehdään vakuutusten kilpailutuksen yhteydessä kerran valtuustokaudessa, vakuutukset on kilpailutettu loppuvuodesta 2021. Turvallisuussuunnitelmat on tehty. Kiinteistöissä on käytössä murtohälytysjärjestelmät. Valmiussuunnitelmia on päivitetty vuoden 2023 aikana, valmiussuunnitelman yleinen osa hyväksyttiin valtuustossa 6.6.2023, §43.

Kunnan riskien hallinta sisältää riskien kartoituksen, analysoinnin ja hallintasuunnitelman. Hallintasuunnitelma pitää sisällään seuraavat osiot:

- **toimintaketjujen ns. vaarallisten työyhdistelmien varmistus**
- **henkilöstöriskien hallinta**
- **omaisuusriskien hallinta**
- **tietoturvallisuusriskien hallinta**

Sisäisen valvonnan raportti annetaan kunnanhallitukselle edelliseltä vuodelta seuraavan vuoden alkupuolella. Raporttiin on koottu kunnanhallituksen ja lautakuntien alaisen toiminnan selvitykset. Valtuustolle sisäinen valvonnan havainnoista ja toimivuudesta raportoidaan kunnan tilinpäätöksessä. Sisäisen valvonnan raportti vuodelta 2022 on ollut kunnanhallituksen käsiteltävänä 27.3.2023.

Kunnan talousarvion- ja verotulojen toteutuminen sekä varainhoitajan raportit annetaan kuukausittain kunnanhallitukselle. Tytäryhtiöiden raportointia toteutetaan vuosittain.

Kunnan ja kunnan konsernin tyttärien osavuosisikatsaus on annettu kerran vuodessa kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Osavuosisikatsaus on 1.1.- 30.6 ja tilinpäätös 1.1. - 31.12.

Valtuuston talousarviossa asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on pääsääntöisesti saavutettu ja niistä on raportoitu tilinpäätöksen kohdassa talousarvion toteutuminen. Lopullisessa talousarviossa kunnan tilikauden ylijäämä oli 111 939 euroa ja tilinpäätöksen mukainen tilikauden ylijäämä on 570 137 euroa.

Tietoturvallisuus

Kunnanhallitus on päättänyt tietoturvallisuusorganisaatiosta ja tietoturvallisuusohjeista, joita jokainen tietotyötä tekevä on velvollinen noudattamaan. Tietoturvallisuus ja siihen liittyvä riskienhallinta ovat muodostuneet entistä tärkeämmiksi mm. koska palvelutoiminnan riippuvuus tietojärjestelmien katkottomasta ja virheettömästä toiminnasta kasvavat jatkuvasti, yleiset tietosuojavaatimukset ja talouden riskien mahdollisuus lisääntyvät. Tietoturvallisuuden seuranta kuuluu osana esimiesvastuuseen, ja sen on oltava jatkuvaa organisaation kaikilla tasoilla. Tietoturvakäytännöt on päivitetty tietosuoja-asetuksen astuttua voimaan. Kärsämäen kunta osallistuu alueelliseen tietosuoja-yhteistyöhön ja tietohallinnon kehittämiseen Joki-ICT Oy:n ja sen muiden asiakkaiden kanssa.

Kuntakonsernin palvelutoiminnan sujuvuus ja jatkuvuus ovat riippuvaisia digitaalisen turvallisuuden ja kriittisten ICT-palveluiden toiminnasta. Tietoturvaan, kyberturvaan, toiminnan jatkuvuuteen ja varautumiseen kiinnitetään erityistä huomiota toimintaympäristön kehittämisessä. ICT-palveluissa kunta toimii palveluiden järjestäjänä, kumppaneiden vastatessa palvelutuotannosta. Kärsämäen kunta osallistuu tietoturva- tietosuoja sekä tiedonhallintapalvelujen kehittämiseen alueellisilla yhteistyöfoorumeilla. Moni-toimittajaympäristössä korostuu palvelukokonaisuuksien ja kumppaneiden hallinta sekä kumppaneiden kyvykkyys varautua toimintaympäristön tapahtumiin.

Kunnan tietoliikenneyhteydet toimivat vuoden 2023 aikana luotettavasti, lukuun ottamatta muutamia laiterikoista tai operaattorin palvelun häiriöistä johtuneita lyhyitä katkoksia. Kärsämäen kunta oli vuonna 2023 mukana Kalajoen kaupungin hallinnoimassa DigiTyy (Digiturvallinen työkuulttuuri ja -ympäristö)-hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on edistää kuntien ja kuntayhtymien yleistä digitaalista turvallisuutta. Hankkeen kautta on järjestetty tietoturvakoulutusta henkilöstölle ja päättäjille.

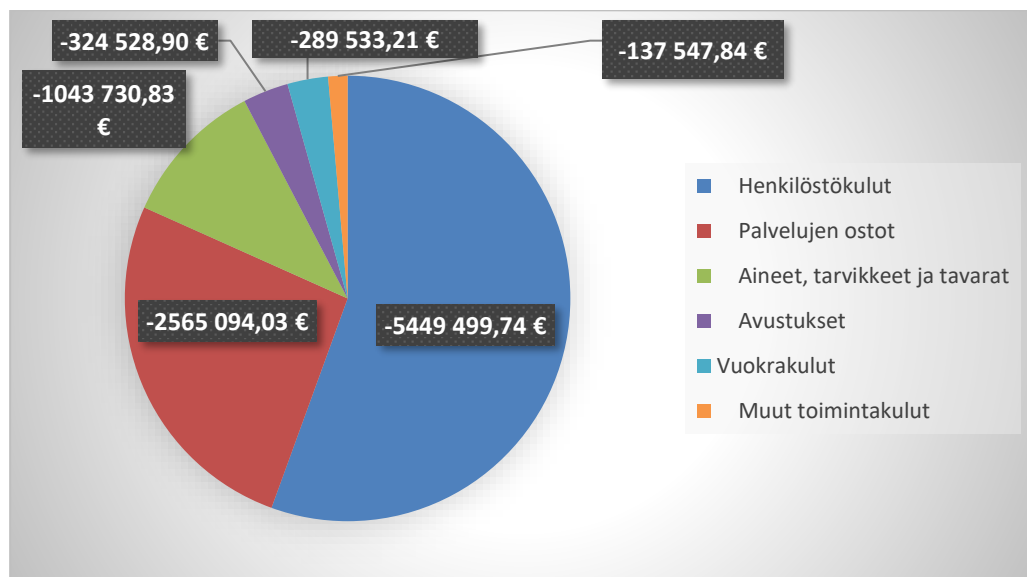
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tässä esitettyssä tuloslaskelman tarkastelussa on otettu huomioon ainoastaan ulkoiset tulot ja menot.

Toimintatuotot olivat vuonna 2023 1 337 352 euroa. Ne vähenivät 748 371 euroa (35,88 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintatuotoissa myyntituottoja kertyi 595 184 euroa edellisvuotta vähemmän. Maksutuotot vähenivät 416 507 euroa. Tuet ja avustukset vähenivät puolestaan 133 432 euroa. Vuokratuotot kasvoivat vuoden 2022 tasosta 542 324 euroa, mitä selittää Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteelta saadut vuokratuotot. Muut toimintatuotot pienenevät -145 572 euroa.

Toimintakulut olivat vuonna 2023 9 809 935 euroa. Ne vähenivät 11 332 994 euroa (53,6 %) verrattuna edelliseen vuoteen. Palkat ja palkkiot olivat vuonna 2023 4 396 609 euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 183 935 euroa, 4,0%. Henkilösivukulut olivat vuonna 2023 1 052 890 euroa, 241 242 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Palvelujen ostot olivat vuonna 2023 2 565 094 euroa, mikä on edelliseen vuoteen verrattuna 10 759 453 euroa vähemmän. Aineiden ja tarvikkeiden ostot olivat puolestaan 1 043 731 euroa, 63 331 euroa enemmän kuin edellisvuonna. Vuonna 2023 avustuksia myönnettiin 324 529 euroa, 207 342 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Vuokratulot olivat vuonna 2023 289 533 euroa 59 005 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Muut toimintakulut olivat vuonna 2023 137 548 euroa, 54 651 euroa edellisvuotta enemmän.

Kuva. Toimintakulut erittäin vuonna 2023.

Vuoden 2023 toimintakate oli -8 472 583 euroa. Toimintakate muuttui edelliseen vuoteen verrattuna -55,5%, 10 584 623 euroa. Toimintakate on tuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen

osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista=100* Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön).

Tämä tunnusluku oli vuonna 2023 13,63 % ja edellisvuonna se oli 9,86 %.

Verotulot ovat vuonna 2023 yhteensä 4 431 212 euroa. Verotulot vähenivät edellisvuodesta 49,2 % - (4 289 224 euroa). Kunnallisveroverotuloja kertyi 2 940 020 euroa, mikä on 3 857 760 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Kiinteistöveroja kertyi 668 836 euroa. Kiinteistöverojen tuotto oli 17 240 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Yhteisöveron tuotto oli 822 356 euroa, 448 704 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Vuoden 2023 tuloveroprosentti oli 8,86 %, tuloveroprosenttia on leikattiin sote-uudistuksen myötä 12,64% vuodelle 2023. Kiinteistöveroprosentit olivat: yleinen veroprosentti 0,93 %, vakituiset asunnot 0,65 %, muut asuinrakennukset 1,10 %, voimalaitos 2,85 % ja yleishyödylliset yhteisöt 0,00 % ja rakentamattomat tontit 3,00 %.

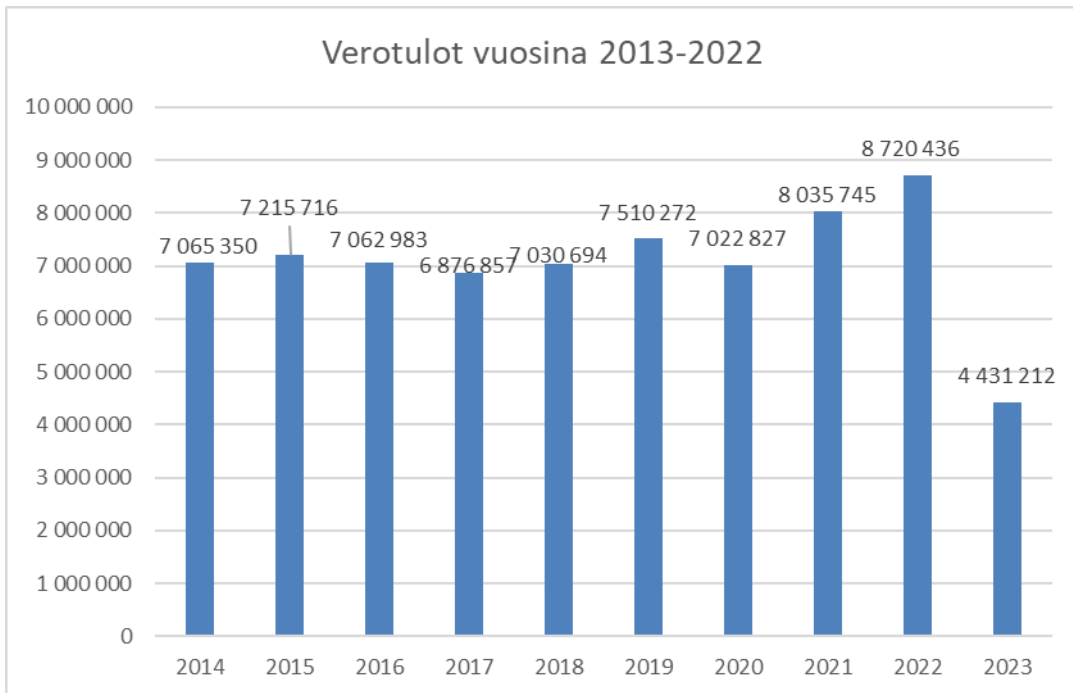
Valtionosuudet olivat vuonna 2023 yhteensä 5 153 305 euroa ja vähennystä edellisvuoteen tapahtui 58,6 % (7 299 043 euroa). Kunnan peruspalvelujen valtionosuus oli 4 564 994 euroa. Verotulomenetysten kompensatio oli 594 696 euroa.

Kunnan saamaan kokonaisvaltionosuuden määrään vaikuttavat lisäksi muu kuin ns. yhteen putkeen kuuluva opetus ja kulttuuritoimi. Tähän luetaan perusopetuksesta mm. lisäopetus, kansalaisopisto ja liikunta- ja nuorisotyö. Yhden putken ulkopuoliseen opetus- ja kulttuuritoimeen luetaan ylläpitäjäjärjestelmä (lukio, ammatillinen koulutus, ammattikorkeakoulu). Ylläpitäjäjärjestelmässä on oma erillinen asukaskohtainen rahoitusosuus, joka vähentää kunnan valtionosuutta. Vuonna 2023 Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat – 6 385 euroa, 56 591 euroa huonommat kuin edellisvuonna.

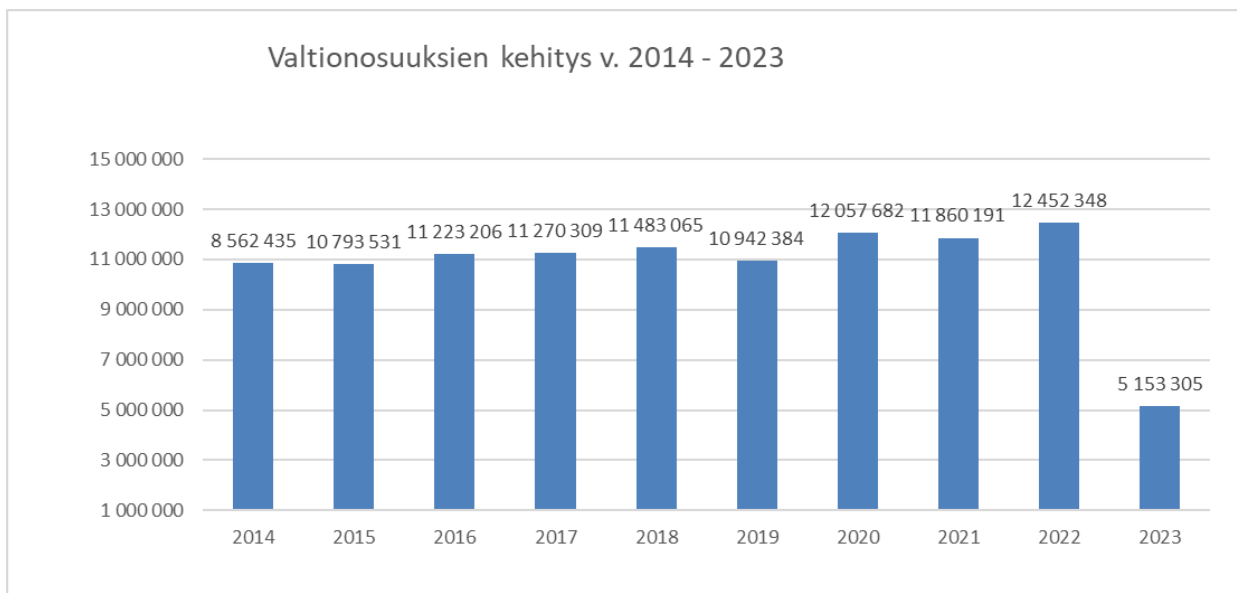
Seuraavassa on esitetty taulukkona verotulojen ja valtionosuuksien kehitys Kärsämäen kunnassa vuosina 2019-2023 ja havainnollistettu kuvana vuosina 2014 – 2023.

Taulukko: Valtionosuudet ja verotulot vuosina 2019– 2023

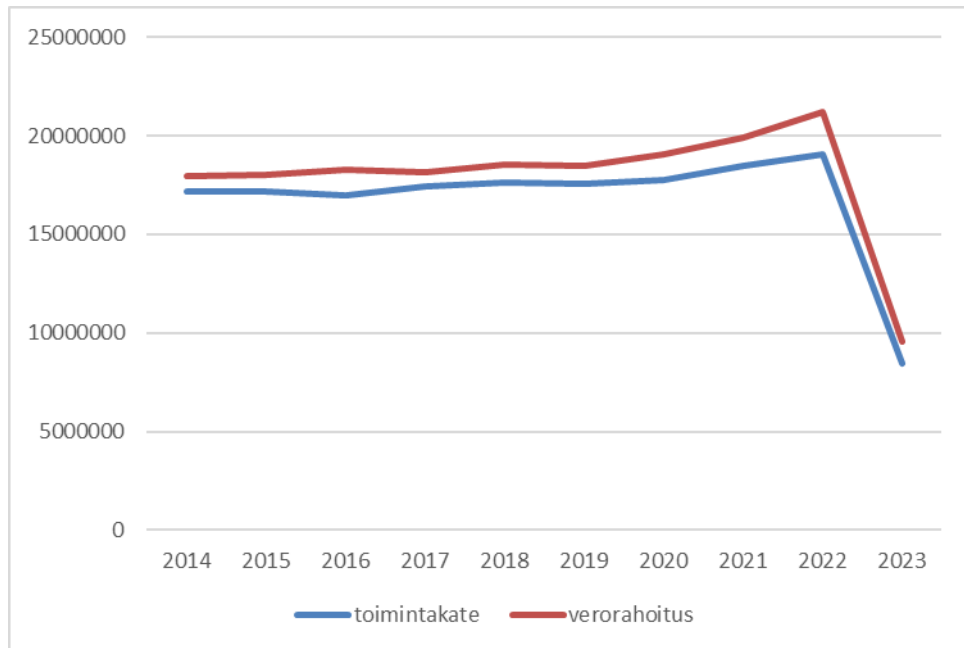
	2019	2020	2021	2022	2023	Muutos 22-23(€)	Muutos 22-23 (%)
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10 992 432	10 456 281	10 147 029	10 512 495	4 564 994	-5 947 501	-56,58 %
Opetus- ja sivistystoimen muut valtionosuudet	-50 048	-7 619	28 398	50 206	-6 385	-56 591	-112,72 %
Verotulomenetysten korvaus		1 609 020	1 684 764	1 889 647	594 696	-1 294 951	-68,53 %
Valtionosuudet yht.	10 942 384	12 057 682	11 860 191	12 452 348	5 153 305	-7 299 043	-58,62 %
Kunnallisvero	6 294 805	5 787 719	6 313 246	6 797 780	2 940 020	-3 857 760	-56,75 %
Kiinteistövero	594 542	532 778	587 895	651 596	668 836	17 240	2,65 %
Yhteisövero	620 925	702 330	1 134 604	1 271 060	822 356	-448 704	-35,30 %
Verotulot yht.	7 510 272	7 022 827	8 035 745	8 720 436	4 431 212	-4 289 224	-49,19 %

Kuva. Verotulot vuosina 2014-2023.

Kuva. Valtionosuudet vuosina 2014-2023.

Kuva. Toimintakatteen ja verorahoituksen kehittyminen vuosina 2014 – 2023.

Vuonna 2023 rahoitustuotot olivat 691 383 euroa, edellisvuoteen nähden rahoitustuotot kasvoivat 540 080 euroa. Arvopapereiden myyntivoitot olivat vuonna 2023 yhteensä 119 756 euroa, kun ne edellisvuonna olivat 110 792 euroa. Sijoitussalkun arvonalennuksia kirjattiin 90 769 euroa, arvonalentumisten palautuksia kirjattiin 462 814 euroa.

Korkokulut olivat 249 982 euroa. Korkokulut kasvoivat edellisen vuoden tasosta 186 593 euroa. Muut rahoituskulut olivat yhteensä 116 490 euroa. Sijoitusarvopapereiden myyntitappioita kirjattiin 21 317 euroa.

Rahoitustuottojen ja -kulujen erotus on 324 910 euroa, mikä on 702 941 euroa parempi kuin vuonna 2022.

Vuoden 2023 vuosikatteeksi muodostui 1 436 845 euroa, kun vuosikate vuonna 2022 oli 1 737 547 euroa. Vuosikate heikkeni edellisvuodesta 300 702 euroa. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on käytössä seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$ ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on 100%, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Väittäminen pitää paikkansa, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Kärsämällä vuosikate/poistot -tunnusluku on päättyneeltä tilikaudelta 158,07 % ja edellisvuonna se oli 215,47 %. Vuoden 2023 poistot ovat 908 979 euroa, kun ne vuonna 2022 olivat 806 380 euroa.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot. Myös tässä tulee tarkastella poistojen vastaavuutta vuotuisen investointitasoon.

Vuosikate euroa / asukas on tunnusluku, joka kertoo tulo-rahoituksen riittävydestä. Kuntakohtainen tavoitetaso saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Tilikauden tulokseksi muodostui 527 866 euroa. Varausten ja rahastojen muutosten jälkeen tilikausi 2023 on ylijäämäinen 570 137 euroa. Vuoden 2022 tulos oli 527 866 euroa ja tilikausi oli ylijäämäinen 973 438 euroa.

Tuloslaskelman sitovuus

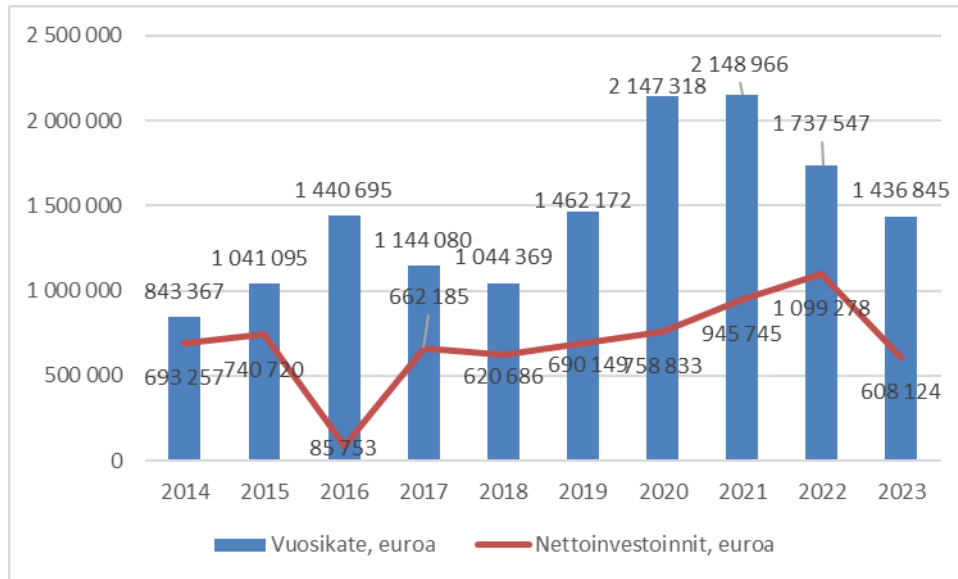
Tuloslaskelmassa seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: verotulot, valtionosuudet, rahoitustuottojen ja -kulujen erotus, poistot ja arvonalentumiset, satunnaiset tuotot ja kulut, poistoeron muutos, varausten muutos ja rahastojen muutos.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	1 337	2 086
Valmistus omaan käyttöön		
Toimintakulut	-9 810	-21 143
Toimintakate	-8 473	-19 057
Verotulot	4 431	8 720
Valtionosuudet	5 153	12 452
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	44	8
Muut rahoitustuotot	648	143
Korkokulut	-250	-63
Muut rahoituskulut	-116	-466
Vuosikate	1 437	1 738
Poistot ja arvonalentumiset	-909	-806
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	528	931
Tilinpäätössiirrot	42	42
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	570	973
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	13,63	9,86
Vuosikate/Poistot, %	158,07	215,47
Vuosikate, euroa/asukas	588,63	702,32
Asukasmäärä	2441	2474

Taulukko. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

3.2 Toiminnan rahoitus

Vuonna 2023 investointimenot olivat 639 361 euroa ja investointimenojen rahoitusosuudet, 28 514 euroa sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot, 2 723 euroa huomioiden nettona investoitiin yhteensä 608 124 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli vuonna 2023 yhteensä 828 721 euroa.

Kuva. Nettoinvestoinnit ja vuosikate vuosina 2014–2023.

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 738 576 eurolla. Uutta pitkäaikaista lainaa ei otettu vuonna 2023, lyhytaikaiset lainat kasvoivat 685 377 euroa. Rahoituksen rahavirta on yhteensä -678 322 euroa. Rahavarat kasvoivat vuodessa 150 399 euroa.

Investointien tulorahoitus –tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien tulorahoitus, % = 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Vuonna 2023 investointien tulorahoitusprosentti –tunnusluku on 235,22% ja vuonna 2022 139,38%.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

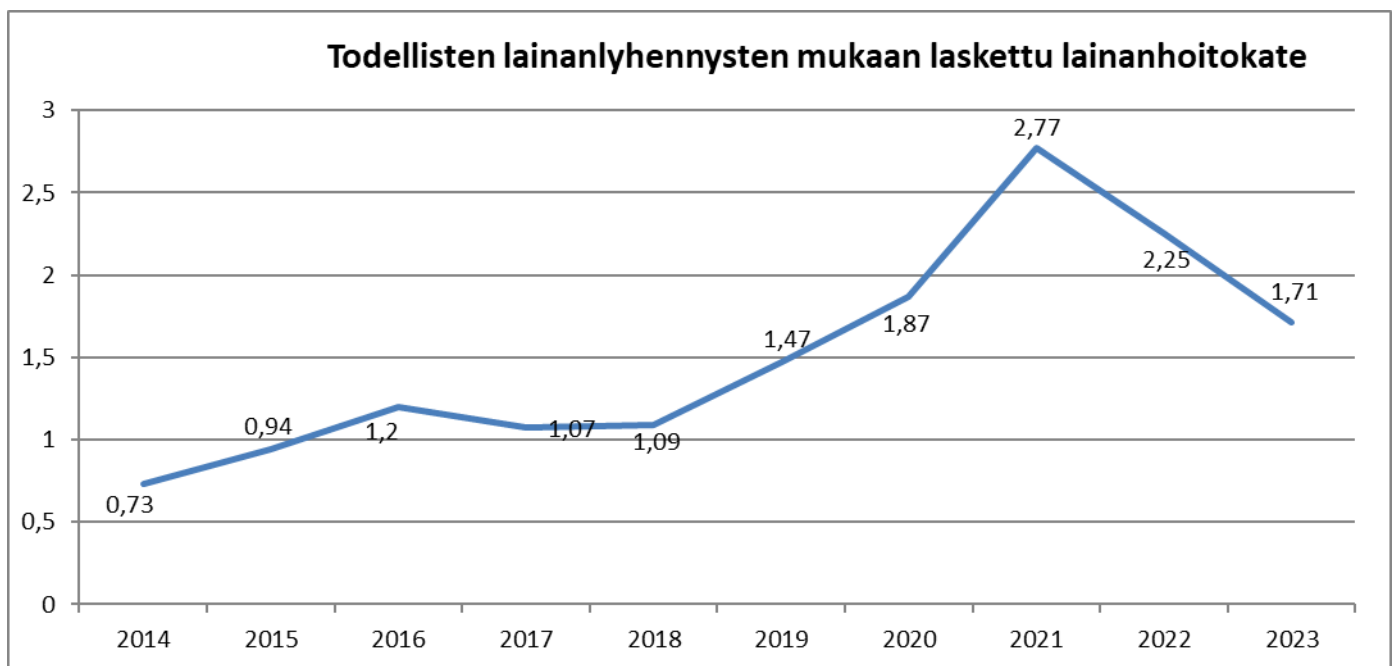
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta oli vuonna 2023 4 723 643 euroa, vuonna 2022 kertymä oli 4 403 014 euroa.

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Vuonna 2023 laskennallinen lainanhoitokate –tunnusluku on 1,15 ja vuonna 2022 1,40.

Kuva. Todellisten lainanlyhennysten mukaan laskettu lainanhoitokate vuosina 2014– 2023.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä.

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv * Rahavarat 31.12 / Kassasta maksut tilikaudella

Vuonna 2023 maksuvalmius oli 324,11 päivää ja edellisvuonna 150,44 päivää. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Rahoituslaskelman sitovuus

Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovat antolainasaamisten vähennys, antolainasaamisten lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja lyhytaikaisten lainojen muutos.

RAHOITUSLASKELMA		
	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 437	1 738
Tulorahoituksen korjaukset	0	-93
Investointien rahavirta		0
Investointimenot	-639	-1 485
Rahoitusosuudet investointimenoihin	29	238
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus	3	147
Toiminnan ja investointien rahavirta	829	546
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-632
Antolainasaamisten vähennykset	14	14
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-739	-739
Lyhytaikaisten lainojen muutos	685	-200
Oman pääoman muutokset		-45
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	378	196
Korottomien velkojen muutos	-1 017	169
Rahoituksen rahavirta	-678	-1 237
Rahavarojen muutos	150	-692
Rahavarat 31.12. 1 000 euroa	10 260	10 110
Rahavarat 01.01. 1 000 euroa	10 110	10 801

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	4724	4403
Investointien tulorahoitus, %	235,22	139,38
Laskennallinen lainanhoitokate	1,15	1,40
Kassan riittävyys, pv	324,11	150,44
Asukasmäärä	2441	2474

3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Taseen loppusumma 31.12.2023 oli 27 795 737,27 euroa, mikä on 2 040 198,49 euroa vähemmän kuin vertailuvuonna. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus, jonka seurauksena kunnista hyvinvointialueelle siirtyneet omaisuus- ja pääomaerät kirjattiin alkusaldon muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Peruspääomaa vastaan tehdyt kirjaukset pienensivät tasetta 1 395 971,80 euroa.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kärsämäen kunnan omavaraisuusaste on 58,73 %, kun se vuonna 2022 oli 57,62 %, 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku kertoo, paljonko käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kärsämäen kunnan suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on 104,55 % kun se vuonna 2022 oli 54,13 %.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) –tunnusluku lasketaan seuraavasti:

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Kunnalla on kertynyttä ylijäämää päättyneen tilikauden lopussa 10 714 301 euroa. Vuoden 2022 lopussa kertynyttä ylijäämää 10 144 163 euroa.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

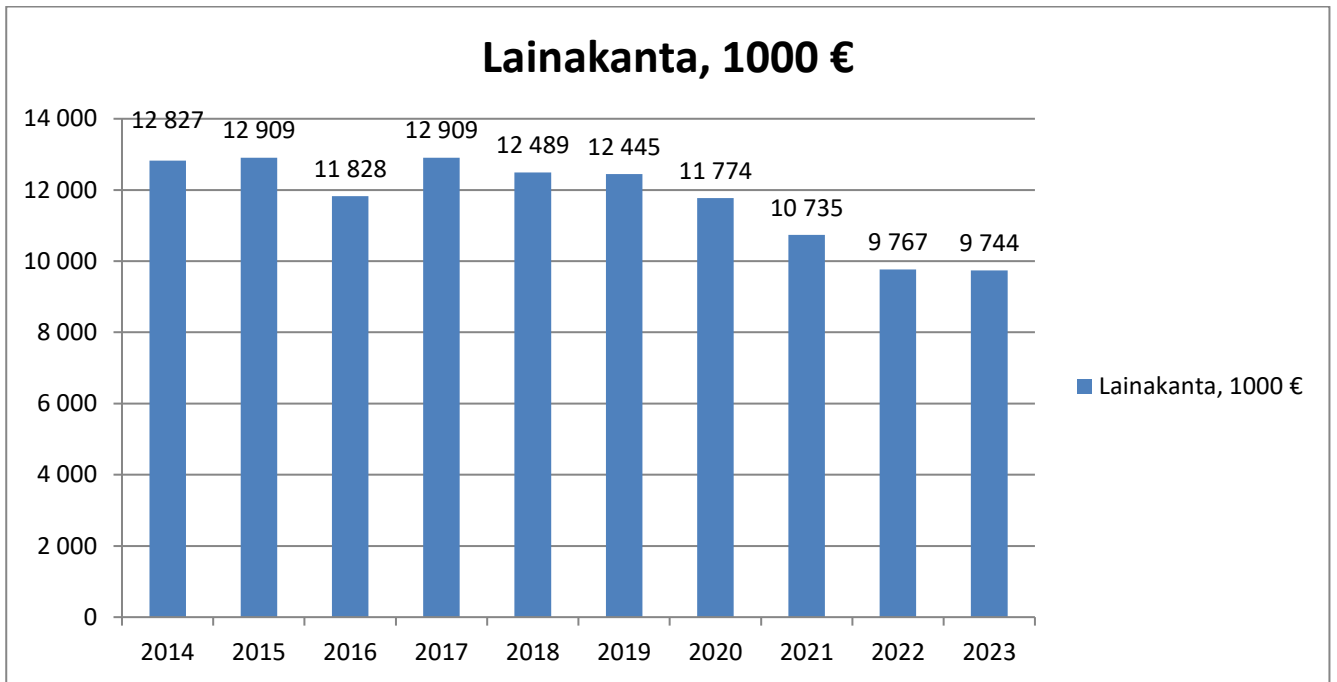
Lainakanta 31.12.

Lainakanta 31.12.2023 oli 9 743 637 euroa, kun se 31.12.2022 oli 9 796 836 euroa. Lainakanta väheni edellisvuodesta 53 199 euroa. Lainaa on asukasta kohden tilikauden 2023 lopussa 3 992 euroa, kun sitä tilikauden 2022 lopussa oli asukasta kohden 3 960 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Lainojen ja vuokravastuiden määrä 31.12.2023 oli 9 834 690 euroa kun se 31.12.2022 oli 9 887 186 euroa.

Sijoitussalkun kirjanpitoarvo tilikauden 2023 lopussa oli 10 181 842 euroa, kun se vuoden 2022 lopussa oli 9 688 392 euroa.

Kuva. Lainakanta vuosina 2014- 2023.

TASE

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	427	452
Aineettomat hyödykkeet yht.	427	452
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 710	1 701
Rakennukset	8 315	8 575
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 165	1 225
Koneet ja kalusto	224	325
Ennakkomaksut ja keskenkäisöt	201	72
Aineelliset hyödykkeet yht.	11 615	11 897
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 356	4 216
Muut lainasaamiset	1 450	2 097
Muut saamiset	126	126
Sijoitukset yht.	4 933	6 439
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0	0
Muut saamiset	0	137
Pitkäaikaiset saamiset yht.	0	137
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	306	212
Lainasaamiset	30	60
Muut saamiset	125	274
Siirtosaamiset	99	256
Lyhytaikaiset saamiset yht.	561	802
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	10 182	9 688
Rahoitusarvopaperit yht.	10 182	9 688
Rahat ja pankkisaamiset	78	421
VASTAAVAA YHT.	27 796	29 836

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 338	5 734
Edellisten tilikausien alijäämä	10 144	9 171
Tilikauden yli/alijäämä	570	973
Oma pääoma yht.	15 052	15 878
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 271	1 313
Varaukset yht.	1 271	1 313
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	50	50
Pakolliset varaukset yht.	50	50
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	4	4
Toimeksiantojen pääomat yht.	4	4
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 420	8 158
Muut velat	400	400
Pitkäaikainen yht.	7 820	8 558
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 924	1 239
Saadut ennakot	0	0
Ostovelat	632	897
Muut velat	94	105
Siirtovelat	949	1 791
Lyhytaikainen yht.	3 599	4 032
VASTATTAVAA YHT.	27 796	29 836

TASEEN TUNNUSLUVUT

omavaraisuusaste, %
suhteellinen velkaantuneisuus, %
kertynyt ylijäämä, 1000€
kertynyt ylijäämä, € per asukas
lainakanta 31.12., 1000€
lainat € per asukas
Lainat ja vastuut 31.12. 1000€
Lainat ja vastuut/ asukas
lainasaamiset, 1000€
asukasmäärä

	2023	2022
	58,73	57,62
	104,55	54,13
	10 714	10 144
	4 389	4 100
	9 744	9 797
	3 992	3 960
	9 835	9 887
	4 029	3 996
	1 450	2 097
	2 441	2 474

4. KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaistulot ja -menot -laskelmassa on koottu yhteen kaikki kunnan menot ja tulot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Siten se kuvaa rahanlähteitä ja -käyttöä. Vuoden 2023 kokonaistulot ja -menot eivät ole vertailukelpoisia edellisvuoteen nähden, koska sote-uudistuksella oli merkittäviä vaikutuksia kunnan tulo- ja menorakenteeseen. Kokonaistulot vähenivät edellisvuodesta erityisesti verotulojen ja valtionosuuksien osalta

KOKONAISTULOT JA -MENOT

	2023	%	2022	%
TULOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	1 337 351,97	10,83 %	2 085 723,45	8,81 %
Verotulot	4 431 212,19	35,90 %	8 720 435,72	36,85 %
Valtionosuudet	5 153 305,00	41,75 %	12 452 348,00	52,61 %
Korkotuotot	43 747,58	0,35 %	8 459,63	0,04 %
Muut rahoitustuotot	647 635,48	5,25 %	142 843,54	0,60 %
Tulorahoituksen korjauserät	0	0,00 %	-92 576,12	-0,60 %
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	28 514,00	0,23 %	238 000,00	1,01 %
Käyttöomaisuuden myyntitulot	2 723,00	0,02 %	147 331,00	0,62 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	14 400,00	0,12 %	14 400,00	0,06 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,00 %	0	0,00 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	685 376,71	5,55 %	0	
Oman pääoman lisäys	0			
Kokonaistulot yhteensä	12 344 265,93	100,00 %	23 667 450,72	100,00 %
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	9 809 934,55	84,90 %	21 142 929,00	89,66 %
Korkokulut	249 982,22	2,16 %	63 389,01	0,25 %
Muut rahoituskulut	116 490,45	1,01 %	465 945,23	0,04 %
Satunnaiset kulut				
Tulorahoituksen korjauserät	0		0	
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	639 360,98	5,53 %	1 484 608,91	5,29 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäys	0	0,00 %	632 000,00	0,22 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	738 576,00	6,39 %	738 576,00	3,22 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,00 %	200 000,00	1,31 %
Oman pääoman vähennys	0			
Kokonaismenot yhteensä	11 554 344,20	100,00 %	24 727 448,15	100,00 %
Kokonaistulot - kokonaismenot , netto	789 921,73		-1 055 621,19	

Täsmäytys:

Kokonaistulot – Kokonaismenot = 789 921,73

Rahavarojen muutos – Muut maksuvalmiuden muutokset = 150 399,09 - (-639522,64)= 789 921,73

5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

5.1 Konsernitarkastelu

Kuntakonsernin tilikauden tulos vuonna 2023 oli 279 621 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 319 493 euroa. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 280 792 euroa. Konsernin tuloslaskelma ei ole vertailukelpoinen edellisvuoteen johtuen sote-uudistuksen vaikutuksista konsernirakenteeseen. Konsernin lainakanta pieneni 7 354 934 euroa vertailuvuoteen verrattuna, muutos selittyy pääosin PPHSP:n lainavastuiden siirtymisellä sote-uudistuksen myötä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteelle.

Konsernin riskit kohdistuvat kiinteistömassojen käyttöasteisiin, tilojen vuokratasoon sekä korjausvelkaan. Toinen riskiryhmä on kunnan ja asukkaiden tulopohjan kapeneminen ja työpaikkojen vähentyminen. Toimintavuonna kiinteistömassojen käyttöasteet olivat pääosin hyvällä tasolla. Asuntotilanne Kärsämäellä on ollut haasteellinen, erityisesti laadukkaita vuokra-asuntoja on ollut vähän tarjolla. Kärsämäen Asunnot Oy:n aikaisempina vuosina toteutetut uudisrakennushankkeet ovat pyrkineet vastaamaan tähän kysyntään. Asuinhuoneistojen suuremmat pintaremontit ja kalustehankinnat on ajoitettu pääasiassa asukasvaihdoksen yhteyteen.

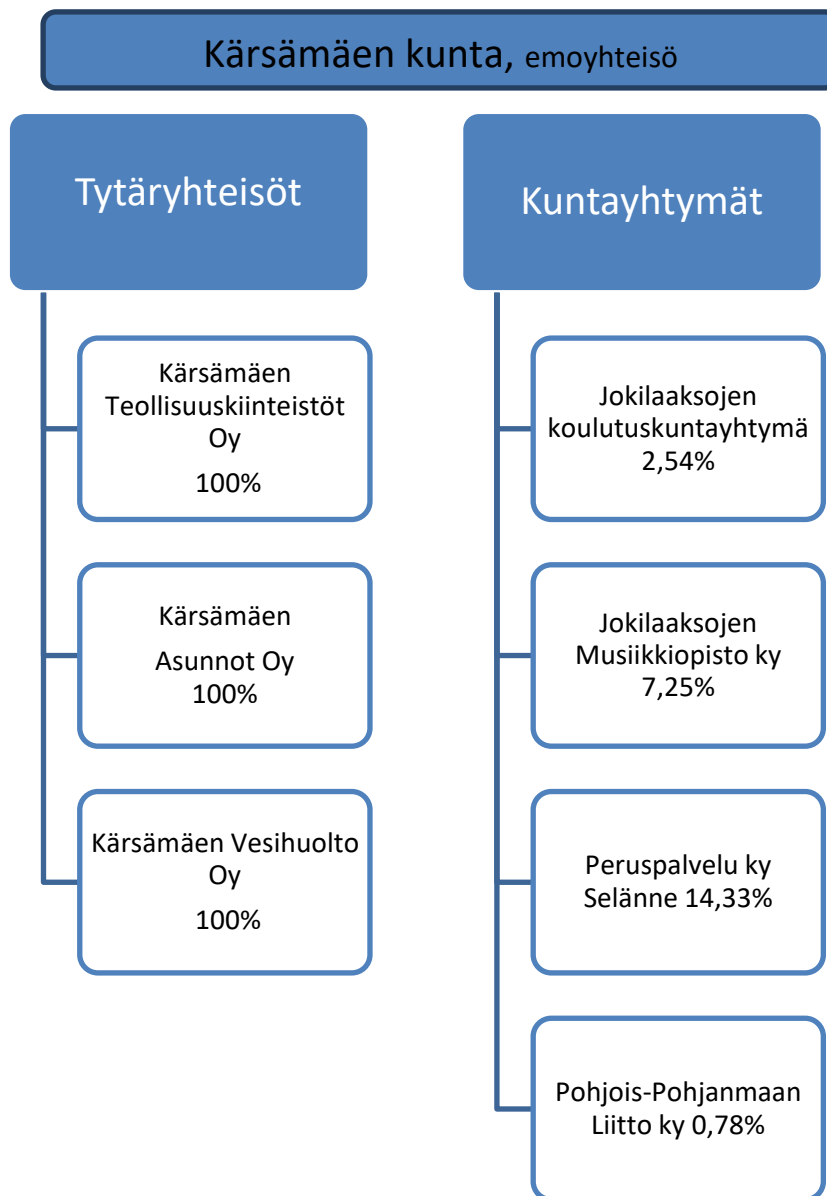
Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen työryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja sovittanut yhteen kuntastrategian tavoitteita ja käytännön toimenpiteitä talousarvion tasolla. Hyvinvointisuunnitelma ja hyvinvointikortti ovat välineitä, joilla lasten, nuorten, perheiden ja kaikkien kuntalaisten hyvinvointityötä ohjataan, johdetaan ja kehitetään. Oppilaiden hyvinvointia tutkitaan kouluterveyskyselyllä joka toinen vuosi. Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry. on huolehtinut Kärsämäen kunnassa Etsivän Nuorisotyön toiminnasta.

Vuosille 2019-2023 laaditussa kuntastrategiassa on otettu koko konsernin näkökulma huomioon, ja merkittävä osa strategioiden mukaisista toimenpiteistä liittyy olennaisesti myös kunnan tytäryhtiöiden toimintaan ja kehittymiseen. Kaikki kunnan ja tytäryhtiöiden päätökset perustuivat hyväksytyyn strategiaan. Strategiassa painottuvat elinkeinojen kehittäminen, kunnan markkinointi, laadukas maaseutuasuminen, sijainnin tehokas hyödyntäminen ja monipuolinen kulttuuritarjonta.

Kunnan tytäryhtiöitä vuoden 2023 lopussa olivat Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy, Kärsämäen Vesi- ja viemärihuolto Oy ja Kärsämäen Asunnot Oy.

Konsernin omavaraisuusaste oli 40,59 % (v. 2022: 32,34 %) eli edellisvuotta parempi. Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku heikkeni huomattavasti ollen 148,92 % (v. 2022: 72,46 %). Konsernin lainakanta pieneni, ollen 18,67 miljoonaa euroa (v. 2022: 26,03 miljoonaa euroa). Konsernin lainat per/asukas ovat 7 650 euroa. Vuonna 2022 vastaava tunnusluku oli 10 521 euroa.

Seuraavassa on esitetty Kärsämäen kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja kuntayhtymät vuoden 2023 lopussa (PPKY Selänteen varsinainen toiminta loppui 30.9.2023).

Yhtiöt

Kärsämäen Asunnot Oy on vuokra-asuntoyhtiö, joka vastaa kunnan vuokra-asunnoista ja niiden rakentamisesta. Vuokrataloyhtiöllä on selkeä ja itsenäinen toimiala.

Teollisuuskiinteistöt Oy:n tehtävänä on rakennuttaa ja vuokrata toimitiloja ja kiinteistöjä. Yhtiöllä on selkeä ja itsenäinen toimiala

Kärsämäen Vesihuolto Oy vastaa vedenhankinnasta omistamiltaan pumppaamoilta tai sopimusperusteisesti hankkimiltaan kolmansilta osapuolilta. Yhtiö vastaa vesijohtoveden jakamisesta että viemäri-veden poistamisesta puhdistettavaksi omistamaansa ja ylläpitämänsä viemärlaitokseen. Yhtiön toimiala on selkeä ja itsenäinen.

Kunnan elinkeinopalvelut tuottaa Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry., joka vastaa suurelta osin alueellisesta edunvalvonnasta sekä elinkeinoelämää kehittävästä ja edistävästä EU-hankkeista. Yritysten

toimitilat, kunnallistekniikka ja tietoliikenne ovat toimialueita, joiden rakentamiseen seutukunta ei osallistu vaan ne ovat edelleenkin kunnan omaa toimintaa.

Yhtiöiden ja Nihak:in toimintaa on esitelty kunnanhallituksessa ja valtuuston iltakoulussa.

Kärsämäen Asumus Oy

	2023	2022
Liikevaihto	1 123 602	965 775
Tilikauden voitto/tappio	-150 099	-166 613

Yhtiö on merkitty kaupparekisteriin 15.03.2004. Päättynyt vuosi oli yhtiön 20. toimintavuosi. Kärsämäen Asumus Oy kuuluu tytäryhtiönä Kärsämäen kunnan konserniin. Perustamisvaiheessa yhtiöön sulautui seitsemän yhtiötä ja lisäksi Kärsämäen kunta sijoitti yhtiöön apportoimisella kahdeksan erillisiä vuokratiloja ja osakehuoneistoja. Lisäksi yhtiö on rakennuttanut uudet rivitalon vuonna 2017 osoitteeseen Saunatie 5. Vuonna 2019 yhtiöön on sulautunut yksi uusi yhtiö ja yhtiö on hankkinut omistukseensa vuonna 2018 rakennetun paritalon. Tilikaudella 2020 yhtiö rakennutti Keskuskoulun tontille 2 uutta rivitaloa. Tilikaudella 2021 yhtiö on jatkanut uudisrakentamista rakennuttamalla Keskuskoulun tontille 2 uutta rivitaloa sekä Haapatielle 4 omakotitaloa, jotka valmistuivat tilikauden 2022 aikana. Lisäksi yhtiön v.2021 omistukseensa hankkima asunto-osakeyhtiö sulautettiin yhtiöön ja huonokuntainen kiinteistö tullaan purkamaan. Vuoden 2022 alussa yhtiö osti 6 huoneiston rivitalokiinteistön ydinkeskustasta. Yhtiön vuokratilat sijaitsevat omilla ja Kärsämäen kunnalta vuokratuilla tonteilla.

Yhtiö omistaa 20 kpl vuokrauskohteita, joissa on yhteensä 184 huoneistoa, joista 10 kpl on osakehuoneistoja.

Tilikauden aikana purettiin Annalantie 10 sijaitseva huonokuntainen rivitalokiinteistö. Uudisrakentaminen on yhtiön päämääränä kysyntään vastaamiseksi. Suunnitelmissa on omakotitalojen rakentamisen toisen vaiheen toteuttamista tai mahdollisesti pientalojen rakentamista. Tulevan tilikauden aikana ryhdytään suunnittelemaan rivitalohanketta, jossa rakennettaisiin iäkkäille suunnattuja esteettömiä rivitaloja palvelukeskus Koivupuiston yhteyteen. Tähän selvitetään ARA:n rahoituksen ja mahdollisten investointiavustusten mahdollisuus.

Tilikauden aikana uusittiin Viljatie 9 käyttövesiputkistot. Huoneistoremontteja tehtiin Viljatiellä, Tähteläntie 8, Tähteläntie 6 sekä Frosteruksenkatu 12, jossa asennettiin myös huoneistokohtaisia vesimittareita.

Luottotappiokirjauksia on tehty yhteensä 1 024 euroa. Yhtiön saatavien perintä on ulkoistettu Lowell Oy:lle jälkiperintätuottoja tilikaudella on saatu 1 810,08 euroa. Yhtiön toiminnan odotetaan jatkuvan taloutta tervehdyttäen sekä asuntokannan uudistamisella ja remonteilla käyttöastetta nostaen.

Uusia vuokrasopimuksia on tehty tilikauden aikana 53 kpl, asuntoja irtisanottu 43 kpl., asuntotarjouksia on tehty tilikauden aikana 71 kpl ja huoneistojen käyttöaste on ollut 93,65 % (89,2% v. 2022, 87,7 % v. 2021, 94,5% v.2020, 94,2% v.2019, 87,5 % v.2018, 82,8% v.2017, 87,1% v. 2016, 87,5 % v. 2015, 83,7 % v. 2014)

Vuokratilayhtiön käyttöaste (aravayhtiö) tulisi olla n. 95 %, jotta yhtiön normaalit toimintaedellytykset säilyisivät. Yhtiön käyttöaste on hieman laskenut, sitä on kuitenkin saatu nostettua kestäväälle tasolle remontoimalla asuntoja vastaamaan kysyntää. Suunnitelma käyttöasteen parantamiselle pur-

kamalla tyhjiään ollut rivitalo, sekä pitkään tyhjiään olleiden huoneistojen kalustaminen ja vuokraaminen kalustettuina, mahdollisesti myös lyhytaikaiseen vuokraukseen.

Yhtiön suurimpana riskinä on vuokrausasteen mahdollinen pienentyminen ja siitä aiheutuva rahoitusvaje, lisäksi muuttuneet korkokulut rasittavat yhtiön taloutta. Tällä hetkellä tilanne näyttää kuitenkin siltä, että vuokra-asuntojen tarve kasvaa edelleen.

Kärsämäen Vesihuolto Oy

	2023	2022
Liikevaihto, €	535 745	499 402
Tilikauden voitto/tappio, €	-22 782	- 91 447

Yhtiön tavoitteena ovat vedenhankinnan ja – jakelun turvaaminen joka hetki ympäristön kannalta kestävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin ja jätevesien puhdistaminen reilusti lupaehdot täyttäen. Yhtiöllä on verrattain vakaa taloudellinen asema. Yhtiöllä on kolme kiinteää ja yksi siirrettävä varavoimakone. Puhdistamon sakeutettu liete kuljetetaan jatkokäsittelyyn Haapaveden jätevedenpuhdistamolle. Toimintavuoden aikana uusittiin vesilaitoksen kartoitusjärjestelmä uuteen. Uutta runkovesilinjastoa rakennettiin noin 1400 m Pyhäjärven ja Kärsämäen vesijohtorunkojen yhdistämiseksi. Jätevedenpuhdistamolla suoritettiin jälkiselkeyttämön koneiston saneeraus.

Tilikauden 2023 aikana veden käyttö pysyi samana edelliseen vuoteen verrattuna. Jätevesimäärä nousi n. 3 %. Veden kokonaispumppaus nousi, ollen 703 m³/d. Oman vedenhankinnan osuus nousi hieman, ollen n. 78 % koko vedenhankinnasta. Vuotovesimäärä nousi, ollen n. 22 % kokonaisvesimäärästä.

Yhtiön liikevaihto nousi edelliseen tilikauteen verrattuna 36 343 euroa ollen 535 745 euroa. Liikevaihdon nousu johtui veden hinnan nostosta. Uusia liittymismaksuja kertyi 3 200 euroa. Yhtiön taloudellinen tilanne pysyi tappiollisena, tilikauden tulos oli -22 782 euroa. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaisia lainoja lukuun ottamatta kerättyjä liittymismaksuja 368 537 euroa sekä Kärsämäen kunnalta kerättyjä liittymismaksuja 102 261 euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 78 932 €.

Toimintaan liittyvät suurimmat riskit ovat pohjavesialueiden saastuminen, runkolinjojen vaurioituminen ja saastuminen tai tärkeän laitoksen palaminen. Lisäksi on tunnistettava pieneen henkilökuntamäärään liittyvät riskit, yhtiön palveluksessa on kolme henkilöä.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy

	2023	2022
Liikevaihto, €	770 552	691 981
Tilikauden voitto/tappio, €	6 687	156 591

Vuokrattavien tilojen käyttöaste on hyvä koko tilikauden ajan. Olemassa oleviin tiloihin on tehty muutoksia asiakkaiden tarpeen mukaan.

Rakennusalan kysyntätilanteen voimakkaassa laskusuhdanteessa yrityksen vuokrasopimukseen jouduttiin tekemään muutoksia..

Yhtiön tilikauden voitto oli vuonna 6 687 euroa. Yhtiön liikevaihto kasvoi ollen 770 552 euroa. Yhtiön oma pääoma yhteensä on 696 430 euroa. Yhtiön pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta ovat 3 205 454 euroa.

Kunnanhallitus on antanut ohjeistusta tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajille yhtiökokouksia varten.

5.2 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus ohjaa ja koordinoi kuntakonsernin toimintaa ja taloutta ja antaa tarvittaessa tytäryhteisöjen toimintaa velvoittavia ohjeita. Kunnanjohtaja vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan osalta ja seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista.

Valtuusto on hyväksynyt Kärsämäen kunnan uuden konserniohjeen. 26.9.2023.

Valtuusto valitsee kuntayhtymien valtuustojen ja kuntayhtymäkokousten jäsenet ja kuntayhtymäkokousten jäsenet ja varajäsenet toimikautensa alussa. Kuntayhtymien valtuustot valitsevat kuntayhtymien hallitukset.

Kunnanhallitus valitsee tytär- ja osakkuusyhtiöiden yhtiökokousedustajat. Yhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan yhtiöiden yhtiökokouksissa. Yhtiöiden toimitusjohtajat/edustajat ovat vuosittain raportoineet kunnanhallitukselle yhtiöiden toiminnasta. Tytäryhtiöiden ajankohtaisia asioita- ja hankkeita on esitelty myös puheenjohtajistopalaverissa.

Tiedonkulku tytäryhtiöstä omistajalle on ollut riittävää sillä edellä mainitun ohjauksen lisäksi on järjestetty valtuuston iltakouluja, joissa tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ovat olleet raportoimassa yhtiöiden toiminnasta. Lisäksi tytäryhtiöiden ajankohtaisia suunnitelmia on käsitelty puheenjohtajistopalaverissa. Yhtiöiden hallitusten kokousten esityslistat tulee toimittaa kunnanjohtajalle.

Toimialajohtajat toimivat kunnanjohtajan apuna omalla toimialallaan tytäryhtiöiden toiminnan seurannassa ja ilmoittavat havaitsemistaan epäkohdista kunnanjohtajalle.

Kunnan tytäryhtiöissä tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Auditor Oy.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kunnanhallitus ohjeistaa tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajaa. Kunnanjohtaja on suullisesti ohjeistanut muiden yhteisöjen yhtiökokous- ja muiden kokousten edustajia tarpeen vaatiessa. Ohjeiden anto on ollut riittävää ja tarkoituksenmukaista.

Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohdon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia. Toiminnan tuloksellisuutta arvioidaan suhteessa kunnan omistajapoliittisissa linjauksissa määrittämiin tavoitteisiin. Kuntakonsernin yksikön on annettava pyydettäessä ja tilinpäätöksen valmistelun yhteydessä kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten kunnalle kunnan ohjeistuksen mukainen raportti asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä.

Tytäryhteisöjen toimitusjohtajat / hallituksen puheenjohtajat kutsutaan kunnanhallituksen ja valtuuston kokouksiin tai iltakouluihin tarvittaessa tai vähintään kerran vuodessa raportoimaan yhteisön toiminnasta ja taloudellisesta tilanteesta.

Riskienhallinta

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:n hallinnoimien toimitilojen vuokrausaste on parantunut ja kaikki tilat olivat tilikauden lopussa vuokrattuina. Pääomalainaa yhtiöllä on yhteensä 1 040 000 euroa. Yhtiön riskinä on lainamäärä, tilojen käyttöaste ja vuokratason alhaisuus.

Kärsämäen Vesihuolto Oy vastaa vedenhankinnasta ja viemärivereden puhdistamisesta. Riskeinä ovat vedenottamoalueiden saastumisen ja runkolinjojen vaurioitumisen aiheuttamat jakelun keskeytykset. Kärsämäen kunnan väestö ja samalla Vesihuolto Oy:n asiakasmäärä on vähentynyt ja ennusteiden mukaan tulee edelleen vähenemään. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaista lainaa.

Kärsämäen Asunnot Oy:n käyttöasteen pieneneminen alle 95 % vaikeuttaa yhtiön normaalia toimintaa. Yhtiön suurin riski on käyttöasteen mahdollinen aleneminen ja siitä aiheutuvan tulorahoituksen vähenemisen vaikutukset maksuvalmiuteen ja mm. korjausvelkaan. Yhtiössä on ryhdytty kuroma kiinni korjausvelkaa.

5.3 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	3 978	23 634
Toimintakulut	-12 350	-42 581
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	-39
Toimintakate	-8 372	-18 986
Verotulot	4 372	8 672
Valtionosuudet	5 934	13 209
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	92	26
Muut rahoitustuotot	602	140
Korkokulut	-566	-205
Muut rahoituskulut	-108	-482
Vuosikate	1 954	2 374
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 688	-2 041
Omistuksen eliminointi	0	0
Arvonalentumiset	13	-13
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	280	319
Tilinpäätössiirrot	2	-8
Tilikauden verot	0	-3
Laskennalliset verot	0	0
Vähemmistöosuudet	0	-2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	281	308

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	32,21	55,50
Vuosikate/Poistot, %	116,70	115,55
Vuosikate, euroa/asukas	800	959
Asukasmäärä	2441	2474

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 954	2 374
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	0	-3
Tulorahoituksen korjaukset	12	-71
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 354	-6 582
Rahoitusosuudet investointimenoihin	52	244
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	284	1 592
Toiminnan ja investointien rahavirta	948	-2 447
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-632
Antolainasaamisten vähennykset	1 391	2 023
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	3 768
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 702	-2 868
Lyhytaikaisten lainojen muutos	639	-789
Oman pääoman muutokset	-443	-48
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	1
Vaihto-omaisuuden muutos	8	23
Saamisten muutokset	1 705	-695
Korottomien velkojen muutokset	-2 187	149
Rahoituksen rahavirta	-1 588	931
Rahavarojen muutos	-640	-1 516
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 966	12 606
Rahavarat 1.1.	12 606	14 121
	-640	-1 516

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-7 634	-7 693
Investointien tulorahoitus, %	150,08	37,45
Laskennallinen lainanhoitokate	0,87	1,00
Kassan riittävyys, pv	243,77	88,38
Asukasmäärä	2441	2474

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2023 1 000 €	2022 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	23 109	32 326
Aineettomat hyödykkeet	619	915
Aineettomat oikeudet	0	108
Muut pitkävaikutteiset menot	619	680
Ennakkomaksut	0	127
Aineelliset hyödykkeet	21 535	30 280
Maa- ja vesialueet	1 965	2 176
Rakennukset	17 301	19 701
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 182	1 399
Koneet ja kalusto	443	972
Muut aineelliset hyödykkeet	330	318
Ennakkomaksut ja kesk.er.hankinnat	313	5 714
Sijoitukset	955	1 130
Osakkuusyhteisöosuudet	0	80
Osakkeet ja osuudet	631	704
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut lainasaamiset	110	125
Muut saamiset	214	221
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	184	132
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 921	16 985
Vaihto-omaisuus	46	183
Saamiset	1 467	4 197
Pitkäaikaiset saamiset	719	918
Lyhytaikaiset saamiset	748	3 278
Rahoitusarvopaperit	10 382	9 969
Rahat ja pankkisaamiset	1 025	2 637
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 213	49 443

VASTATTAVAA	2023 1 000 €	2022 1 000 €
OMA PÄÄOMA	14 696	15 958
Peruspääoma	4 338	5 734
Arvonkorotusrahasto	0	0
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2	2
Muut omat rahastot	622	729
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	9 455	9 186
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	281	308
VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	28
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
VARAUKSET	0	0
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	50	336
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	50	336
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	189	140
VIERAS PÄÄOMA	21 279	32 982
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	15 503	23 315
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	387	386
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	3 171	2 714
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	2 217	6 566
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	36 213	49 443
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	40,59	32,34
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	148,92	72,46
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	9 736	9 493
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	3 989	3 837
Konsernin lainat, €/asukas	7 650	10 521
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	18 674	26 029
Lainat ja vastuut 31.12. 1000€	18 720	26 359
Lainat ja vastuut/ asukas	7 669	10 654
Kunnan asukasmäärä	2 441	2 474

6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

6.1 Asiaa koskeva sääntely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

6.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutoksia on 527 866,07 euroa. Kuntalain 115 §:n perustuen kunnanhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi tilinpäätökseen liittyen seuraavaa:

- Tehdään keskuskoulun I-vaiheen investointiin liittyvä poistoeron vähennys 21 754,44 euroa.
- Tehdään keskuskoulun II-vaiheen investointiin liittyvä poistoeron vähennys 20 516,64 euroa.

Kärsämäen kunnanhallitus esittää valtuustolle, että tilikauden 2023 ylijäämä 570 137,15 euroa siirretään edellisten tilikausien yli/alijäämätilille, jonka ylijäämä ennen siirtoa on yhteensä 10 144 163,44 euroa.

Taseeseen on kertynyt ylijäämää siirron jälkeen ottaen huomioon edellisten vuosien ylijäämän yhteensä 10 714 300,59 euroa.

6.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Vuoden 2023 talousarvio toimintasuunnitelmiseen vuosille 2024 - 2025 hyväksyttiin valtuustossa 13.12.2022. Alkuperäinen talousarvio oli ylijäämäinen 225 239 euroa. Talousarviovuoden aikana tehtyjen talousarviomuutoksien jälkeen lopullisen budjetin ylijäämäksi muodostui yhteensä 111 939 euroa. Tilinpäätös toteutui lopullista talousarviota paremmin ja tilikauden ylijäämäksi muodostui 570 137 euroa.

Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 31.12.2023 10 714 300,59 euroa.

Voimassa olevan vuoden 2024 talousarvion ja 2025-2026 taloussuunnitelmavuosien aikana taseeseen ei arvioida kertyvän alijäämää.

7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

7.1 Seuranta koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (Kuntalaki 110 §). Toteutusvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

7.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

7.2.1 Käyttötalouden toteutuminen ja hallintokuntien toimintakertomukset

Käyttötalouden määrärahojen toteutuminen valtuuston sitovuustasolla esitetään sivulla 49 minkä jälkeen esitetään lautakuntien kertomukset vuoden toiminnasta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Seuraavassa taulukossa on yhteenvetona esitetty käyttötalouden sitovuustaso valtuustoon nähden. Käyttötalouden valtuuston sitovuustasona on päävastuualueen määrärahat nettona.

ORGANISAATIOKAAVA

Valtuuston sitovuustaso	Tulosyksikkö
Keskusvaalilautakunta	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Tilintarkastus
Kunnanhallitus	Yleishallinto Elinkeinotoimi Ympäristöpalvelut
Opetustoimen lautakunta	Opetustoimen hallinto Perusopetus Toisen asteen koulutus Muu sivistystyö Varhaiskasvatus
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta	HYTE-hallinto Kirjasto- ja kulttuuritoimi Liikunta- ja nuorisotoimi
Tekninen lautakunta	Yhdyskuntatekniikka Kiinteistötoimi

	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	%-vertailu
Keskusvaalilautakunta	-14 201,14	0,00	-14 201,14	-7 764,42	6 436,72	54,67 %
Toimintatuotot	4 370,00	0,00	4 370,00	4 622,40	252,40	105,78 %
Toimintakulut	-18 571,14	0,00	-18 571,14	-12 386,82	6 184,32	66,70 %
Tarkastuslautakunta	-16 073,76	-7 000,00	-23 073,76	-14 825,60	8 248,16	64,25 %
Toimintakulut	-16 073,76	-7 000,00	-23 073,76	-14 825,60	8 248,16	64,25 %
Kunnanhallitus	-1 354 981,60	-77 000,00	-1 431 981,60	-1 307 549,26	124 432,34	91,31 %
Toimintatuotot	206 210,00	0,00	206 210,00	193 703,00	-12 507,00	93,93 %
Toimintakulut	-1 561 191,60	-77 000,00	-1 638 191,60	-1 501 252,26	136 939,34	91,64 %
Opetustoimen lautakunta	-6 407 235,56	-90 000,00	-6 497 235,56	-6 511 691,21	-14 455,65	100,22 %
Toimintatuotot	382 720,00	-20 000,00	362 720,00	317 307,76	-45 412,24	87,48 %
Toimintakulut	-6 789 955,56	-70 000,00	-6 859 955,56	-6 828 998,97	30 956,59	99,55 %
Hyte-lautakunta	-822 778,36	0,00	-822 778,36	-802 859,03	19 919,33	97,58 %
Toimintatuotot	40 720,00	0,00	40 720,00	35 460,85	-5 259,15	87,08 %
Toimintakulut	-863 498,36	0,00	-863 498,36	-838 319,88	25 178,48	97,08 %
Tekninen lautakunta	1 439,86	-45 000,00	-43 560,14	172 106,94	215 667,08	-395,10 %
Toimintatuotot	2 109 594,00	-45 000,00	2 064 594,00	2 199 150,37	134 556,37	106,52 %
Toimintakulut	-2 108 154,14	0,00	-2 108 154,14	-2 027 043,43	81 110,71	96,15 %
Kaikki yhteensä	-8 613 830,56	-219 000,00	-8 832 830,56	-8 472 582,58	360 247,98	95,92 %

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnan vaaliviranomaisena vaalien toteuttamisesta määräysten mukaisesti ja luotettavasti. Vaalilain mukaan kotimaan yleisistä ennakoäänestyspaikoista kunnassa määrää kunnanhallitus. Kärsämäen kunnassa ennakoäänestyspaikkana toimi kirjasto. Äänestysalueita on yksi.

Vuonna 2023 järjestettiin eduskuntavaalit, vaalipäivä oli sunnuntai 2.4.2023. Ennakoäänestys järjestettiin kotimaassa 22.3. - 28.3.2023. Kärsämäellä ennakoäänestyspaikkana toimi kirjasto, lisäksi ennakoäänestys oli mahdollista liikkuvassa ennakoäänestysautossa. Äänestysprosentti Kärsämäellä oli 71,2%.

	TP 2022	Alkup. TA 2023	TA-muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta	-6 017,39	-14 201,14	0	-14 201,14	-7 764,42	6 436,72
TOIMINTATUOTOT	5 362,20	4 370,00	0	4 370,00	4 622,40	252,40
TOIMINTAKULUT	-11 379,59	-18 571,14	0	-18 571,14	-12 386,82	6 184,32

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella voimassa olevan talous- ja toimintasuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta	TP 2022	Alkup. TA 2023	TA-muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
	-18 386,42	-16 073,76	-7 000,00	-23 073,76	-14 825,60	8 248,16
TOIMINTAKULUT	-18 386,42	-16 073,76	-7 000,00	-23 073,76	-14 825,60	8 248,16

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

1.1.-31.12.2023
Marjatta Seppä, puheenjohtaja
Timo Littow, varapuheenjohtaja
Tapio Myllymäki
Juha Räisänen
Jaana Takalo

Tapio Myllymäki on toiminut tarkastuslautakunnan sihteerinä ja pöytäkirjanpitäjänä.

Tilintarkastus

Valtuusto on valinnut tilintarkastusyhteisöksi BDO Auditor Oy:n ja sen päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut tilikauden 2022 osalta Tiina Mikkonen-Brännkärr, KHT, JHT ja tilikauden 2023 osalta Tuomas Peltoperä, HT, JHT.

Tarkastuslautakunnan työskentely vuonna 2023

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2023 aikana yhteensä 6 kertaa. Lautakunta on laatinut työsuunnitelman, jota on vuoden aikana täydennetty ja noudatettu. Arviointiaan varten tarkastuslautakunta on kuullut viranhaltijoita, lautakuntien sekä tytäryhtiöiden edustajia sekä tilintarkastajaa tilintarkastuksen osalta. Arviointia varten on tutustuttu toimielinten asiakirjoihin.

KUNNANHALLITUS

Valtuuston sitovuustaso

	TP 2022	Alkup. TA 2023	TA-muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
Kunnanhallitus	-11 875 489	-1 354 981,60	-77 000,00	-1 431 981,60	-1 307 549,26	124 432,34
TOIMINTATUOTOT	1 387 250	206 210,00	0,00	206 210,00	193 703,00	-12 507,00
TOIMINTAKULUT	-13 262 739	-1 561 191,60	-77 000,00	-1 638 191,60	-1 501 252,26	136 939,34

Toimielimen sitovuustaso:

	TP 2022	Alkup. TA 2023	TA-muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
Kunnanhallitus	-11 875 489	-1 354 981,60	-77 000,00	-1 185 704,60	-1 431 981,60	124 432,34
Yleishallinto	- 794 194	- 930 893,60	-77 000,00	- 1 007 893,60	-866 243,88	141 649,72
TOIMINTATUOTOT	179 909	206 210,00	0	206 210,00	191 948,81	14 261,19
TOIMINTAKULUT	-974 149	-1 137 103,60	-77 000,00	-1 214 103,60	-1 058 192,69	155 910,91
Poistot	-38 788	-37 800,00	0	-37 800,00	-37 309,16	-490,84
Elinkeinoitoimi	-169 691	-198 018	0	-198 018	-175 383,37	22 634,63
TOIMINTATUOTOT	4 875	0	0	0	1 100,00	1 100,00
TOIMINTAKULUT	-174 566	-198 018	0	-198 018	-175 383,37	21 534,63
Ympäristöpalvelut	-236 054	-226 070	0	-226 070	-265 992,01	- 39 852,01
TOIMINTAKULUT	-236 054	-226 070	0	-226 070	-265 992,01	- 39 852,01
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-10 675 448					
TOIMINTATUOTOT	1 202 466					
TOIMINTAKULUT	-11 877 914					
Poistot	-4 657					

Hallintopalvelut

Vastuualueet: yleishallinto, elinkeinoitoimi, Selännepalvelut ja sosiaali- ja terveyspalvelut

Toimielin: kunnanhallitus

Kärsämäen kunnan vuosille 2019-2023 laaditun strategian visiona on, että Kärsämäki on luova ja kansainvälinen, yrittäjyyttä ja asukkaiden viihtyvyyttä edistävä, menestyvä ja mahdollisuuksia salliva maaseutupaikkakunta.

Kärsämäen kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tärkeysjärjestykseen asetettuna.		
Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus
I Tehostettu paikkakunnan markkinointi		
<p>Kärsämäestä brändi</p> <p>Positiivisten tarinoiden virta, myös yritysten tarinoiden avulla</p> <p>Monipuolisesti somessa</p> <p>Tienvarsimainonta</p>	<p>mittarit: paikkakuntakuva laatu ja tunnettuus mediassa ja eri sidosryhmissä), kunnan asukasmäärän kehitys, kunta- ja elinkeinostrategioiden toteutusaste, kehittämiss Hankkeiden vaikuttavuus, uudet yritykset, työpaikkojen määrä, paikkakunnan sisäisen kehittämissilmapiirin ja ulkoisen yhteistyön taso.</p>	<p>Paikkakunta-markkinoinnin kehittämistä on jatkettu yhdessä yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa, myös sähköistä näkyvyyttä lisätty edelleen. Kunnan some-strategian toteutusta ja jalkauttamista varten toimii some-tiimi. Viestintää live-streamausta ja Youtube-videoita hyödyntäen on jatkettu.</p> <p>Hyödynnetään kärsämäkiset menestystarinat Kärsämäen markkinoinnissa.</p>
II Laadukas maaseutuasuminen		
<p>Laadukas maaseutuasuminen</p> <p>Asumisen kokonaispalvelu</p> <p>Maanhankinnan, asumisratkaisujen ja elinvoimapolitiikan saumaton kokonaisuus</p> <p>Vuokra-asumisen kehittäminen</p> <p>Kyliä asumismahdollisuuksien hyödyntäminen</p> <p>Luonnonmukaisen pysähdyspaikan kehittäminen</p>	<p>kunnan nettomuuton kehitys(-5) , kunnan asuntokannan käyttöaste (93,7%), uusien asuntorakentamishankkeiden määrä, asuntotonttien myyntimäärät keskustassa ja kylillä, yksityisten vajaakäyttöisten asuntojen määrä, asiakaspalaute asumis- ja muista palveluista sekä harrastusmahdollisuuksista (säännölliset asukas- ja asiakaskyselyt) v.2022/23 toteutettiin <i>kuntalaiskysely</i>, aktiivisten kylä- ja muiden yhdistysten määrä, palvelujen jonotusaste ja ihmisläheisyys</p>	<p>Edistetään laadukkaan asuntotarjonnan lisäämistä paikkakunnalla.</p> <p>Pyritään tarjoamaan kysyntää vastaavia asumisratkaisuja: -</p> <p>Ylläpidetään asukkaiden viihtyvyyttä ja omaehtoista toimintaa.</p> <p>Markkinoidaan kunnan omia tontteja tonttipörssin avulla. Tonttipörssiä on tarjottu markkinointikanavaksi myös yksityisille maanomistajille: <i>-Yksityiset maanomistajat ovat löytäneet tonttipörssin markkinointikanavana.</i></p> <p><i>Kunta hankki omistukseensa Hahipuron alueen Pyhäjokivarresta, alueesta on kehitetty luonnonläheistä pysähdys- ja virkistyspaikkaa.</i></p>
III Keskipiste puolimatassa		

<p>Keskustaympäristön kehittäminen</p> <p>Digitalisaatio ja sijainnista riippumaton työ</p> <p>Kylien mahdollisuudet tienkäyttäjille</p> <p>Näkyvä mainonta ja selkeät opasteet</p> <p>Liikennevirtaa hyödyntävien palvelujen kehittäminen</p>	<p>uudet yrityshankkeet, yritystonttien myyntimäärä, liiketoimintojen käyttöaste, valta- ja kantateiden varsien kehittämisaktiivisuus, tapahtumien ja majoittujien määrä, hanke-tavoitteet</p> <p><i>Mittarien toteutuminen: Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:n tilojen käyttöaste on ollut hyvä koko toimintavuoden.</i></p>	<p>Ehyt palveluketju yritystoimintaa suunnittelevalle ensimmäisestä tapaamisesta lukien (tontti, toimitila, rahoitusneuvonta, työvoimakoulutus, pääomarahoitus).</p> <p><i>Jatkettu yhteistapaamisia mahdollisuuksien mukaan yrittäjien kanssa; tavoitteena on vapaamuotoinen keskustelu kaupallisen vetovoiman parantamisesta yrittäjältojen lisäksi.</i></p>
<p>IV Kulttuurista elämyksiä ja elinvoimaa</p>		
<p>Kulttuurin kohteista, tapahtumista, ympäristöistä ja palveluista kehittyvä kokonaisuus</p> <p>Luovan kulttuuriyrittäjyyden edistäminen</p> <p>Kylien kulttuuri tapahtumissa ja matkailussa</p>	<p>tapahtumien kävijämäärä, uusien tapahtumien synty, uudet yritykset, kansainvälisten yhteyksien ja vierailujen määrä, majoitusvuorokaudet, kulttuurimatkailun aktiviteetti.</p>	<p>Edesautetaan kunnan kansainvälistymistä mm. yhteistyössä ESC-nuorten ja residenssitaiteilijoiden kanssa.</p> <p><i>Vuonna 2023 osallistuttiin Luova Triangeli-hankkeen valmisteluun.</i></p> <p>Kärsämäki-tarinoiden hyödyntäminen markkinoinnissa ja paikkakuntalentiteetin vahvistamisessa.</p>

Palvelutuotannon periaatteet:

- 1) Kunnan omana toimintana tuotettavat palvelut
 - asiakirjahallinta ja muut hallintopalvelujen toimisto- ja talouspalvelut
- 2) Sidosyksiköltä ostettavat palvelut/ Kuntien Hetapalvelut Oy:
 - Talous- ja henkilöstöhallinto
- 3) Yhteistyössä alueen muiden kuntien kanssa tuotettavat palvelut
 - maaseutupalvelut
 - lomituspalvelut
 - Ympäristö- ja rakennusvalvonta
- 4) Yksityisiltä palvelujen tuottajilta ostettavat palvelut
 - it-palvelut
 - elinkeinojen neuvonta- ja kehittämispalvelut
 - Työterveyspalvelut
 - Ruokahuolto- ja siivous
- 5) Valtion tuottamat palvelut
 - yleinen edunvalvonta
 - kuluttajaneuvonta

6) Välitetyt palvelut

Asiointipisteessä

- Kelan yhteispalvelu
- TE-toimisto yhteispalvelu
- Digi- ja väestötietoviraston palvelut

Strategiat ja ohjelmat:

- Kuntastrategia 2019-2023 (uusi kuntastrategia 2024-2027)
- NIHAK-seudun kasvuohjelma
- Konserniohjeet
- Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointiohjelma
- Kärämäen liikenneturvallisuussuunnitelma
- Sisäisen valvonnan ohje
- Hankintaohjeet
- Kotouttamisohjelma
- Vanhuspoliittinen suunnitelma
- Päihdestrategia
- Laaja hyvinvointikertomus 2021-2025
- Savuton kunta

Yleishallinto

	TP 2022	Alkup. TA 2023	TA- muutos	TA 2023 muutosten jäl- keen	TP 2023	Poik- keama
Yleishallinto	- 794 194	- 930 893,60	-77 000,00	- 1 007 893,60	-866 243,88	141 649,72
TOIMINTATUOTOT	179 909	206 210,00	0	206 210,00	191 948,81	14 261,19
TOIMINTAKULUT	-974 149	-1 137 103,60	-77 000,00	-1 214 103,60	-1 058 192,69	155 910,91
Poistot	-38 788	-37 800,00	0	-37 800,00	-37 309,16	-490,84

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja sekä kunnansihteeri

Toiminnan kuvaus: Valtuusto päättää toiminnan ja talouden keskeistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä, talouden ja rahoituksen puitteista.

Hallitus vastaa kunnan hallinnosta ja talouden hoidosta, sen ohjauksesta ja seurannasta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta sekä valvoo kunnan etua.

Keskushallinto vastaa keskitetyistä asiakirjahallinnon ja monistuksen tehtävistä. Lisäksi se huolehtii kunnanhallituksen ja valtuuston kokousasioista. Tehtäviin kuuluu myös kuukausittaisen Kaiku-kuntajulkaisun toimittaminen sekä TE-keskuksen työllisyyspalvelujen ja Kelan palvelujen sähköinen välittäminen asiointipisteessä. Vuoden 2023 aikana Kärämäen kunta osallistui osaltaan TE24-uudistuksen valmisteluun. Uudistuksessa työvoimapalvelut siirretään kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä.

Asiointipisteen ja kunnan neuvonnan palveluja kehitetään edelleen osana kirjaston toimintaa. Asiointipisteeseen kartoitetaan uusia yhteistyötahoja ja palveluja lisätään mahdollisuuksien mukaan. Kunnan henkilöstöhallinto vastaa keskitetystä kunnan työntekijöiden työterveyshuollon, yhteisten koulutuksen sekä työsuojeluorganisaation ja yhteistyötoimikunnan toiminnan järjestämisestä.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita ostetaan Kuntien Hetapalvelut Oy:ltä ja em. palveluita kehitetään yhdessä palveluntuottajan ja sen muiden asiakasorganisaatioiden kanssa talous- ja henkilöstöhallinnon kehitystyöryhmissä. Vuonna 2023 otettiin käyttöön uusi Wintime Approval- laskunkäsittelyjärjestelmä.

Nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto ovat kuntalain mukaisia kunnanhallituksen asettamia vaikuttamistoimielimiä. Kärsämäen nuorisovaltuusto kokoontui vuoden 2023 aikana neljä kertaa. Kärsämäen nuorisovaltuuston tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin Kärsämäen kunnan päätöksenteossa ja tuoda nuorille tärkeitä asioita käsiteltäväksi. Nuorisovaltuustolla on ollut edustaja läsnäolo- ja puheoikeudella valtuuston kokouksissa. Nuorisovaltuusto järjestää vaikuttamisen lisäksi erilaisia tapahtumia ja retkiä, jotka ovat suunnattuna pääasiassa nuorille. Valtuuston nimeäminä nuorisovaltuuston kummivaltuutettuina ovat toimineet Laura Mäki, Tapio Myllymäki ja Niina Haapakoski. Kärsämäen nuorisovaltuustolla on edustus Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteisessä nuorisovaltuustossa.

Kärsämäen vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontui vuoden 2023 aikana kaksi kertaa. Vanhus- ja vammaisneuvosto on Kärsämäen kunnan, viranomaisten, ikäihmisten, vammaisten ja kunnan alueella toimivien eläkeläis- ja vammaisjärjestöjen sekä muiden ikäihmisten ja vammaisten parissa toimivien lakisääteinen ja pysyväisluonteinen yhteistyöelin.

Kärsämäen vanhus- ja vammaisneuvosto edistää ja seuraa kunnan eri hallinnon aloilla tapahtuvaa toimintaa vanhusten ja vammaisten näkökulmasta. Neuvosto pyrkii edistämään kunnan ja eri vanhus- ja vammaisjärjestöjen välistä yhteistoimintaa sekä edesauttamaan vanhusten, vammaisten ja erityisryhmien tasa-arvoista osallistumista ja vaikuttamista kunnalliseen päätöksentekoon. Vanhus- ja vammaisneuvosto pyrkii vaikuttamaan myös ympäristön ja rakentamisen suunnitteluun ja toteutukseen siten, että julkiset tilat ja alueet soveltuvat myös ikäihmisten, vammaisten ja sairaiden tarpeisiin. Neuvosto pyrkii edistämään vanhusten ja vammaisten selviytymistä arkielämässä sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toiminnoissa. Kärsämäen vanhus- ja vammaisneuvostolla on edustus Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteen vammaisneuvostossa ja vanhusneuvostossa.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Vuoden aikana pidettiin 12 kunnanhallituksen kokousta ja 9 valtuuston kokousta, valtuuston kokousten yhteydessä järjestettiin iltakouluja tarpeen mukaan. Kunnanhallituksen kokoukset järjestettiin pääasiassa hybridikokouksina. Vuonna 2023 kuntalaisten ilta-tilaisuudet lähetettiin suorana videolähetyksenä Kärsämäen kunnan Youtube-kanavalla ja tilaisuuksien tallenne oli katsottavissa myös jälkikäteen.

Ajankohtaiset asiat on tiedotettu henkilökunnalle mm. sähköpostilla, hallintohenkilöstön kehittämissä ryhmä kokoontuu säännöllisesti. Yhteistoimintaryhmä kokoontuu tarvittaessa samoin työsuojelutoimikunta.

Vuoden 2023 aikana laadittiin Kärsämäen uusi kuntastrategia strategiakaudelle 2024 -2027. Strategian päivittämisen tueksi hankittiin laaja aineisto toteuttamalla strategiakyselyt päättäjille, yrityksille ja henkilökunnalle (talvi 2023) strategiaseminaarit yrittäjille, päättäjille ja henkilökunnalle (talvi 2023) sekä kuntalaiskysely (talvi 2022/23). Valtuusto vahvisti uuden kuntastrategian kokouksessaan 6.6.2023.

Kärsämäki on osallistunut yhteistyössä tiedonhallinnan kehittämiseen yhdessä alueen muiden kuntaorganisaatioiden kanssa Jäpi- Järjestelemät palvelemaan ihmistä kehityshankkeessa. Kärsämäen kunta oli mukana vuonna 2023 päättyneessä Digityy-hankkeessa. Hankkeen tavoitteena oli kartoittaa ja kehittää osallistujien digitaaliseen yleiseen turvallisuuteen liittyviä prosesseja ja hallintamalleja kuntien yhteistyönä, sekä yhteisen digiturvaryhmän kautta. Hankkeen kautta järjestettiin myös tietoturvakoulutusta henkilöstölle ja päättäjille.

Vuoden 2023 aikana laadittiin Kärsämäen kunnalle uusi tiedonohjaussuunnitelma (TOS), kunnanhallitus vahvisti suunnitelman 21.8.2023. Vuonna 2023 päivitettiin myös kunnan käyttämä asianhallintajärjestelmä uuteen Dynasty 10-versioon. Käyttöönottokoulutukset pidettiin loppuvuodesta 2023 ja järjestelmän tuotantokäyttö aloitettiin tammikuussa 2024.

Kärsämäen historian ensimmäinen osa eteni siten, että historiatoimikunta sai tammikuussa 2024 luettavakseen ensimmäisen osan käsikirjoituksen. FT, historiantutkija Matti Leiviskän kirjoittama Kärsämäen historia I: Kivikaudelta vuoteen 1860 on tarkoitus julkaista heinäkuussa 2024.

Maaseutupalvelut

Maaseutupalvelut/ ostopalvelu toteuma oli yhteensä 51 216 euroa, summa pitää sisällään Kärsämäen kunnan osuuden Nivalan kaupungin tuottamista lakisääteisistä maaseutuhallinnon palveluista ja muista maaseudun kehittämispalveluista sekä Kärsämäen toimipisteen vuokra yms. kulut. Avustukset eläinlääkäreiden matkasubventioon ja avustukset tuettuun maksulliseen lomitukseseen olivat yhteensä 17 110 euroa.

Nivalan kaupunki on hoitanut lakisääteisten maaseutuhallinnon ja maaseudun kehittämistehtävien järjestämisen Kärsämäen, Oulaisten, Sievin ja Ylivieskan kuntien alueella yhteistyösopimuksen mukaisesti. Alueellinen maaseutulautakunta on kokoontunut vuoden 2023 aikana 3 kertaa. Jokaisessa kunnassa palvelut on järjestetty lähipalveluina.

Uusi EU:n ohjelmakausi CAP27 alkoi vuoden 2023 alusta. Tukijärjestelmät muuttuivat oleellisesti ja se vaati henkilöstön kouluttautumista ja uuden tiedon omaksumista. Viljelijätukikoulutuksia pidettiin jokaisessa yhteistoiminta-alueen kunnassa. Lisäksi koulutusta järjestettiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa koko vuoden ajan sekä etä- että lähikoulutuksina.

Ruokavirasto teki kuntatarkastuksen Nivalan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella. Kuntatarkastuksilla Ruokavirasto varmistaa, että kunnat ovat hoitaneet niille siirretyt maaseutuhallinnon tehtävät säädösten edellyttämällä tavalla. Tarkastuksen yhteydessä ei löydetty puutteita tai virheitä ja tarkastuksen keskeinen johtopäätös oli, että Nivalan YT-alueen toiminnasta ei ollut huomautettavaa.

Lomitus

Lomituspalveluiden toiminta siirtyi vuoden 2023 alusta Toholammin yksikön alaisuuteen.

Tavoitteet:

Lomatoimen yksikkö suorittaa lomituspalvelulain mukaiset tehtävät. Lomituspalvelujen tuotanto tehostuu ja lomituspalvelujen tilakohtainen käyttö lisääntyy helpottaen tilojen toimintaa. Kunta tukee maksullista lomitusapua ja samalla edesauttaa lomittajien työllistymisessä.

Työllisyyspalvelut

Vuonna 2023 työllisyyspalveluissa tapahtui merkittävä muutos aiempaan, kun kuntouttavan työtoiminnan palvelujen järjestämistä vastuu ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja siirtyivät Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteelle vuoden alusta lukien. Vuoden 2023 aikana Kärsämäen kierrätyskeskus Fenixin toimintaa kehitettiin edelleen. Työllisyyspalveluissa tärkeänä yhteistyökumppanina on Kärsämäki Yhdessä ry.

Vuoden 2023 aikana Kärsämäen kunta osallistui osaltaan TE24-uudistuksen valmisteluun. Valtuusto hyväksyi 16.10.2023 Raahen, Kalajokien, Ylivieskan ja Nivalan -työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen ja järjestämissuunnitelman. Kaikki työllisyysalueen kunnat eivät kuitenkaan hyväksyneet em. asiakirjoja yhdenmukaisena ja työllisyysalue sellaisenaan ei toteutunut. Valtuusto päätti 6.2.2024 hyväksyä Kärsämäen kunnan liittymisen Raahen työllisyysalueeseen, jossa Raahen kaupunki toimii vastuukuntana.

Työmarkkinatuen rahoitusvastuut jakautuvat siten, että valtio ja kunnat rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella maksetun työmarkkinatuen 300–999 päivän ajalta ja että kunnat vastaavat 70 %:n maksuosuudella vähintään 1000 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden työttömyysetuudesta. Kunta maksoi työmarkkinatuen kuntaosuutta vuonna 2023 yhteensä 109 131 euroa. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 17 903 euroa. Kärsämäen kunnan työttömyysaste oli vuoden vaihteessa 11,1 %, vuoden 2022 lopussa se oli 8,8%. Pitkäaikaistyöttömiä Kärsämäellä oli vuoden 2023 lopussa 26 henkeä, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 13 henkeä.

	TP2021	TP2022	2023
Hallintopalvelujen henkilökunta	4	4	4
Kunnan vakinaisten vakanssien lkm	101	98	88
Työmarkkinatuen kuntaosuus, €	129 854	91 228	109 131
Valtuuston kokouksia	8	7	9
Hallituksen kokouksia	12	13	12

Elinkeinoitoimi

	TP 2022	Alkup. TA 2023	TA-muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
Elinkeinoitoimi	-169 691	-198 018	0	-198 018	-175 383,37	22 634,63
TOIMINTATUOTOT	4 875	0	0	0	1 100,00	1 100,00
TOIMINTAKULUT	-174 566	-198 018	0	-198 018	-175 383,37	21 534,63

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus:

Elinkeinoelämän toimitilapalveluja kuntakonsernissa tuottaa Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy. Yritystoiminnan elinkeinopalvelut tuottaa Nihak ja sen kautta ohjautuvat yritysten elinkeinotoiminnan kehitysprojektit. Kunta ostaa puolikkaan yritysasiain miehen palvelut seutukunnalta ja tarvittaessa seutukunnan on mahdollisuus antaa väliaikaisesti henkilöresursseja enemmänkin. Hankkeet ja projektit sisältävät kunnan maksuosuuden muiden hallinnoimiin projekteihin.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Elinkeinoelämän edistämiseksi tavoitteena on turvata olemassa olevien yritysten toimintaedellytyksiä ja edistää uusien työpaikkojen syntyä. Seutukunnalta ostetaan elinkeinojen kehittämisen palveluja. Kärsämäen konserniyhtiöiden kehittämisrahastosta tehdään sijoituksia tytäryhtiöiden elinvoimaa lisääviin hankkeisiin.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:n edustajat ovat olleet kuultavina kunnanhallituksessa ja valtuustossa päätöksenteon yhteydessä. Tytäryhtiöiden asioista tiedottaminen valtuutetuille on osavuositiedotuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnan osallistumisesta projekteihin päättää kunnanhallitus.

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Väkiluku	2 612	2 575	2 540	2 533	2 472	2 441
Kuntien välinen nettomuutto	+2	-21	- 25	-11	-41	-5
Työttömyysaste (%)	10,4	11,7	12,3	9,1	8,8	11,1
Vuosikate €/asukas	400	568	845	848	702	589
Verotulot €/asukas	2 692	2 917	2 765	3 172	3 525	1 815
Valtionosuudet €/asukas	4 396	4 250	4 747	4 682	5 033	2 111

Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry :

Mittarit

Vuoden 2023 aikana Kärsämäellä perustettiin 20 yritystä ja yritysten poistuma kaupparekisteristä oli yhteensä 10kpl.

Ympäristöpalvelut

	TP 2022	Alkup. TA 2023	TA-muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
Ympäristöpalvelut	-236 054	-226 070	0	-226 070	-265 992,01	- 39 852,01
TOIMINTAKULUT	-236 054	-226 070	0	-226 070	-265 992,01	- 39 852,01

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus:

Kunta osti Ppky Selänteeltä ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun, maa-aineslain ja rakennusvalvonnan palvelut 30.9.2023 saakka. 1.10.2023 lukien em. palvelut siirtyvät tuotettavaksi vastuukuntamallilla, jossa isäntäkuntana toimii Haapajärven kaupunki.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Palvelut on ostettu palvelutasosuunnitelman ja vuosittaisen vuosisuunnitelman mukaisesti. Selänteeltä ostettujen palvelujen toteuma 30.9.2023 oli yhteensä 178 104 euroa. Haapajärven kaupungin ympäristöpalvelujen toteuma ajalla 1.10.-31.12.2023 oli yhteensä 72 833 euroa.

OPETUSTOIMEN LAUTAKUNTA

Vastuullinen viranhaltija: sivistysjohtaja

Yleistä

Opetustoimen lautakunnan tehtävänä on opetus- ja varhaiskasvatuspalvelujen järjestäminen sekä toimialueensa johtaminen ja kehittäminen.

Lautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana seitsemän (7) kertaa ja käsitteli yhteensä 97 pykälää.

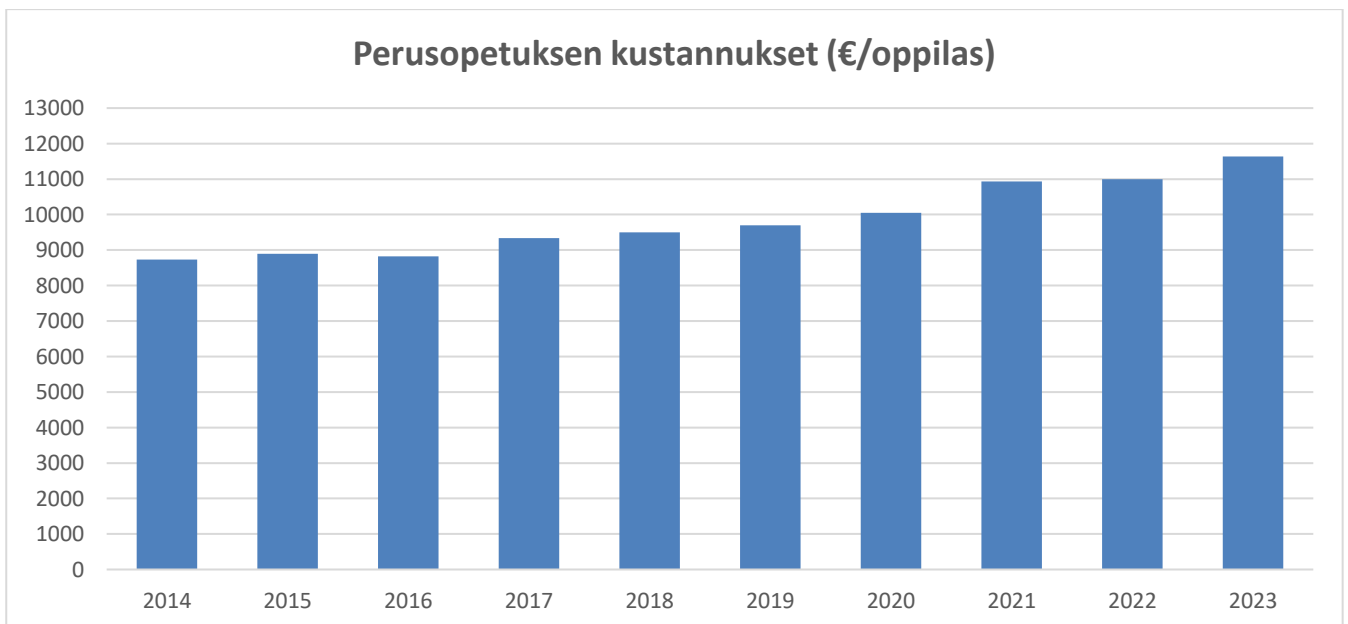
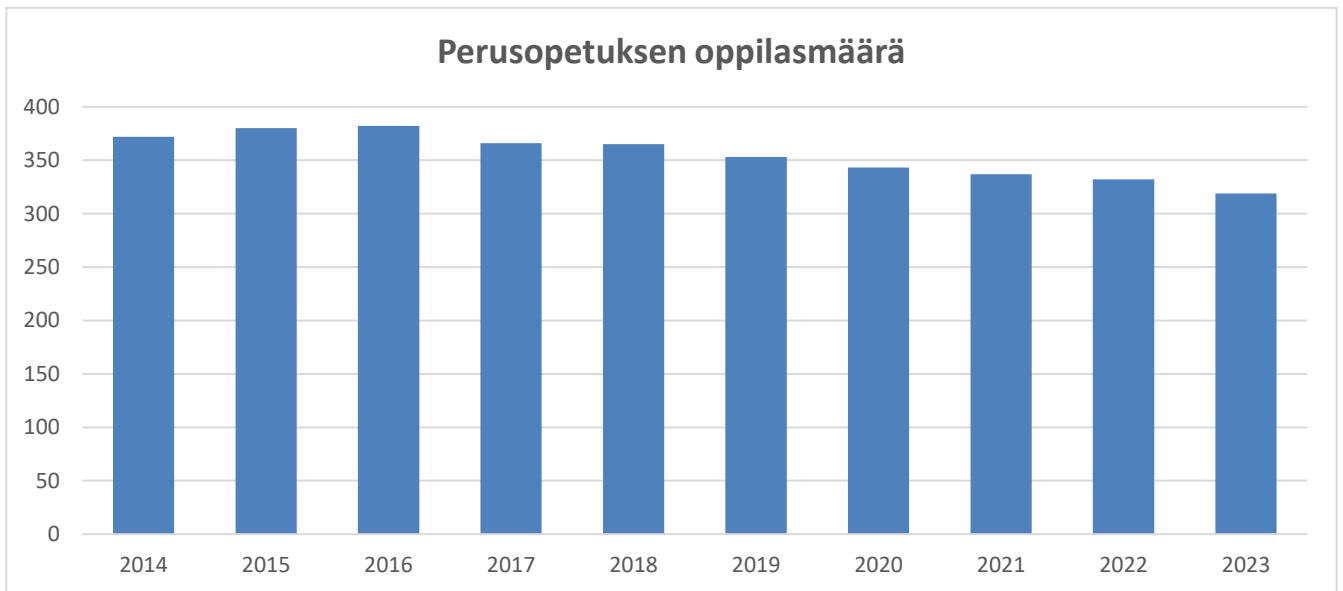
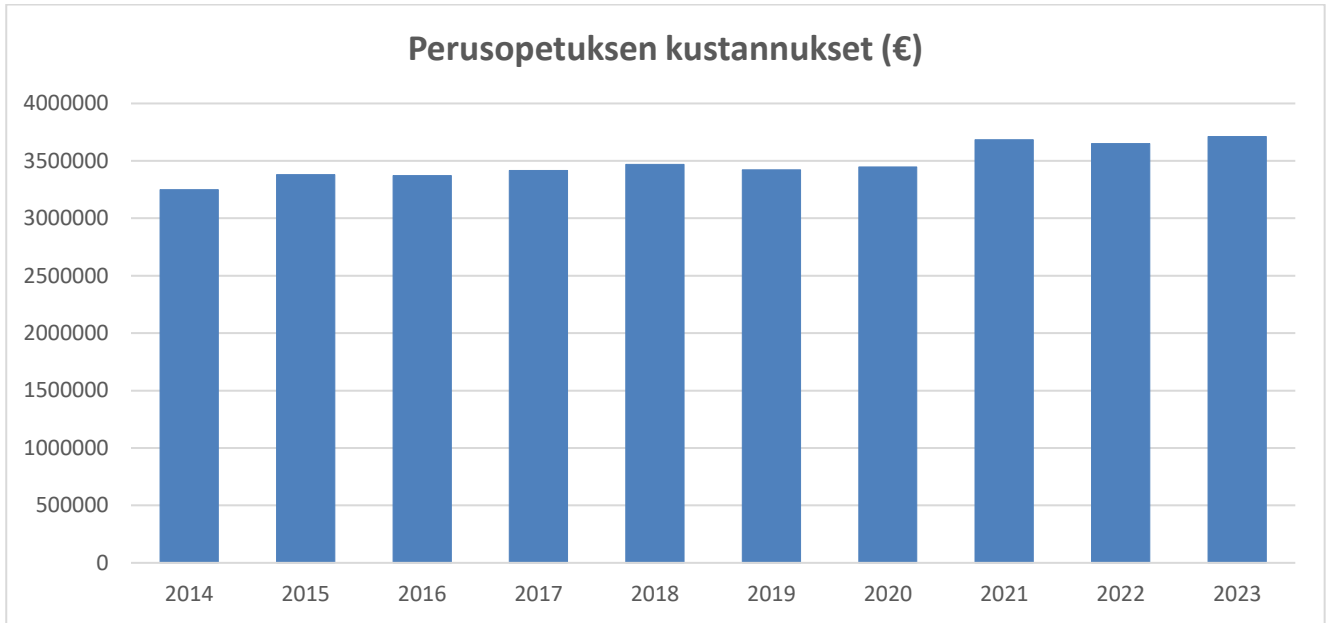
Sivistysjohtaja toimi lautakunnan kokouksissa asioiden valmistelijana, esittelijänä ja pöytäkirjanpitäjänä. Sivistystoimen toimistosihteeri vastasi lautakunnan toimintaan ja sivistystoimen hallintoon liittyvistä toimistotehtävistä sekä osallistui myös lautakunnalle menevien asioiden valmisteluun. Sivistysjohtajaa sijaistaa lukion rehtori.

Varhaiskasvatuksen toiminnasta ja taloudesta vastasi varhaiskasvatuspäällikkö, joka oli varhaiskasvatukseen liittyvien asioiden valmistelijana mukana opetustoimen lautakunnan kokouksissa.

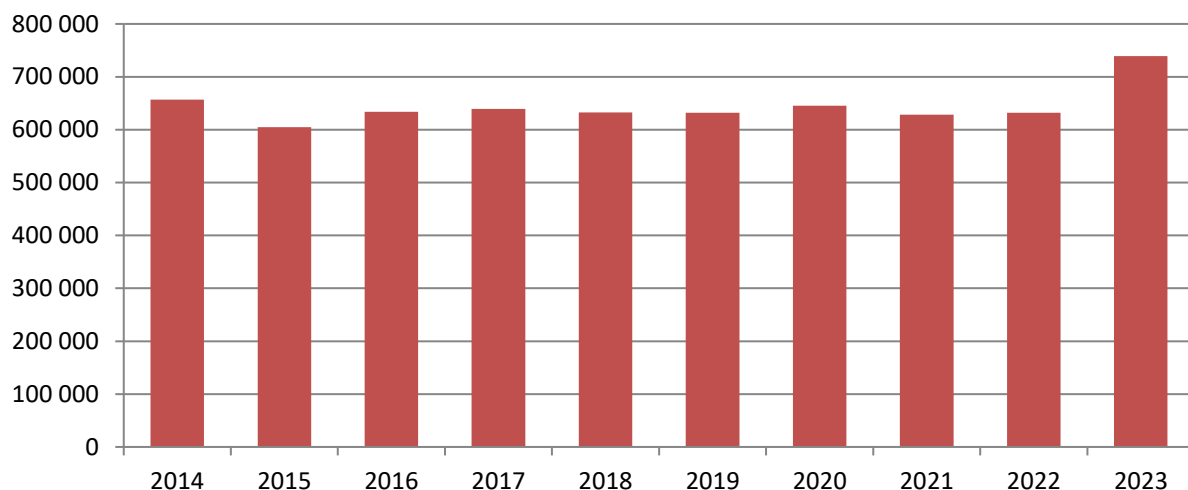
Kärsämäen peruskoulussa oli kaksi toimipistettä, Frosteruksen koulu ja Saviselän koulu. Frosteruksen koulussa toimivat luokat 1-9 ja kaksi esiopetusryhmää. Saviselän koulussa oli luokat 1-6. Peruskoulun rehtori toimi molempien toimipisteiden rehtorina. Frosteruksella työskentelee myös apulaisrehtori ja Saviselässä vararehtori. Peruskoulun apulaisrehtori toimi myös lukion vararehtorina kevätlukukaudella. Syyslukukaudella oli yksi lukion opettajista nimetty vararehtoriksi. Frosteruksen koululla ja lukiolla oli yhteinen koulusihteeri.

Koulujen rehtorit vastasivat mm. omien koulujensa talousarvion suunnittelusta ja sen toteutumisesta, toimintasuunnitelman laatimisesta ja seurannasta, opetussuunnitelmien kehittämisestä sekä joidenkin asioiden valmistelusta lautakuntaan.

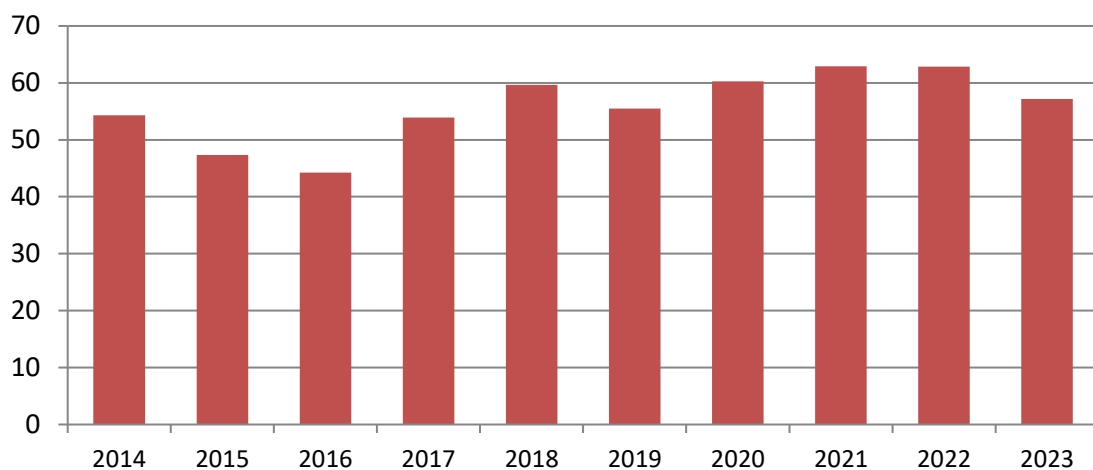
Vuoden 2023 tilastointipäivänä 20.9. oli perusopetuksessa ja esiopetuksessa yhteensä 319 oppilasta. Saviselän koululla oli 28, Frosteruksen koulun alaluokilla 175 ja yläluokilla 116 oppilasta. Lukiossa oli 58 opiskelijaa kevään tilastointipäivänä 20.1.2023 ja 56 syksyn tilastointipäivänä 20.9.2023.

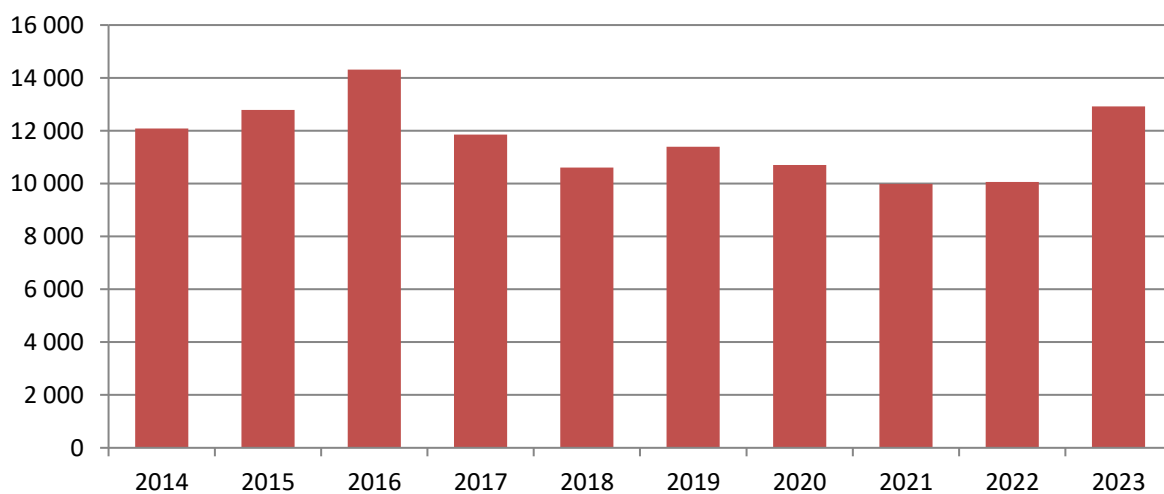
Lukion kustannukset (€)

Lukion opiskelijamäärä

Lukion opiskelijakohtaiset kustannukset (€/opiskelija)

Kärsämäen kunnan vuosille 2019-2023 laaditun strategian vision mukaan Kärsämäki on viihtyvyttä ja yrittäjyyttä edistävä, luova, reagoiva ja kansainvälinen sekä menestyvä ja mahdollisuuksia salliva maaseutupaikkakunta.

Opetustoimen lautakunnan vastuualueelle kuuluvia keskeisiä toimenpiteitä ovat:

Kärsämäen kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tärkeysjärjestykseen asetettuna.		
Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus
I Kärsämäestä brändi		
<p>Positiivisten tarinoiden virta, myös yritysten tarinoiden avulla</p> <p>Monipuolisesti somessa</p> <p>Tienvarsimainontaa</p>	<p>Paikkakuntakuvan laatu ja tunnettuus mediassa ja erisidosryhmissä, imago tutkimus (selkeät mittaukset ja haastattelut kohderyhmittäin/ asiakassegmenteittäin), kunnan asukasmäärän kehitys, kunta- ja elinkeinostrategioiden toteutusaste, kehittämishankkeiden vaikuttavuus, uudet yritykset, työpaikkojen määrä, paikkakunnan sisäisen kehittämisilmiön ja ulkoisen yhteistyön taso</p>	<p>Monipuolisesti somessa ja uusitaan tienvarsimainontaa, esim. Paanutonttuaiheiset mainokset.</p> <p>Osallistutaan yhteistyössä Kärsämäen brändi- ja markkinointistrategian ja sen toimintasuunnitelman toteuttamiseen.</p> <p>Markkinoidaan lukiota potentiaalisille opiskelijoille laajasti.</p> <p>Tuodaan esille peruskoulun vahvuuksia.</p>
II Laadukas maaseutuasuminen		
<p>Asumisen kokonaispalvelu</p> <p>Maanhankinnan, asumisratkaisujen ja elinvoimapolitiikan saumaton kokonaisuus</p> <p>Vuokra-asumisen kehittäminen</p> <p>Kylien asumismahdollisuuksien hyödyntäminen</p> <p>Luonnonmukaisen pysähdyspaikan kehittäminen</p>	<p>Kunnan nettomuuton kehitys, kunnan asuntokannan käyttöaste, uusien asuntorakentamishankkeiden määrä, asuntotonttien myyntimäärät keskustassa ja kylillä, yksityisten vajaakäyttöisten asuntojen määrä, asiakaspalaute</p> <p>asumis- ja muista palveluista sekä harrastusmahdollisuuksista (säännölliset asukas- ja asiakaskysely), aktiivisten kylä- ja muiden yhdistysten määrä, palvelujen jonotusaste ja ihmisläheisyys</p>	<p>Vuokra-asumisen kehittäminen</p> <p>Kylien asumismahdollisuuksien hyödyntäminen</p> <p>Luonnonmukaisen pysähdyspaikan kehittäminen</p> <p>Asumisen asiakaspalveluprosessi virittää tehokkaaksi räätälöitynä ja yksilöllisenä kokonaispalveluna (asunto, työpaikat, palvelut, harrastukset ja etuudet ovat jo esillä samassa muuttopakettissa, markkinointiaineistot visuaalisesti näytäväksi, some-näkyvyys).</p> <p>Varmistetaan päivähoitopaikkojen tarpeenmukainen saatavuus.</p> <p>Säilytetään opetustoimen ja opetuksen hyvä palvelutaso.</p> <p>Säilytetään kyläkoulu oppilasmäärien sallimissa rajoissa.</p> <p>Aamu- ja iltapäiväkerhojen toimintaa jatketaan, koulujen kerhotoimintaa kehitetään edelleen.</p> <p>Yhteisöllisyyttä tuetaan, mm. vanhempainyhdistystoimintaa.</p>

III Keskipiste puolimatassa		
<p>Keskustaympäristön kehittäminen</p> <p>Digitalisaatio ja sijainnista riippumaton työ</p> <p>Kylien mahdollisuudet tienkäyttäjille</p> <p>Näkyvä mainonta ja selkeät opasteet</p> <p>Liikennevirtaa hyödyntävien palvelujen kehittäminen</p>	<p>Uudet yrityshankkeet, yritystonttien myyntimäärä, liiketilöiden käyttöaste, valta- ja kantateiden varsien kehittämisaktiivisuus, tapahtumien ja majoittujien määrä, hanke-tavoitteet</p>	<p>Kylien elinympäristöjen esille nosto toimivien tie- ja sähköisten yhteyksien ja väljien asumismahdollisuuksien kautta.</p> <p>Näkyvä mainonta ja selkeät opasteet</p> <p>Liikennevirtaa hyödyntävien palvelujen kehittäminen</p> <p>Järjestetään koulukuljetukset laadukkaasti.</p> <p>Huolehditaan lukion saavutettavuudesta myös ulkopaikkakuntalaisten opiskelijoiden osalta.</p>
IV Kulttuurista elämyksiä ja elinvoimaa		
<p>Kulttuurin kohteista, tapahtumista, ympäristöistä ja palveluista kehittyvä kokonaisuus</p> <p>Luovan kulttuuriyrittäjyyden edistäminen</p> <p>Kylien kulttuuri tapahtumissa ja matkailussa</p>	<p>Tapahtumien kävijämäärä, uudet tapahtumat, kansainvälisten yhteyksien ja vierailujen määrä, kulttuurimatkailun aktiviteetti</p> <p>Opetussuunnitelman tavoitteiden toteutuminen</p> <p>Toteutuneiden kv-yhteistyöprojektien lukumäärä</p>	<p>Kootaan jo olevat ja kehitettävät omaleimaiset kulttuurikohteet, -tapahtumat, -ympäristöt ja -palvelut samaan ja eri vuodenaikoihin sovittuvaan ja tuotteistettavaan palvelukokonaisuuteen, joka toimii markkinoinnin perustana.</p> <p>Kylien omaperäisten kulttuurivaikutteiden, -palvelujen ja yritystoiminnan yhteiskäyttö tapahtumissa ja matkailussa (tarinallisuus, luontokohteet, metsästys, ruoka, jne). Osallistutaan Oulu 2026 kulttuuripääkaupunki hankkeeseen ja kulttuurikemoo hankkeeseen.</p> <p>Paikalliset perinteet ja kulttuurin vahvuudet huomioidaan opetussuunnitelmassa.</p>

Valtuuston sitovuustaso		Alkup. TA 2023	TA-muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
Opetustoimen lautakunta	TP 2022					
	-6 026 087,19	-6 407 235,56	-90 000	-6 497 235,56	-6 511 691,21	14 455,65
TOIMINTATUOTOT	341 615,38	382 720,00	-20 000	362 720,00	317 307,76	45 412,24
TOIMINTAKULUT	-6 367 702,57	-6 789 955,56	-70 000	-6 859 955,56	-6 828 998,97	-30 956,59
Poistot	-49 380,45	-42 330,00		-42 330,00	-41 323,19	-1 006,81

Toimielimen sitovuustaso		Alkup. TA 2023	TA-muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
Opetustoimen hallinto	TP 2022					
	-101 696,56	-102 079,97			-88 982,39	13 097,58
Perusopetus	-3 649 430,98	-3 800 081,76			-3 710 721,20	89 360,56
Toisen asteen opetus	-631 877,85	-670 533,09			-738 928,39	-68 395,30
Muu sivistystyö	-98 092,12	-105 550,00			-109 332,00	-3 782,00
Varhaiskasvatus	-1 544 989,68	-1 728 990,74	-90 000	-1 818 990,74	-1 863 727,23	44 736,49

OPETUSTOIMEN HALLINTO

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Opetustoimen hallinto	-101 696,56	-102 079,97	-88 982,39	13 097,58
TOIMINTATUOTOT	229,56	0,00	257,23	257,23
TOIMINTAKULUT	-101 926,12	-102 079,97	-89 239,62	12 840,35
Poistot	-612,24	-8 280,00	-735,32	7 544,68

Hallinnon toteutumisissa on kokouskulut sekä toimistosihteerin (60%) ja sivistysjohtajan (50%) palkkakulut sekä muut hallinnolliset kulut.

PERUSOPETUS

Perusopetuksen vastuualue sisältää esi- ja perusopetuksen tulosyksiköt sekä aamu- ja iltapäivätoiminnot.

Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Kansainvälisyysprojekteja ja yhteistyötä jatketaan.	Perusopetus osallistuu kansainväliseen Erasmus + hankkeeseen, joka päättyy 31.5.2023. Panostetaan koulujen, kylien ja hankkeiden yhteistyöhön.	Erasmus+ hankkeeseen osallistui kolme opettajaa ja kouluvalmentaja, joiden yhteistyö huipentui maaliskuussa toteutettuun viikon mittaiseen Italianmatkaan. Yhteistyötä tehtiin useiden koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.
Kaikkia yhdeksäsluokkalaisia ohjataan yhteishakuun.	Kaikki perusopetuksen keväällä 2023 päättäneet saavat opiskelupaikan.	Kaikki 37 yhdeksännen luokan oppilasta sai keväällä päättötodistuksen ja jatko-opiskelupaikan. Kärsämäen lukioon pääsi 13 opiskelijaa, Jedun oppilaitoksiin (Nivala, Haapavesi, Haapajärvi ja Piippola) 20 opiskelijaa ja ammattiopistoihin (Haapavesi, Kainuu, Ylä-Savo, Oulun seutu) 4 opiskelijaa.
Yhtenäisen perusopetuksen toteuttamista jatketaan ja kehitetään lisäämällä yhteistyötä koulujen kesken.	Molemmilla kunnan alakouluilla on yhteisiä tilaisuuksia. Kouluilla on yhtenäiset toimintasäännöt ja oppilashuollon ohjeistus. Rehtorin virkaan kuuluu myös Saviselän koulun johtaminen, tällä saadaan lisättyä yhteistyötä ja samoja käytänteitä koulujen välillä. Yhtenäiskoulun käytänteiden yhdenmukaistamista jatketaan luokka-asteesta riippumatta.	Vuoden 2023 järjestettiin paljon yhteistä toimintaa. Urheilun saralla tapahtumina oli sählyturnaukset, hiihto- ja YU-kisat. KLL:n sählyturnauksen poikien aluekarsinta järjestettiin Frosteruksella ja ensimmäistä kertaa kokoon saatu tyttöjoukkue vierailivat Haapavedellä, Vuokattiin järjestettiin liikuntapäivä. Oppilaille järjestettiin syyslukukauden alussa ryhmäytyksiä. Eri luokka-asteet tekivät yhteistyössä 4H:n kanssa metsäretkiä (Peuranpolku, Suomela, Pyssymäki). 8 lk:n taidetestaajat kävivät Helsingissä ja Ylivieskassa. Kouluilla vieraili myös eri alojen ammattilaisia ja esiintyjä. Tapahtumia oli runsaasti vuoden aikana, tässä vain muutama esimerkki. TET- jaksot

		<p>saatiin pidettyä suunnitellusti. Toisen asteen oppilaitosvierailuja tehtiin lähialueille. Kouluilla on yhtenäiset toimintasäännöt ja oppilashuollon ohjeistus. Rehtorin virkaan kuuluu myös Saviselän koulun johtaminen, tällä saadaan lisättyä yhteistyötä ja samoja käytänteitä koulujen välillä ja Saviselän koulu osallistui useisiin Frosteruksen koululla järjestettyihin tilaisuuksiin. Oppilaitten osallistumista koulua koskevien päätösten tekoon lisättiin oppilaskunnan kautta. Yhtenäiskoulun käytänteiden yhdenmukaistamista jatketaan luokka-asteesta riippumatta.</p>
<p>Syyslukukaudella 2009 aloitettu KIVA-koulu -toimintaohjelma jatkuu kaikilla kouluilla.</p>	<p>Vuosittain tehtävien oppilaskäskyjen perusteella kiusaamisen taso vaihtelee, kiusaamiseen puututaan aktiivisesti KIVA-koulu toimintaohjelmalla.</p> <p>Sitoudutaan ohjelman tehokkaan toteuttamiseen.</p>	<p>Vuoden 2023 KiVa-koulu kysely toteutettiin ja tulokset on raportoitu koulukohtaiselle oppilashuoltoryhmälle, lasten- ja nuorten palveluverkostolle sekä henkilökunnalle. Poliisi ja sosiaalitoimi ovat mukana ratkaisemassa pahimpia ongelmatilanteita.</p>
<p>Tietotekniikan hallitseminen ja sujuva käyttö on tärkeää nyky-yhteiskunnassa.</p> <p>Oppilashallintoa ja yhteyksiä kotiin tehostetaan, prosesseja digitalisoidaan sekä yhdenmukaistetaan niin kouluilla kuin koulutoimessa.</p> <p>Opettajien tietotekniset taidot ovat tärkeitä.</p> <p>Tietokoneet ja opetusvälineet ajan tasalla.</p>	<p>Koko ajan pyritään päivittämään opetustilojen AV-tekniikkaa vanhimmasta päästä. Opettajille hankittu henkilökohtaiset tietokoneet, joita voi käyttää työasioissa sekä koulussa, että kotona. Koko henkilökunnalla on dataliittymällä olevat älypuhelimet.</p> <p>Kaikissa kouluissa (Frosterus, Saviselkä ja lukio) on käytössä yhteinen digitaalinen Wilma-järjestelmä, joka on Multi-Primus oppilashallinto-ohjelman www-liittymä. Opettaja, henkilökunta ja huoltaja pääsevät yhdellä tunnoksella kaikkiin häntä koskeviin tietoihin käsiksi.</p> <p>Koulutetaan opettajia tieto- ja viestintätekniikan (tvt) käyttöön.</p> <p>Molemmilla kouluilla on siirretty luokkiin kuljetettaviin kannettaviin tietokoneisiin ja iPadeihin. Näin useampi ryhmä kerrallaan pystyy käyttämään koneita yhtä aikaa. Jokaisen opetustilan opetusvälineistö on ajan tasalla. (tie-</p>	<p>Opettajille on hankittu henkilökohtaiset tietokoneet, joita voi käyttää työasioissa sekä koulussa, että kotona.</p> <p>Kaikissa kouluissa (Frosterus, Saviselkä ja lukio) on käytössä yhteinen digitaalinen Wilma-järjestelmä, joka on Multi-Primus oppilashallinto-ohjelman www-liittymä. Opettaja, henkilökunta ja huoltaja pääsevät yhdellä tunnoksella kaikkiin häntä koskeviin tietoihin käsiksi.</p> <p>Oppitunnilla oppilailla on käytössä varattavat tietokoneet ja iPadit molemmilla kouluilla. Jokaisen opetustilan opetusvälineistö on ajan tasalla. Syksyllä hankittiin 24 uutta Android-tablettia asteittain poistuvien iPadien tilalle. Uusimaan jouduttiin dokumenttikameroita ja dataprojektoreita.</p>

	<p>tokone, dataprojektori, dokumenttikamera). Kalustoa joudutaan uusimaan vuosittain. Tarvittaessa on myös lukion ATK-luokka käytettävissä.</p>	
<p>Sisäilman laadulla on suuri merkitys opiskelutehokkuuteen ja motivaatioon.</p>	<p>Sisäilmanlaatu pysyy normaalin rajoissa. Suoritetaan ilmanlaatumittauksia luokissa tarpeen mukaan.</p>	<p>Vuoden 2023 aikana sisäilman laatua tarkkailtiin tehostetusti ja havaitut haasteet korjaantuivat tehdyillä korjaustoimenpiteillä.</p>
<p>Varhaisen puuttumisen mallia painotetaan koulu maailmassa.</p>	<p>Psykologin tutkimuksiin ohjattu oppilas pääsee tutkimuksiin 2 kuukauden kuluessa.</p> <p>Psykologi tekee ennaltaehkäisevää työtä oppilaitten parissa sekä opettajille pedagogisia iltapäiviä. Psykologi käyttää tutkimuksiin ja palautteen antoon kaksi päivää kuukaudessa.</p> <p>Kärsämäellä on oma kokoaikainen koulukuraattori.</p> <p>Koululääkäri on oltava lain edellyttämän verran käytettävissä.</p> <p>Kouluvalmentajaresurssia on käytettävissä yhden kokoaikaisen ja yhden yhteisen valmentajan (25% työaika) veran. Lisäksi koulu-psykologiresurssia on käytettävissä 0,5 työpäivää viikossa.</p> <p>Resursoidaan riittävästi tukiope- tusta ja muuta yleisen tuen resurssia.</p> <p>Yksilökohtainen oppilashuolto-ryhmä kokoontuu aina tarvittaessa, pedagoginen asiantuntijaryhmä kokoontuu säännöllisesti kahden viikon välein ja tarvittaessa, Koulukohtainen oppilashuolto-ryhmä kuusi kertaa lukuvuoden aikana ja opiskeluhuollon ohjausryhmä kaksi kertaa lukuvuodessa. Koulukohtaisessa oppilashuolto-ryhmässä on mukana vanhem- painyhdistyksen ja oppilaskunnan edustajat.</p>	<p>Psykologipalvelut saatiin ostopalveluina ja kahden psykologin voimin tutkimukset saatiin hoidettua määräajoissa ja myös ennaltaehkäisevää työtä pystyttiin tekemään jossain määrin.</p> <p>Koulukurattori siirtyi Pohteen työntekijäksi ja samalla kuraattoripalvelut vähenivät kunnassamme viidestä päivästä viikossa kolmeen ja puoleen päivään.</p> <p>Koululääkäri oli lain edellyttämän tarpeen verran käytettävissä ja teki määräaikaistarkastukset.</p> <p>Perusopetukseen palkattiin yhteinen erityisopettaja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvorahan turvin. Keväällä koululla toimi myös useampi kouluvalmentaja ja koulu-nuorisotyöntekijä. Syksyllä jatkoimme yhden osa-aikaisen kouluvalmentajan ja koulunuorisotyöntekijän voimin. Psykologipalveluja koululla oli 0,5 pv/viikko.</p> <p>Työnohjaajan palveluita on ollut saatavilla kaikille halukkaille.</p> <p>Tukiopetusta annettiin kaikille sitä tarvitseville oppilaille. Opetusjärjestelyillä yritettiin saada mahdollisimman paljon tuen resurssia oppilaille. Erityisen tuen resurssit olivat hyvällä mallilla koko vuoden. Yläkoululla tehtiin pienryhmiä useisiin oppiaineisiin. Saviselkään palkattiin ylimääräinen koulunkäynninohjaaja. Yksilökohtainen oppilashuolto-ryhmä ko- koontui aina tarvittaessa, pedagoginen asiantuntijaryhmä kokoontui säännöllisesti kahden viikon välein ja tarvittaessa, Koulukohtainen oppilashuolto-ryhmä neljä kertaa lukuvuoden aikana ja opiskeluhuollon ohjausryhmä kaksi kertaa lu- kuvuodessa. Koulukohtaisessa oppilashuolto-ryhmässä oli mukana vanhem-</p>

		painyhdistyksen ja oppilaskunnan edustajat. Sosiaalitoimen kanssa jatkettiin hyvää yhteistyötä oppilashuollossa etenkin syksyllä, kun Pohteen aiheuttamat muutokset alkoivat selkeytyä.
Kaikki opettajat ovat osaavia (substanssi-pätevyys) ja muodollisesti kelpoisia. Kaikilla opettajilla on mahdollisuus osallistua ammattipätevyyttä täydentävään koulutukseen.	Varaudutaan S2 Suomi toisena kielenä kielenopetukseen varamalla lisää yhden opettajan palkkakulut Listataan poikkeamat. Mahdollistetaan opettajien pääsy koulutukseen. Kirjataan opettajien osallistumiset koulutuksiin.	Muutama opettaja ei omannut täyttä pätevyyttä, osa-aikaisissa sijaisuuksissa jouduttiin ottamaan ns. epäpäteviä. Kaikille opettajille annettiin mahdollisuus osallistua koulutuksiin ja koulutuksiin osallistumiset kirjattiin.
Mahdollisimman moni oppilas osallistuu koulun tarjoamaan kerhoon.	Kaikille 1-9 luokan oppilaille tarjotaan mahdollisuus osallistua koulun ilmaisiin kerhoihin. Vanhemmat otetaan mukaan kerhotoiminnan vetämiseen. Kerhotoimintaa tarjotaan Harrastamisen Suomen mallin ja kerhotoiminnan kehittämisen hankerahoituksen avulla.	Perusopetukseen saatiin Opetushallituksesta avustusta Suomen harrastamisen malliin ja kerhoja tarjottiin monipuolisesti.
Monipuolinen ja innostava liikunta on tärkeää oppilaan kasvulle. Oppilaiden ylipaino vähentyy.	Oppilaiden liikkuminen lisääntyy. Kerhotoiminta tukee liikunnanopetusta. Lisäksi liikkuvakoulu hankkeeseen osallistuminen 5-9-luokkalaisten osalta. Osallistutaan 5. ja 8.-luokkalaisten MOVE-testiin. Myös välitunneilla pyritään aktiiviseen liikkumiseen. Suositusten mukainen kouluruokailu.	Kerhotoiminta tuki liikunnanopetusta. Osallistuttiin 5. ja 8.-luokkalaisten MOVE-testiin. 5.-9.luokille järjestettiin monenlaisia lajikoikeiluja ja muuta liikunnallista toimintaa Liikkuva koulu -hankkeen kautta. Oppilaat saivat vaikuttaa koulun ruokalistaan ruokaraadin kautta ja mielipidettä kouluruuasta kartoitettiin myös palveluntarjoajan teettämällä kyselyllä.
Yrittäjyyskasvatusstrategian tavoitteet näkyvät opetuksessa. Kestävä kehitys osaksi jokapäiväistä elämää koulussa ja kotona.	Toimitaan päivitetyn strategian mukaisesti. Kouluilla on oikeus käyttää Vihreää lippua kestävän kehityksen toiminnan merkinä. Toiminta suunnitellaan niin, että oikeus lipun käyttöön jatkuu.	Yrityskylävierailut toteutettiin. Luokilla ja oppilaskunnalla pienimuotoista varainkeruuta omia retkiään varten erilaisilla tapahtumilla. Vihreä lippu toimintaa jatkettiin edelleen.
Yhteistyö kodin ja koulun välillä on osa luontevaa yhteistyötä.	Molemmilla perusopetuksen toimipisteillä on vanhempainyhdistys. Yhteistyötä kotien, kylien, järjestöjen ja koulun välillä lisätään.	Perusopetusta ja koulujen toimintaa tuotiin esille mm. Frosteruksen koulun sosiaalisen median kanavien kautta. Frosteruksen koulun ja Saviselän koulun vanhempainyhdistykset yhdistyivät hal-

		<p>linnollisesti ja mukaan saatiin uusia huoltajia.</p> <p>5-9-luokkalaiset oppilaat saivat käyttöönsä Wilma tunnukset.</p> <p>Jokaisen lapsen ainakin yksi huoltaja on Wilma-käyttäjä.</p>
Yläkoulun oppilaiden opiskelumotivaatio on riittävän korkealla tasolla ja oppituntien työrauha on taattu.	Opetusryhmissä vaalitaan opiskelurauhaa. Yläkoululla ja alakoululla on erilaisten pienryhmien ja erityisopettajan tarve.	Opiskelurauhaa opetusryhmissä tehostettiin erityisopetuksella ja pienryhmillä.
Lapset puheeksi -menetelmä	<p>Kaikissa kunnan peruskouluissa on käytössä Lapset puheeksi -menetelmä ja siihen on koulutetut opettajat.</p> <p>Kirjataan käytyjen keskustelujen/neuvonpitojen määrä.</p> <p>Lapset puheeksi koulutusta järjestetään tarvittaessa yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa.</p>	Lapset puheeksi menetelmästä luovuttiin lautakunnan päätöksellä 17.10. kokouksessa ja siirryttiin THL:n laajan terveystieteiden opettajan havainnointilomakkeen käyttöön.
Saviselän toimipisteen toiminta pyritään turvaamaan pitämällä oppilasmäärät vähintään nykyisellä tasolla.	Seurataan oppilasmääriä ja ennusteita. Saviselän oppilasmäärät ovat nopeasti laskevia.	Saviselän oppilasmäärä lukuvuonna 2023-2024 on 28 oppilasta. Kunnanhallitus päätti käynnistää kouluverkko selvityksen ja siihen liittyvät kuulemistilaisuudet pidettiin 28.3. Saviselän koululla ja 29.3. Frosteruksen koululla. Selvityksen ohella käytiin yhteistoimintaneuvottelut henkilöstön kanssa 4.4. Valtuusto päätti 6.6. sulkea Saviselän koulun lukuvuoden 2024-2025 alusta lukien.
Resursointi perusopetuksessa on tarkoituksenmukaista ja riittävä.	Perusopetuksen johtamisjärjestelmässä rehtori, apulaisrehtori ja Saviselän kouluilla rehtorin apuna vararehtori. Frosteruksen rehtorin työnkuvaan kuuluu myös Saviselän toimipisteen johtaminen.	Perusopetuksen johtamisjärjestelmässä rehtori ja apulaisrehtori, Saviselän koululla rehtorin apuna vararehtori. Frosteruksen rehtorin työnkuvaan kuului myös Saviselän toimipisteen johtaminen.

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Perusopetus	-3 649 430,98	-3 800 081,76	-3 710 721,20	89 360,56
TOIMINTATUOTOT	169 165,26	241 250,00	215 737,66	-25 512,34
TOIMINTAKULUT	-3 818 596,24	-4 041 331,76	-3 926 458,86	114 872,90
Poistot	-35 217,95	-26 850,00	-31 386,00	-4 536,00

Perusopetuksen tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
<i>Peruskoulut (mukana esiopetus)</i>				
oppilasmäärä	332	332	319	-13
kustannukset €/oppilas	10 992	11 446	11 632	186

opetustuntien määrä*)	28 419	28 900	26 861	-2 039
kustannukset €/opetustunti*)	118,6	121,6	126,3	4,7
kustannukset yhteensä*)	3 363 666	3 512 637	3 391 728	-120 909

*) opetustuntien luvut ilman aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä kouluavustajia.

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Toisen asteen vastuualue sisältää lukion tulosityksikön.

Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Lukion opiskelijamäärä säilyy kohtuullisena.	Vuosiluokan koko vähintään 20 opiskelijaa.	Tavoite ei ole toteutunut, sillä jokaisen vuosiluokan koko on alle 20 opiskelijaa.
Kärsämäki mukana eLukiossa.	Oulun kaupunki eroaa eLukiosta lukuvuoden 2022-2023 päätteen, minkä vuoksi koko eLukion toiminta lakkaa silloin.	eLukion toiminta päättynyt heinäkuun 2023 lopussa.
Lukiossa suoritetaan tietokoneen käyttäjän A-kortteja.	Tavoitteena viisi A-korttia ja osasuorituksia 20 opiskelijalta.	Suoritettu kaksi A-korttia ja osasuorituksia kolmelta opiskelijalta. Tieke lopetti tietokoneen käyttäjän A-kortti –palvelun kesällä 2023.
Kaikilla lukion opettajilla muodollinen kelpoisuus.	Listataan poikkeamien lukumäärä	Lukion opettajilla muodollinen kelpoisuus yhtä määräraikaista sijaista lukuunottamatta sekä kevät- että syyslukukaudella.
Lukioyhteistyötä muiden lukioiden kanssa jatketaan.	Oulun eteläisen alueen lukioiden välistä yhteistyötä suunnitellaan kevätlukukauden 2023 aikana Ylivieskan kaupungin saaman avustuksen turvin. Yhteinen opetustarjonta otetaan käyttöön syyslukukaudella 2023.	Lukioiden välinen yhteistyö on käynnistynyt syyslukukaudella 2023 yhteisellä koulutuspäivällä. Varsinainen opetus käynnistyy kevätlukukaudella 2024.
Mahdollisimman moni lukion päättäneistä saa opiskelupaikan korkeakoulusta.	Lukion päättäneet saavat opiskelupaikan korkeakouluista vähintään yhtä hyvin kuin Suomessa keskimäärin.	Tilastokeskuksen keräämien tietojen mukaan keväällä 2022 Kärsämäen lukiosta ylioppilaaksi valmistuneista jatkoi heti opiskelua ammattikorkeakoulussa 30% ja yliopistossa 15%. Vastaavat koko maan luvut olivat 12% ja 22%. Vuosina 2008-2022 Kärsämäen lukiosta valmistuneista on saanut opiskelupaikan korkeakouluista välittömästi valmistumisen jälkeen 48 %. Koko Suomen vastaava luku on 36%.

Tietokoneet ja opetusvälineet ajan tasalla.	<p>Jokaisella opiskelijalla on tietokone luokassa pidettävillä oppitunneilla käytössä hyvin toimiva tietokone.</p> <p>Jokaisen opetustilan opetusvälineistö on ajan tasalla (vähintään tietokone, dataprojektori ja dokumenttikamera).</p> <p>Jokaisen lukion opiskelijan käytössä on tietokone opiskelua varten.</p> <p>Lukion opettajilla käytössä henkilökohtainen tietokone.</p> <p>Koulun tietokoneiden lukumäärä riittää siihen, että kaikki lukion opiskelijat voivat osallistua yhtä aikaa digitaaliseen kurssikokeeseen.</p>	Tietokoneet ja opetusvälineet ovat ajan tasalla. Ajoittaista päivitystarvetta esiintyy.
Pidetään yllä osaamista ja valmiutta digitaaliseen ylioppilastutkintoon.	<p>Pidetään digitaalisia kurssikokeita Abitti-järjestelmällä.</p> <p>Opettaja koulutetaan laatimaan ja pitämään digitaalisia kurssikokeita.</p> <p>Varavirtajärjestelmän turvin voidaan pitää digitaalinen yo-koe myös sähkökatkon aikana.</p> <p>Koulu tarjoaa lukion opiskelijoille digitaalisessa ylioppilastutkinnossa tarvittavan tekniikan.</p>	<p>Suurin osa kurssikokeista pidetään digitaalisesti. Uusille opettajille annetaan ohjausta järjestelmän käyttöön.</p> <p>Tutkintoverkko on akkuvarmennettu ja kriittisillä osilla on varalaitteet.</p> <p>Lukio tarjoaa kaikille opiskelijoille digitaalisissa yo-kokeissa tarvittavan tekniikan.</p> <p>Abittikoejärjestelmän kehittyessä joudutaan tietokonekantaa uusimaan.</p>

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Lukio	-631 877,85	-670 533,09	-738 928,39	-68 395,30
TOIMINTATUOTOT	62 573,94	49 600,00	19 496,62	-30 103,38
TOIMINTAKULUT	-694 451,79	-720 133,09	-758 425,01	-38 291,92
Poistot	-11 863,64	-6 980,00	-8 649,81	-1 669,81

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
opiskelijamäärä (päivälukio)	62,8	60	57,2	-2,8

opiskelijamäärä (eLukio)	0	0	0	0
opetustuntien määrä	4 655	4 700	4 631	-69
kustannukset €/opetustunti	136	143	160	+17
kustannukset €/opiskelija	10 062	11 176	12 926	+1 750

Lukion opiskelijamäärä on kevään ja syksyn tilastointipäivien painotettu keskiarvo (kevät 7/12 ja syksy 5/12).

MUU SIVISTYSTYÖ

Muu sivistystyö vastuualue sisältää kansalais- musiikki- ja tanssiopiston tulosityksiköt.

Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Tarjotaan monipuolista kuntalaisten tarpeet huomioonottavaa opetusta joustavin opetusjärjestelyin.	Tunnusluvut.	Tunnusluvut taulukossa.

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Muu sivistystyö	-98 092,12	-105 550,00	-109 332,00	-3 782,00
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-98 092,12	-105 550,00	-109 332,00	-3 782,00

Muu sivistystyön tunnusluvut

<u>Kansalaisopisto</u>	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Tunnit/vuosi	2187	2 300	2166	134
Kunnan maksama opetus €/h	34,01	32,35	35,64	-3,28
Opetustunti hinta/brutto	74,53	61,06	70,72	-9,67
Opiskelijoita (netto)	400	650	404	-246
opiskelijamäärä (kurssilaisia)	1007	1 400	1 548	148
Kustannukset yhteensä €	74 384	74 410	77 182	-2 772

Kärsämäellä toteutui taiteenperusopetusta 81 tuntia ja opiskelijoita näissä opinnoissa oli 13 kurssilaista.

<u>Musiikkiopisto</u>	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
kustannukset yhteensä	20 558	24 000	24 500	-500

<u>Tanssiopisto</u>	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
pidettyjä tunteja	204	170	194	24
oppilaita; kevätlukukausi	42	40	36	-4
syyslukukausi	35	40	45	5
kustannukset €/h	42	42	45	-3
kustannukset yhteensä	3 150	7 140	7 650	-510

Oppilailta on ollut myös mahdollisuus osallistua syventävään opetukseen Nivalassa, opetussuunnitelman mukaisiin tanssihistorialuentoihin ja jazztanssikurssiin ja Uudenkuun katselmukseen omalla koreografialla. Kevätnäytös pidettiin 23.5.2023 Frosteruksen koululla. Sen yleisömäärä oli 181 henkilöä. Esiintyminen on tanssioppilaille tärkeä tapahtuma. Laskutus perustuu aikaisempaan sopimukseen 5h/opetusviikko. Opetusta kuitenkin annettiin 6h/vk.

VARHAISKASVATUS

Tilivelvollinen viranhaltija: varhaiskasvatuspäällikkö

Varhaiskasvatus sisältää perhepäivähoidon, ryhmäperhepäivähoidon, päiväkodin, erityisvarhaiskasvatuksen, lasten hoidontuen ja avoimen varhaiskasvatuksen.

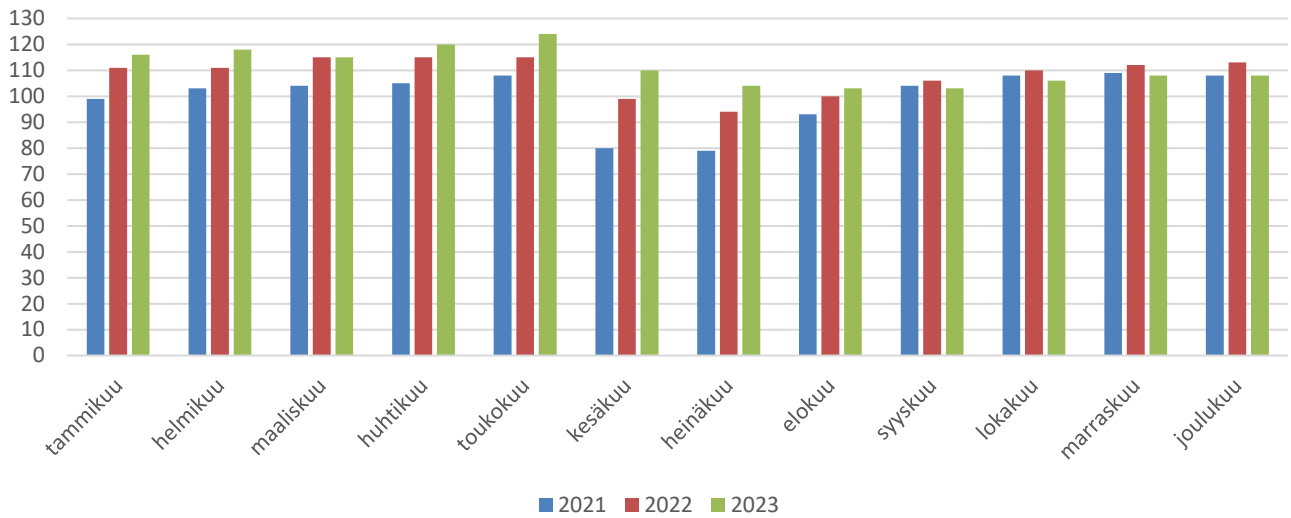
Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Laadukas varhaiskasvatus kaikissa yksiköissä, jokainen lapsi saa tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti	Pätevä henkilöstö, suhdeluvusta huolehtiminen päivittäin, palaute perheiltä ja lapsilta, säännöllinen arviointi, varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toiminta. Kolmivaiheisen tuen malli.	Päteviä varhaiskasvatuksen opettajia ei ole saatu lisää, paikkoja on ollut auki kaksi kertaa vuoden 2023 aikana. Varhaiskasvatuspäällikkö ja päiväkodin johtaja ovat huolehtineet päivittäin, että suhdeluku toteutuu lain mukaisesti jokaisessa yksikössä. Palautetta on pyydetty suullisesti ja sen mukaan toimintaa on arvioitu ja kehitetty. Kolmivaiheisen tuen malli käytössä kaikissa yksiköissä.
Varhaiskasvatuspaikka kaikille sitä tarvitseville	Lisätään hoitopaikkoja ja henkilöstön määrää tarpeen mukaan.	Ryhmäperhepäiväkoti Taikapurje perustettiin helmikuussa 2023 ja muutettiin päiväkotiksi Taikapurjeeksi elokuusta alkaen. Tämän muutoksen myötä saimme lisää hoitopaikkoja.
Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut Kärämäellä	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja Kärämäellä tarpeen mukaisesti. Kaikki tukea tarvitsevat saavat veon palveluita.	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja Kärämäellä 3-4pv/kk. Valtion myöntämän erityisavustuksen myötä saimme lisättyä päivien määrää.
Kärämäki mukana varhaiskasvatuksen kehittämisenverkostossa (LOISTO) sekä alueellisessa yhteistyöverkostossa	Verkostot tukevat uudistuvien varhaiskasvatussuunnitelmien toimeenpanoa paikallisella tasolla vahvistaen varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa, toimintakulttuuria, johtamista sekä seuranta- ja arviointia.	Alueellinen yhteistyöverkoston tapaaminen Kestilässä loppuvuodesta 2023. Loisto-verkoston tapaamiset etänä Teamsin kautta.
Kansainvälinen yhteistyö	Kärämäen varhaiskasvatus mukana Erasmus + Maailmalle yhdessä liikkuen -hankkeessa.	Viisi varhaiskasvatuksen työntekijää oli tutustumassa Italian varhaiskasvatukseen maaliskuussa 2023
Varhaiskasvatuksen arjen tunnetuksi tekeminen sosiaalisen median avulla.	Facebook ja Instagram-sivujen päivittäminen säännöllisesti kaikissa yksiköissä.	Jokaisessa yksikössä on some-vastaava.
Toimintakauden pedagogiset tavoitteet eri yksiköissä	Satukontti: vihreä lippu Kaikissa yksiköissä ulkoilopedagogiikka ja pienryhmätoiminta	Toimintaa toteutettu suunnitelman mukaisesti, kehittäminen jatkuu edelleen.

Monipuolinen ja innostava liikunta on tärkeää lapsen kasvulle ja kehitykselle.	Huomioidaan lasten liikuntasuositukset varhaiskasvatuksen arjessa. Lapsella on oikeus liikkua, leikkiä ja tutustua liikunnan avulla uusiin asioihin. PIILO-hankkeen mukaiset tavoitteet.	Liikuntasuositukset huomioitu.
Avoin varhaiskasvatus edistää lapsiperheiden hyvinvointia ja tarjoaa kotihoidossa oleville alle kouluikäisille lapsille virikkeellistä toimintaa	Pyritään järjestämään avointa varhaiskasvatusta kaikille sitä haluaville. Perhekerhon ohjelmaa rakennetaan yhteistyössä vanhempien, järjestöjen ja eri kuntatoimijoiden kanssa.	Elokuusta 2023 alkaen perhekerho ja lapsiparkki on järjestetty yhteistyössä Kärämäen seurakunnan kanssa. Perhekerhon toiminnassa on ollut mukana mm. kirjasto, neuvola, fysioterapeutti. Varhaiskasvatuskerho on toiminut edelleen Satukontin tiloissa.
Henkilökunnan työhyvinvoinnista huolehtiminen	Työhyvinvointikysely vuosittain Virkistyspäivä / -illat kehityskeskustelut vuosittain työnohjausta tarvittaessa	Kyselyä ei ole toteutettu vuonna 2023. Työnohjausta järjestettiin Satukontissa alkuvuodesta 2023. Virkistysillat ja kehityskeskustelut pidetty.
Henkilökunnan tietotaidon ylläpitäminen	vuosittain koulutuspäiviä vähintään 3 / hlö	Koko henkilöstön yhteinen koulutuspäivä syksyisin. Osa henkilökunnasta on suorittanut nepsy- koulutusta. Etäkoulutuksia on ollut tarjolla runsaasti.

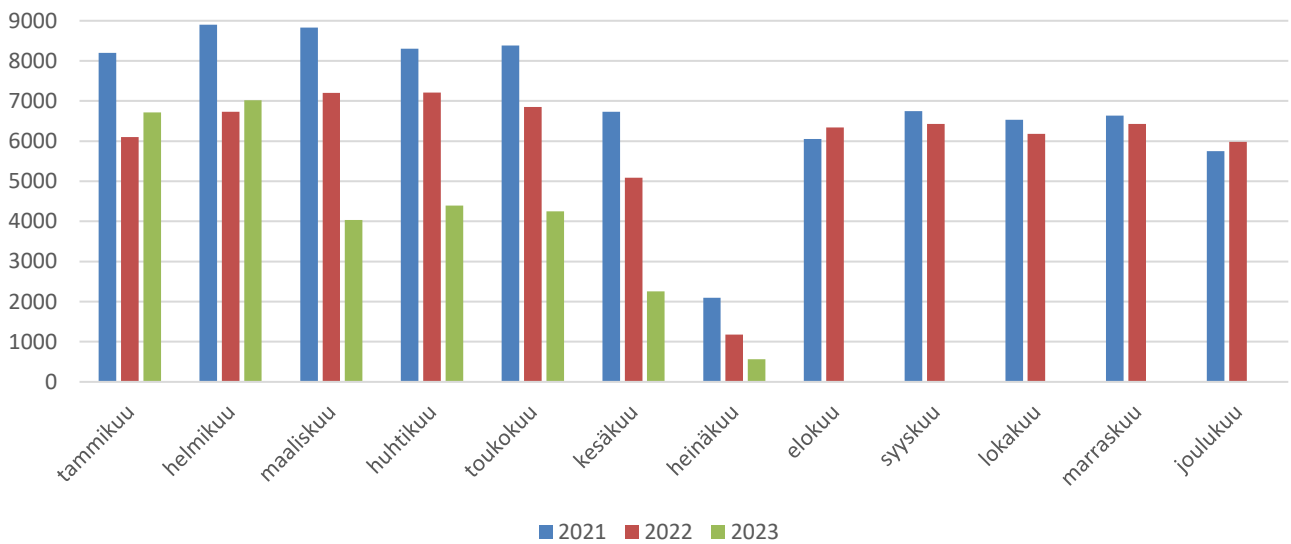
	TP 2022	Alkup. TA 2023	TA- muutos	TA 2023 muutosten jälkeen	TP 2023	Poikkeama
Varhaiskasvatus	-1 544 989,68	-1 728 990,74	-90 000	-1 818 990,74	-1 863 727,23	44 736,49
TOIMINTATUOTOT	109 646,62	91 870,00	-20 000	71 870,00	81 816,25	-9 946,25
TOIMINTAKULUT	-1 654 636,30	-1 820 860,74	-70 000	-1 890 860,74	-1 945 543,48	54 682,74
Poistot	-1 686,62	-220,00		-220,00	-552,06	332,06

Tunnuslukuja

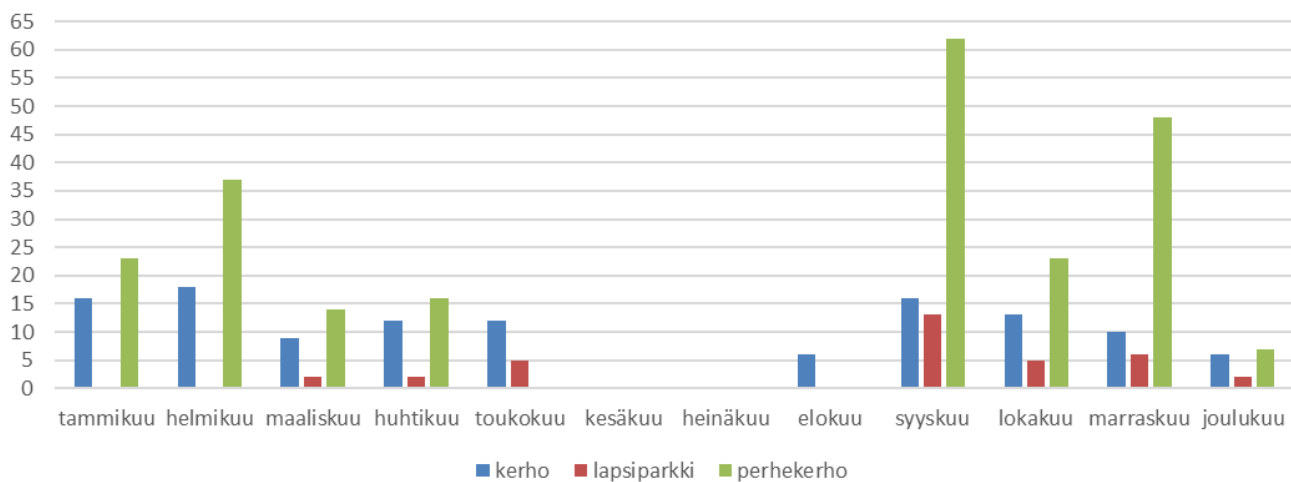
Lasten määrä varhaiskasvatuksessa 2021-2023

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut 2021-2023

Lapsien määrä avoimessa varhaiskasvatuksessa 2023

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN LAUTAKUNTA

Vastuullinen viranhaltija: sivistysjohtaja

Yleistä

HYTE-lautakunnan tehtävänä on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Tehtäviin sisältyy tähän liittyen kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimen palvelujen tuottaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjelman valmistelu, ylläpito ja seuranta. Kunnan tehtävä muuttui radikaalisti vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden käynnistyttyä, kuten myös ympäröivä maailma. Hyvinvoinnin kuntakortissa määriteltiin hyvinvoinnin tavoitteet ja strategiset painopisteet vuodelle 2023. Kuntakortti hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 28.2.2023.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana viisi (5) kertaa ja käsitteli yhteensä 45 pykälää. HYTE-työryhmän kokous pidettiin 9.2.2023 Kataja Areenalla. LAPE-ryhmä ja Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto ovat kokoontuneet säännöllisesti. HYTE-järjestötapaaminen pidettiin 4.10.2023 Frosteruksen koululla.

Vapaa-aikatoimen johtajana toimi sivistysjohtaja, joka toimi lautakunnan kokousten esittelijänä ja pöytäkirjanpitäjänä. Lautakunnan kokouksissa oli läsnäolo-oikeus myös kirjastotoimenjohtajalla ja hyvinvointiohjaajalla, jotka toimivat omia vastuualueita koskevien asioiden valmistelijoina sekä talousarvion suunnittelijoina ja sen toteutumisesta vastaavina. Lisäksi lautakunnan kokouksissa oli Kattilakosken kulttuuriosuuskunnan edustaja, jonka vastuualueeseen kuului kulttuuripalvelujen tuottaminen. Lisäksi kulttuuritiimi kokoontuu noin kahden kuukauden välein.

Kirjastotoimenjohtajan palvelut ostettiin Haapajärven kaupungilta. Työaikana mitattuna palvelun suuruus oli yksi päivä viikossa. Lisäksi kirjastossa työskenteli kaksi päätoimista kirjastovirkailijaa. Kunnan kulttuuripalvelujen hoidosta vastasi Kattilakosken kulttuuriosuuskunta kahden viikoittaisen työpäivän työpanoksella. Hyvinvointiohjaaja vastasi liikunta- ja nuorisotyöstä. Latujen ylläpito ostettiin yksityiseltä palveluntuottajalta, mutta muuten liikunta-alueiden hoidosta vastasi kunnan tekninen toimi.

HYTE lautakunnan jäsenistä koostunut toimikunta valitsi vuoden 2023 kärsämäkiseksi Jorma Seppälän, jolle tunnustus luovutettiin joulunavauksen yhteydessä.

Kärsämäen kunnan vuosille 2019-2023 laaditun strategian vision mukaan Kärsämäki on viihtyvyttä ja yrittäjäyttä edistävä, luova, reagoiva ja kansainvälinen, menestyvä ja mahdollisuuksia salliva maaseutupaikkakunta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan vastuualueelle kuuluvia keskeisiä toimenpiteitä ovat:

Kärsämäen kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tärkeysjärjestykseen asetettuna.		
Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus
I Kärsämäestä brändi		
Positiivisten tarinoiden virta, myös yritysten tarinoiden avulla Monipuolisesti somessa Tienvarsimainontaa	Paikkakuntakuvan laatu ja tunnettuus mediassa ja eri sidosryhmissä.	Monipuolista viestintää eri medioissa, toimistosihiteeri on pääasiallinen viestijä. Paanutonttu näkyy tienkäyttäjille entistäkin enemmän. Some-näkyvyyttä on lisätty.
II Laadukas maaseutuasuminen		

Asumisen kokonaispalvelu Maanhankinnan, asumisratkaisujen ja elinvoimapolitiikan saumaton kokonaisuus Vuokra-asumisen kehittäminen Kylien asumismahdollisuuksien hyödyntäminen Luonnonmukaisen pysähdyspaikan kehittäminen	Asumisen kokonaispalvelu: maanhankinnan, asumisratkaisujen ja elinvoimapolitiikan saumaton kokonaisuus, vuokra-asumisen kehittäminen ja kylien asumismahdollisuuksien hyödyntäminen. Sekä luonnonmukaisen pysähdyspaikan kehittäminen	Uusien asuntojen rakentaminen ja uudet konseptit, kuten asumalla omaan kotiin Kylätoiminnan ja järjestötoiminnan tukeminen kylillä.
III Keskipiste puolimatassa		
Keskustaympäristön kehittäminen Digitalisaatio ja sijainnista riippumaton työ Kylien mahdollisuudet tienkäyttäjille Näkyvä mainonta ja selkeät opasteet Liikennevirtaa hyödyntävien palvelujen kehittäminen	Keskustaympäristön kehittäminen, digitalisaatio ja sijainnista riippumaton työ. Kylien mahdollisuudet tienkäyttäjille. Näkyvä mainonta ja selkeät opasteet sekä liikennevirtaa hyödyntävien palvelujen kehittäminen	Pidetään nelostien varsi elävänä. Tarjotaan syitä pysähtymiseen, kuten skeittipuisto ja koiraparkki.
IV Kulttuurista elämyksiä ja elinvoimaa		
Kulttuurin kohteista, tapahtumista, ympäristöistä ja palveluista kehittyvä kokonaisuus Luovan kulttuuriyrittäjyyden edistäminen Kylien kulttuuri tapahtumissa ja matkailussa ja matkailussa	Kulttuurista Kärsämäelle elämyksiä ja elinvoimaa ja kytkeytyy tiiviisti paikkakunnan kuvaan ja markkinointiin sekä matkailun ja palvelujen kehittämiseen ja kansainvälisten yhteyksien hyödyntämiseen. Lisäksi erilaiset käynnissä olevat hankkeet ja tilaratkaisut tukevat luovan alan yrittäjyyttä.	Ympärivuotisia kulttuuritapahtumia tulee olla edelleenkin tarjolla. Ammatti- taiteilijoiden näkyvyys myös opetuksessa. Matkailun kehittäminen ja palvelupaketin tuotteistaminen. Kuntien kulttuuritoiminta lain tavoitteena on tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen, edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Kulttuurilla vahvistetaan väestön hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä luodaan edellytyksiä elinvoiman kehittymiselle

Valtuuston sitovuustaso

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
HYTE lautakunta	-722 273,08	-822 778,36	-802 859,03	19 919,33
TOIMINTATUOTOT	17 558,48	40 720,00	35 460,85	-5 259,15
TOIMINTAKULUT	-739 831,56	-863 498,36	-838 319,88	25 178,48
Poistot	-62 880,68	-80 140,00	-81 762,37	-1 622,37

Toimielimen sitovuustaso

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
HYTE-hallinto	-81 745,77	-80 194,80	-78 778,54	1 416,26
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	-319 793,88	-330 638,94	-310 817,28	19 821,66
Liikunta- ja nuorisotoimi	-320 733,43	-411 944,62	-413 263,21	-1 318,59

HYTE-HALLINTO

Kuntalain (1. §) mukaan kunnan keskeinen tehtävä on edistää kuntalaisten hyvinvointia. Terveyttä edistäviä päätöksiä tarvitaan kaikilta yhteiskunnan sektoreilta ja tasoilta. Kunnat voivat edistää kuntalaisten hyvinvointia hyvinvointijohtamisella, jolla tarkoitetaan väestön hyvinvoinnin näkökulmasta tehtävää strategista johtamista ja valittujen strategioiden toimeenpanoa. Toukokuussa 2011 voimaantullut uusi terveydenhuoltolaki tuo kunnille lisää velvoitteita väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Kunnan on seurattava asukkaattensa terveyttä ja hyvinvointia, nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot sekä määriteltävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet, joiden perustana käytetään kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosastoita. Lisäksi kunnan eri toimialojen ja muiden kunnassa toimivien tahojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. (THL & STM 2011). Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (POHDE) kanssa on tehty aktiivisesti yhteistyötä, osallistamalla erilaisiin verkostoihin ja ohjelmiin kuten Yhteisövaikuttavuusmallin toimeenpanoon. Työ on jaettu alueellisesti; Oulun Eteläisen alueen koordinaattorit tapaavat säännöllisesti ja hyvinvointijohtamisen katsaukset järjestetään Pohteen toimesta kerran kuukaudessa.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Tavoitteena laaja-alainen ja poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja johtamisen kehittäminen.	Hyvinvointisuunnitelmasta on tehty jo kuntakortti, jossa tavoitteet ovat konkreettisempia. Kyläkorttien toteuttaminen ja kuntalaisten osallistaminen	Kuntakortin käyttöä jatketaan ja se päivitetään paremmin omiin tarpeisiin sopivaksi.
Tavoitteena hyvinvointitoimien hyödyntäminen toiminnassa.	Kyselyiden ja mittaristojen päivittäminen. Osallistuminen erilaisiin alueellisiin hyvinvointiverkostoihin ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksessa jatkaminen.	Hyvinvointisopimus hyväksyttiin ja Hyvinvointialueella toimiviin erilaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoihin on osallistuttu säännöllisesti
Tavoitteena hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamisen vahvistaminen.	Osallisuuden lisääminen ja palveluohjauksen kehittäminen.	Liikuntaneuvonta ja elintapaohjausta on aloitettu ja siihen liittyvää osaamista on kehitetty.

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
Hallinto	-81 745,77	-80 194,80	-78 778,54	1 416,26
TOIMINTATUOTOT	190,09	0,00	210,46	210,46
TOIMINTAKULUT	-81 935,86	-80 194,80	-78 989,00	1 205,80
Poistot	-420,48	-1 020,00	-461,48	558,52

KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI

Kirjasto- ja kulttuuritoimen vastuualueeseen kuuluvat seuraavat tulosityksiköt: kirjastotoimi ja kulttuuritoimi.

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
YHTEENSÄ	-319 793,88	-330 638,94	-310 817,28	19 821,66
TOIMINTATUOTOT	6 446,62	16 500,00	15 654,04	-845,96
TOIMINTAKULUT	-326 240,50	-347 138,94	-326 471,32	20 667,62
Poistot	-4 502,34	-340,00	-7 773,66	-7 433,66

Kirjastotoimi

Kirjastotoimi sisältää kirjaston ja Saviselän lainausaseman.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Kirjastopalvelujen saatavuuden turvaaminen	<p>Kirjasto tarjoaa kuntalaisille monipuolisen tekemisen, työnteon ja virkistytymisen tilan. Kirjasto on kunnan peruspalvelu, joka tarjoaa palveluitaan maksuttomasti kaikille kuntalaisille. Kirjastotila ovat esteetön, viihtyisiä ja yhteisöllisyyttä tukeva. Pääsääntöisesti kirjasto on avoinna talvella 39 tuntia ja kesällä 37 tuntia viikossa. Lisäksi kirjastossa on 6 tuntia viikossa itsepalveluaikaa. Vuoden 2023 aikana tavoitteena on aloittaa omatoimikirjasto toiminta. Saviselän lainausasema palvelee Saviselän koululla ja on avoinna 2 tuntia viikossa lukuvuoden aikana. Kirjakokoelmaa pidetään Tammenlehvässä ja se vaihdetaan säännöllisesti.</p>	<p>Omatoimikirjasto on avattu kesäkuussa, mikä lisäsi aukioloaikoja merkittävästi. Kirjasto on ollut auki 3651 tuntia. Saviselän kirjasto on ollut auki kouluaikoina viikoittain, keväällä 2 tuntia viikossa, syksyllä 1,5 tuntia. Pohjoisen e-kirjasto on jatkanut toimintaansa. Yhteisen e-kirjaston kautta kaikilla alueen asiakkailta on käytössä samat 10 e-kirjastopalvelua.</p>
Lukemisharrastuksen edistäminen	<p>Lasten ja nuorten kirjastotyö on yksi kirjaston painopistealueista. Kirjasto tarjoaa koululuokille kirjastonkäytön opetusta, kirjavinkkausta ja satutunteja pyydettäessä. Lisäksi 1-6 luokkalaista kannustetaan lukudiplomin suorittamisessa.</p> <p>Erilaisten teemojen sekä ajankohtaisten aiheiden ympärille kootaan kirjainäyttelyjä, sekä vinkataan ajankohtaista kirjallisuutta asiakkaille.</p> <p>Omasta kokoelmasta puuttuva materiaali kaukolainataan muualta.</p> <p>Kotipalvelua tarjotaan asiakkaille, jotka sairauden tai vamman vuoksi ovat estyneet käyttämästä kirjastoa.</p>	<p>Lasten- ja nuorten lukuharrastukseen panostettiin suunnitellusti. Kirjastonkäytön opastuksia ja kirjavinkkauksia on pidetty aktiivisesti. Lukudiplomeja on suoritettu 61 kpl. Se on vapaaehtoinen ja sen tavoitteena on innostaa lukemaan monipuolisesti.</p> <p>Kirjastossa on järjestetty paljon erilaisia tapahtumia eri käyttäjäryhmille, kuten kirjakahvit, satutuokiot, näyttelyt, kirjailijavierailut ja tiedeilat.</p>
Kokoelman kehittäminen	<p>Kirjallisuutta hankitaan monipuolisesti, yhtenä painopistealueena lasten ja nuorten kirjallisuus. Joki.finna.fi verkkokirjaston kautta Joki-kirjastojen monipuolinen aineisto on asiakkaiden käytettävissä ja varattavissa. Kirjasto on mukana Joki-kirjastojen kuljetusrenkaassa, joten varatut kirjat kulkevat nopeasti. Kärämäki on mukana</p>	<p>Joki-kirjastojen kuljetuspalvelu on toiminut hyvin ja lisännyt kirjojen saatavuutta.</p>

	Pohjoisen eKirjastossa, jossa tarjotaan Pohjois-Suomen kuntien asukkaalle samat e-aineistot osana kirjaston palveluita.	
Toiminnan aktiivinen kehittäminen	Kärsämäen kirjasto kuuluu Joki-kirjastojen yhteistyöryhmään. Kirjastoa kehitetään aktiivisesti osallistamalla alueellisiin ja valtakunnallisiin projekteihin ja hakemalla erilaisia kokeilu- ja kehittämisapurahoja yksin, sekä yhteistyössä eri kirjastojen kanssa.	Osallistuttiin Joki-kirjastojen yhteiseen Karttamerkit kohdalleen - joki-kirjastolaiset yhteisiä toimintamalleja tiivistämässä -hankkeeseen. Kärsämäen kirjaston omana hankkeena toteutettiin omatoimikirjastohanke.
Yhteistyö	Kirjasto toimii aktiivisesti yhteistyössä eri hallintokuntien, kirjastojen sekä kolmannen sektorin kanssa.	Yhteistyötä on tehty runsaasti, kirjaston palveluista on käyty kertomassa mm. perhekerhossa ja eläkeliiiton kerhoissa. Koululle on pidetty kirjavinkkauksia ja pop up kirjasto. Sekä järjestetty erilaisia tapahtumia kuten tarinaniskentäkilpailun karsinta.

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
Kirjastotoimi	-259 089,63	-275 150,94	-253 356,58	21 794,36
TOIMINTATUOTOT	6 221,94	16 500,00	15 057,67	-1 442,33
TOIMINTAKULUT	-265 311,57	-291 650,94	-268 414,25	23 236,69
Poistot	-4 502,34	-340,00	-7 773,66	-7 433,66

Tunnuslukuja	TP 2022	TA2023	TP 2023
lainaa/as	11,14	12	11,14
kirjastokäyntiä/as	14,21	14	10,81
nettikäyntiä/as	4	3	4

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi vastaa monipuolisen kulttuuritarjonnan järjestämisestä kunnassa ammatillisesti päteväällä ohjauksella ja tukee järjestöjen järjestämiä kulttuuritapahtumia. Toiminnallaan kulttuuritoimi edistää kuntalaisten henkistä hyvinvointia ja viihtyvyyttä tarjoamalla mahdollisuuden taide-elämyksiin sekä vahvistaa kärsämäkisten kotiseutuidentiteettiä ja ylläpitää kulttuuriperinteitä. Kulttuuritoimi sisältää kulttuurin ja museon.

Strateginen tavoite	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus	Toteutuminen
Monipuolisten kulttuuripalvelujen turvaaminen.	Kärsämäellä tarjotaan laaja-alaisia kulttuuritapahtumia ja vierailuesityksiä ympärivuotisesti.	Tapahtumia on ollut runsaasti ympärivuotisesti, heinäkuussa järjestettiin Kärsämäki-päivät
Yhteistyö eri toimijoiden kanssa	Jatketaan yhteistyötä kulttuuriosuuskunnan ja kulttuuriyhdistysten kanssa tapahtumatuotannossa ja koulujen kulttuurikasvatussuunnitelman to-	Yhteistyötä on tehty runsaasti järjestöjen kanssa ja loppuvuodesta käynnisteltiin uutta kulttuurimatkaileuhanketta, jossa on

	teuttamisessa. Olemme mukana erilaisissa hankkeissa kuten <i>Oulun Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026</i> -hanke ja alueellinen kulttuurikenno-hanke.	mukana Kattilakosken kulttuuri- osuuskunta ja kulttuuripääkaupunki vuoden säätiö.
Tuetaan lasten kulttuuria	Järjestetään tapahtumia myös koululla ja varhaiskasvatuksen piirissä.	Koululla ja varhaiskasvatuksessa on ollut runsaasti vierailevia esiintyjä.

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
Kulttuuritoimi	-60 704,25	-55 488,00	-57 460,70	-1 972,70
TOIMINTATUOTOT	224,68	0,00	596,37	596,37
TOIMINTAKULUT	-60 928,93	-55 488,00	-58 057,07	-2 569,07

Mittarit/suoritteet	TP 2022	TA2023	TP 2023
Asukkaita	2 474	2 485	2 441
Kulttuuri ja yhdistys avustukset	12 998	13 000	13 000
€/as	5,3	5,2	5,3

- Kyläilta, järjestötapaaminen, luistelu ja hiihtotapahtumat, NuVa:n retki Kuumaa
- 26.1. Elokuvailta Auditoriossa
- 11.-12.2. Marion Orfilan lumikotityöpajat ja avajaiset 18.3.
- 14.2. Selli Toivion koulukonsertit ja ystävänpäivä-konsertti kirkossa
- 14.2. Ystävänpäivätapahtuma kirjastolla
- 13.2.-3.3. Meeri Koutaniemen kasvokkain näyttely
- 23.2. elokuvailta Auditoriossa
- Hiihtoloma: 4.3. Retki Kärppäotteluun, 7.3. Ulkoilupäivä Suomelassa, 4H:n tanssikurssi 8.-9.3., kirjaston etsintätehtävä
- 15.3. Kirjailijavierailu Suomen aavemetsästäjät
- 22.3. Orffien konsertti koululla ja varhiksessa
- 18.4. Seeli Toivion koulukonsertti
- 21.4. Kopolan teatterin vierailuesitys
- 26.4. Vappumyyjäiset Seurakuntasalilla 10-13
- 27.4. Veteraanipäivän juhla, Frosteruksen koululla 9-10
- 29.4. Grillikurssi maa- ja kotitalousnaiset
- 30.4. Yhteisötila Roihun avajaiset 13-18.30
- 11.5. Vihreän lipun päivä 17-19 Frosteruksen koululla
- 12.5. Eläkeliiton sokkoretki
- 14.5. Äidille- juhla-konsertti Kärsämäen kirkossa 18.00
- 20.5. Eläkeliiton ja Maa- ja Kotitalousseuran retki puutarhamessuille
- 20.5. Peräkonttikirppis, Fenix
- 23.5. Tarinaniskennän Kärsämäen karsinta, Kirjastolla, 18.00
- 25.5. Kuntalaisten ilta, Frosteruksen auditorio, 18.00
- 26.5. Päätjäiset, Liikuntahallilla, 15.30-22.00
 - o (1.9. Koulunaloitusjuhla Liikuntahallilla)
- 2.6. NuVa:n retki: Costee Haapajärvellä
- 8.-11.6. Pesisleiri Kärsämäellä
- 10.6. Avoimet kylät kiertoajelu, 12.00
- 11.6. Impin päivä ja maa- ja kotitalousseura 30 v.
- Ars Kärsämäki näyttelyn avajaiset 16.6.
 - o näyttely auki 31.7.2023 asti
 - o työpajoja 9.-10.6.
- Kärsämäki-päivät 10-16.7.2023
 - o ma 10.7. heinäntekotalkoot Pappilan pellolla (säävaraus)
 - o ti 11.7. Museopäivä
 - o ti 11.7. Ulkoilmakonsertti, Konttilassa, 18.00
 - o ke 12.7. Yhteislaulutilaisuus, Konttilassa, 18.00
 - o to 13.7. Porkkalan ympärijuoksu
 - o pe 14.7. Matti Leiviskän "luento" Kärsämäen historiikista & Rompetori
 - o la 15.7. Välikylän saunatus 12-16 ja Kopsenperän ja Välikylän kyläjuhla
 - o su 16.7. Karaokeetanssit, Konttilassa, 13-16
 - o Ritopirtti avoinna yleisölle koko viikon
- 18.7. Teatteriesitys Teatteri Tie: Kettu ja Korppi, 17.00
- Musiikkia Paanukirkossa 4.-6.8.2023
 - o pe 4.8. Piirpauke, 19.00
 - o la 5.8. Petri Laaksonen, 19.00
 - o su 6.8. lastenkonsertti Vatula Rasa, 15.00
- la 5.8. tarinaniskennän SM-kilpailu, Frosteruksen koululla, 12.00
- 19.8. Elojuhlat ja Pappila 250 v.

- Juho Yli-Posson näyttely elokuun ajan Kärsämäen Pappilassa
- 31.8. Kalastusilta nuorille (16-19)
- 1.9. Tietokirjan päivä, kirjailijavierailu Kirjastolla klo 10.00
- 1.9. koulun aloittajaiset (16-22)
- 2.9. 4H:n heppäpäivä Päivin tallilla
- Sipulin näyttely kirjastolla syyskuun ajan
- 22.9. Satutuokio 9:30
- 26.9. Sienimuste työpaja, residenssitaiteilija Sarah Råholm
- 27.9. Tiedeilta kirjastolla
- 29.9. Kirjakahvit 9:30
- 2.10. Ukrainalainen yhtye Dzerela Karpat konsertoi Konttimäessä klo 18.00, (Vanhusten viikon tapahtuma.)
- 2.10.-27.10. Laura Johansson : Uusi Barbie&käsityöteemainen valokuvanäyttely
- 3.10. SPR:n vanhusten viikon tapahtuma Konttilassa
- 4.10. HYTE-järjestötapaaminen
- 6.10. Matti Leiviskän luento Pappilassa klo 17.00
- 7.10. Pappilan 250v. juhlat kello 17.00
- 14.10. Harrastemessut, Frosteruksen koululla (10-14)
- 14.10. Retki kädentaitomessuille
- 14.10. Tanssit Katajalla Sinitaivas
- 20.10. Satutuokio
- 22.10. Sienivärjäys työpaja, residenssitaiteilija Sarah Råholm
- 27.10. Kirjakahvit 9:30
- 28.10. Konserttiretki Akustiikkaan: Souvarit Sarah Råholm työnäytös kirjastolla
- 11.11. Tanssit Katajalla Tomi Markkola & Kipinä
- 17.11. Satutuokio 9:30
- 21.11. Yhdistysilta Konttilassa (17-19)
- 24.11. Kirjakahvit 9:30
- 1.12.-29.12. Sipulin joulunäyttely
- 2.12. Joulunavaus
- 9.12. Entisten nuorten Disco
- 26.12. Tanssit Katajalla Keijo Hietikko & Kuiskaus

LIIKUNTA- JA NUORISOTOIMI

Liikunta- ja nuorisotoimen vastualueeseen kuuluvat tulosityksiköt: liikuntatoimi ja nuorisotoimi.

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
YHTEENSÄ	-320 733,43	-411 944,62	-413 263,21	-1 318,59
TOIMINTATUOTOT	10 921,77	24 220,00	19 596,35	-4 623,65
TOIMINTAKULUT	-33 1655,20	-436 164,62	-432 859,56	3 305,06
Poistot	-57 957,86	-78 780,00	-73 527,23	5 252,77

Liikuntatoimi

Liikuntatoimi sisältää liikunta-alueet, urheilukentän ja muu liikuntatyön.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Perusliikuntapalveluiden saatavuuden turvaaminen kuntalaisille	Liikuntapaikat toimintakunnossa läpi vuoden. <ul style="list-style-type: none"> - mahdollistetaan urheilukentän varaaminen ja vapaa käyttö kuntalaisille - lähiliikuntapaikan ylläpito - liikuntapaikkojen ylläpidon tarpeiden mitoittaminen - liikuntavarastot käytössä läpi vuorokauden koodilukoilla - elintapaohjauksen käynnistäminen, kuntosalivalmennus ja painonpudotusryhmä kuntalaisille 	Hiihtoladut ovat olleet ahkerassa käytössä. Niiden ylläpito on toteutettu ostopalveluna ja niiden kunnosta on tiedotettu kunnan Facebook ryhmässä. Hiihtokampanja käynnistyi tammikuussa ja samalla aloitettiin koirahiihdot. Urheilukenttäalueen liikuntapaikat ympäristöineen ovat olleet toimintakuntoiset ja edustavat. Kaukalot/jääalueet olivat luistelijoiden ja pelaajien ahkerassa käytössä. Kuntalaisia on innostettu osallistumaan valtakunnalliseen pyöräilijöiden kilometrikisaan, tästä on tiedo-

		<p>tettu aktiivisesti.</p> <p>Kotona asuville ikäihmisille on toteutettu liikuntatuokioita, kuntosalilla on ollut circuit ryhmiä ja toimintakeskuksessa on ollut hyvinvointiohjaajan järjestämiä tapahtumia.</p> <p>Liikuntaneuvonta ja elintapaohjausta on kehitetty ja kuntosalivalmennuksia on tehty yläkoululaisista eläkeläisiin, lisäksi on tarjottu ohjattuja porastreenejä.</p>
Seura- ja järjestötoiminnan tukeminen	<p>Mahdollistetaan seuratoiminta avustuksilla ja otetaan heidät mukaan suunnittelemaan tulevaa. Järjestötapaamiset kunnan kanssa. Avustukset vastikkeellisia.</p>	<p>Liikunta- ja hyvinvointi avustukset on maksettu. Avustukset ovat harkinnanvaraisia ja kohdennettuja.</p> <p>Virtuaalivesijumppa ja yleinen uintivuoro ovat olleet myös järjestöjen käytössä.</p> <p>Hyvinvointiohjaaja on vierailut eri tapahtumissa, kuten yhdistysten järjestämissä vanhusten viikon tapahtumissa. Alueellista yhteistyötä on myös tehty HYTE:n osalta.</p>
Aktiivinen toiminta nuorten ja lasten parissa	<p>Lajikokeiluja, vertaisohjausta ja harrastamisen mahdollistamista</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liikuntatoimi mukana Harrastamisen Suomen mallin, Liikkuvan koulu toteuttamisessa. - Lajikokeilut <ul style="list-style-type: none"> o Mahdollistetaan harrastamisen jatkuminen vertaisohjauksen puitteissa - Harrastusten helppo löytäminen <p>Jatketaan harrastemessujen järjestämistä ja kootaan harrastus- ja kerho toiminta yhteen lukujärjestykseen</p>	<p>Liikkuva koulu- hanke alkoi joulukuussa 2022 ja jatkuu 2023 vuoden loppuun, hanke kohdistuu yläkouluun. Uusi hakemus jätetty. Harrastamisen Suomen mallin toiminta on vakiintunut ja siihen liittyen järjestettiin Harrastemessut koululla 14.10., missä jaettiin tietoa eri harrastusmahdollisuuksista kunnassa.</p> <p>Liikuntatoimi oli mukana leikkikenttätoiminnassa, harjoiteltiin pesäpalloa sekä muita liikunta/pihaleikkejä, lukiolaisille on järjestetty hyvinvointipäiviä ja varhaiskasvatuksessa pidettiin liikuntatuokioita.</p>

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
Liikuntatoimi	-236 960,94	-321 844,24	-291 096,77	30 747,47
TOIMINTATUOTOT	163,61	100,00	237,89	137,89
TOIMINTAKULUT	-237 124,55	-321 944,24	-291 334,66	30 609,58
Poistot	-57 865,70	-78 700,00	-73 370,61	5 329,39

Mittarit/suoritteet	TP 2022	TA2023	TP 2023
Asukkaita	2 474	2 485	2 441
Uimahallipalvelut	21 000	21 000	21 000
€/as	8,5	8,5	8,6

Liikunta avustukset	17 700	19 250	13 100
€/as	7,2	7,8	5,4
Hyvinvointi avustukset			5 500
€/as			2,2

Nuorisotoimi

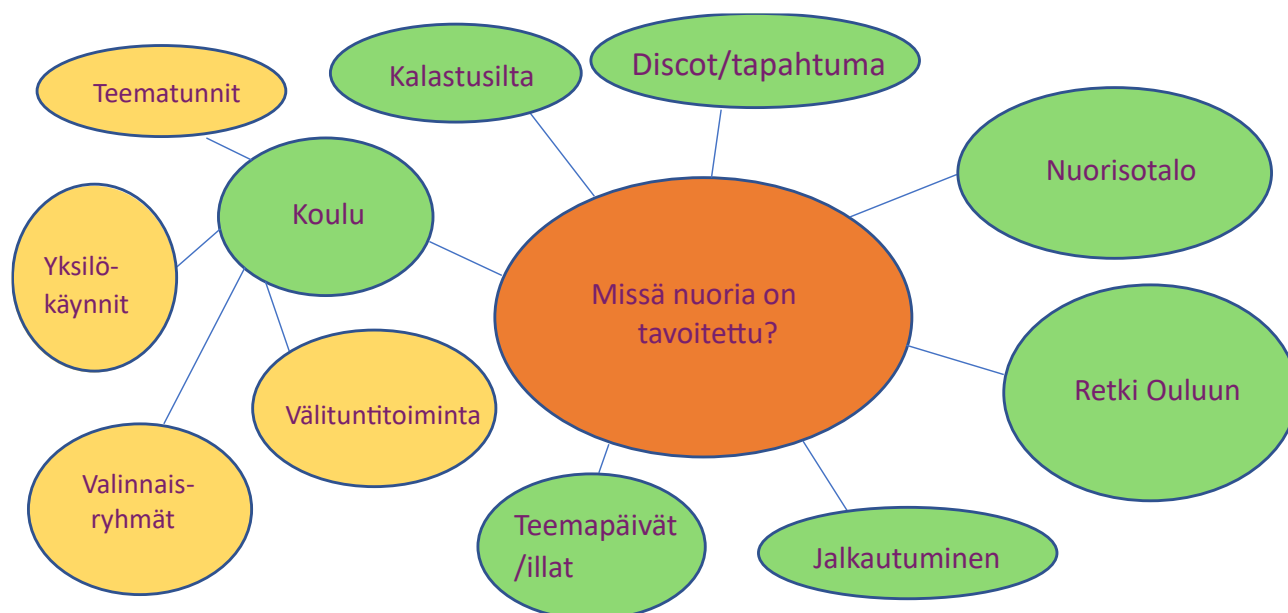
Nuorisotoimi sisältää nuorisotilat ja muu nuorisotyön.

Strateginen tavoite	Strategiamittarit	Toteutuminen
Seura- ja järjestötoiminnan tukeminen	Iso osa Kärsämäellä tapahtuvasta nuorisotyöstä tehdään seurojen ja järjestöjen toimesta. Varmistetaan että tämä tärkeä työ jatkuu, ja tuetaan seuroja ja järjestöjä sekä rahallisesti että tiedollisesti. Kunnan tulisi myös lisätä yhteistyötään molempien osapuolien kanssa, jotta tukeminen olisi tehokkaampaa.	Yhteistyötä on jatkettu esimerkiksi 4H:n kanssa, sekä kunnan nuorisotyöntekijä tekee aktiivisesti yhteistyötä Jokilaaksojen Nuorten Tuki Ry:n etsivä nuorisotyöntekijöiden kanssa.
Aktiivinen toiminta nuorten ja lasten parissa	Otetaan nuoret mukaan päätöksentekoon, ja luodaan Kärsämäelle nuorten näköistä toimintaa. Nuorisovaltuusto on tässä asiassa tärkeässä roolissa, ja nuorisovaltuuston toimintaa kehitetään edelleen. Nuorisovaltuustosta on myös edustaja maakunnallisessa nuorisovaltuustossa. Otamme käyttöön kehittämisrahan, jonka käyttötarkoituksen saavat nuoret päättää itse. Kansainvälisyyskasvatusta saadaan Erasmus+ hankkeesta, jossa kuntaan tulee puoleksi vuodeksi nuori Europan solidaarisuusjoukkojen vapaaehtoistyöhön	Nuoria osallistetaan aktiivisesti heitä koskevissa asioissa. Somessa, Saviselän koululla ja Frosteruksen koululla järjestettiin joulukuussa uuden nuorisotilan nimikilpailun äänestys nuorten omien ehdotusten pohjalta. Nuoria kuultiin myös uuden nuorisotilan sisustukseen liittyvissä asioissa, nuorten toiveesta tilalle hommattiin mm. lisää värikkäitä säkkituoleja, pelituoli pleikkarille sekä LED-valonauhoja. Nuorisotyöntekijä on kysellyt, millaista vapaa-ajan ja loma-aikojen toimintaa nuoret haluaisivat ja toimintaa järjestetään sen pohjalta. Nuorisovaltuusto toimii edelleen ja uusi valtuusto valittiin nuorisovaaleilla alkuvuodesta 2024. Nuorisotoimen mukana oli puoli vuotta Italiasta Erasmus+ hankkeen kautta tullut nuori. Hän osallistui toimintoihin. Nuorisotoiminnan tunnuskuuluja 4-12/2023: toimintakertoja 62 kpl, toimintatunteja 217,83 h ja osallistujia 1131 hlöä.
Nuorisotilojen tehokas käyttö	Nuorisotiloja pidetään auki mahdollisimman paljon, ja siellä järjestetään erilaisia nuoria kiinnostavia tapahtumia. Nuoristoimessa otetaan käyttöön	Nuorisotalo Poppeli on ollut auki viikoittain parina iltana viikossa, nuorisotyöntekijä on ollut tavattavissa myös koululla ja järjestänyt

	NuoDo, kunnallisen nuorisotyön dokumentaatio- ja tilastointijärjestelmä. Tuotettavan tiedon avulla voidaan vaikuttaa nuorisotyön kehittämiseen, laatuun ja rahoitukseen sekä nuorisotyön palveluihin.	välituntitoimintaa. Poppeli on sulkenut ovensa marraskuussa 2023, uusi nuorisotila avattiin tammikuussa 2024. NuoDo on otettu käyttöön toimintojen tilastoimiseksi.
Yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden toimijoiden kanssa	Alueellisen nuorisotyön kehittämisshanke on käynnistynyt ja Kärsämäen kunta on siinä mukana. Kokeilemme koulunuorisotyötä hankkeen kautta ja siitä saatujen kokemusten pohjalta kehitämme omaa nuorisotyötä. Yhteistyö eri kuntien välillä on tärkeää, näin voidaan mahdollistaa yhteisten tapahtumien ja toimintamallien suunnittelu ja toteutus.	Nuorisotyötä koululla on lisätty aktiivisesti, tarve on kasvanut merkittävästi. Nuorisotyöntekijä on ollut koululla parina päivänä viikossa säännöllisesti sekä aina tarpeen mukaan. Nuorisotyöntekijä on osallistunut alueen nuorisotyöntekijöiden tapaamisiin lähikunnissa ja verkostoitunut muiden toimijoiden kanssa.
Ennaltaehkäisevä työ	Etsivän nuorisotyön/ yksilövalmentajantyö jatkuu Jokilaaksojen nuorten tuki ry:n kautta, kuten myös TIME OUT –Aikalisä toiminta.	Etsivä nuorisotyö jatkuu Kärsämäellä ennallaan, kunnan nuorisotyöntekijä tekee tiiviisti yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa ja jalkautuu iltaisin nuorten pariin sinne, missä he aikaansa viettävät.

	TP 2022	TA2023	TP 2023	Poikkeama
Nuorisotoimi	-83 772,49	-90 100,38	-122 166,44	-32 066,06
TOIMINTATUOTOT	10 758,16	24 120,00	19 358,46	-4 761,54
TOIMINTAKULUT	-94 530,65	-114 220,38	-141 524,90	-27 304,52
Poistot	-92,16	-80,00	-156,62	-76,62

Tunnuslukuja	TP 2022	TA2023	TP 2023
Asukkaita	2 474	2 485	2 441
Avustukset yhteistölle	12 350	12 350	11 280
€/as	5,0	5,0	4,6

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja ja rakennusmestari

Kärsämäen kunnan vuosille 2019 - 2023 laaditun strategian vision mukaan Kärsämäki on viihtyvyttä ja yrittäjyyttä edistävä, luova, reagoiva ja kansainvälinen sekä menestyvä ja mahdollisuuksia salliva maaseutupaikkakunta.

Teknisen lautakunnan vastuualueelle kuuluvia keskeisiä toimenpiteitä ovat:

Kärsämäen kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tärkeysjärjestykseen asetettuna.		
Strategia tavoite	Strategiamittarit	Toimenpiteet, resurssit ja ajoitus
I Kärsämäestä brändi		
Positiivisten tarinoiden virta myös yritysten tarinoiden avulla. Monipuolisesti somessa. Tienvarsimainonta	Paikkakuntakuvan laatu ja tunnettuus mediassa ja eri sidosryhmissä. Kunnan asukasmäärän kehitys, Kunta- ja elinkeinostrategioiden toteutusaste, kehittämishankkeiden vaikuttavuus, uudet yritykset, työpaikkojen määrä, paikkakunnan sisäisen kehittämisilmapiirin ja ulkoisen yhteistyön taso	Kärsämäen keskustan ympäristön vetovoimaisuutta lisätään kehittämällä teollisuus- ja liikealueita. Kunta on mukana paikkakunnan vetovoiman kehittämisessä ja yritysten menestymisen mahdollisuuksien parantamisessa. Tienvarsimainontaa kehitetään yhdessä yritysten, yhteisöjen ja kuntalaisten kanssa.
II Laadukas maaseutuasuminen		
Asumisen kokonaispalvelu Maanhankinnan, asumisratkaisujen ja elinvoimapolitiikan saumaton kokonaisuus Kylien asumismahdollisuuksien hyödyntäminen	Kunnan nettomuuton kehitys, kunnan asuntokannan käyttöaste, uusien asuntorakentamishankkeiden määrä, asuntotonttien myyntimäärät keskustassa ja haja-asutusalueella, yksityisten vajaa-käyttöisten asuntojen määrä, asiakaspalaute asumis- ja muista palveluista sekä harrastusmahdollisuuksista (säännölliset asukas- ja asiakaskyselyt), palvelujen jonotusaste ja ihmisläheisyys	Asumisen asiakaspalveluprosessia kehitetään kokonaispalveluna (asunto, työpaikat, palvelut, harrastukset ja etuudet esillä samassa muuttopakettissa) Kaavoituksen ja yhdyskuntarakentamisen avulla toteutetaan riittävästi erilaisia rakennustontteja rakentajien käyttöön. Haja-asutusalueen vapaana olevien tonttien ja tyhjillään olevien asuntojen markkinointi asutukseen ja rakentajien tietoisuuteen, tonttipörssi
III Keskipiste puolimatassa		

Keskustaympäristön kehittäminen Kylien mahdollisuudet tienkäyttäjille Näkyvä mainonta ja selkeät opasteet Liikennevirtaa hyödyntävien palveluiden kehittäminen	Uudet yrityshankkeet, yritystonttien myyntimäärä, liiketilojen käyttöaste, valta- ja kantateiden varsien kehittämisaktiivisuus, tapahtumien ja majoittujien määrä, hanketavoitteet. Tienvarsien hoito ja siisteys, valaistut mainostaulut ja selkeät opasteet alueiden palveluihin.	Alueiden käytön kokonaisvaltaisen suunnittelu, jossa huomioidaan yritysten tarpeet sekä kulttuurialueiden kehittäminen ja hyödyntäminen. Liikennevirtaa hyödyntävien palveluiden kehittäminen ja markkinointi (yritykset, kaupat, koira- ja leikkipuisto, skeittipuisto, Konttilan alue, leikkikentät, kuntoilupuisto, urheilukenttäalue, Suomelan alue ym.)
IV Kulttuurista elämyksiä ja elinvoimaa		
Kulttuurin kohteista, tapahtumista, ympäristöistä ja palveluista kehittyvä kokonaisuus. Luovan kulttuuriyrittäjyyden edistäminen. Kylien kulttuuri tapahtumissa ja matkailussa.	Tapahtumien kävijämäärä, uudet tapahtumat ja tilaisuudet, uudet yritykset, kansainvälisten yhteyksien ja vierailujen määrä, majoitusvuorokaudet, kulttuurimatkailun aktiiviteetti	Kulttuurialueita ja rakenteita kehitetään ja käytettävyyttä monipuolistetaan erilaisissa kulttuuritapahtumissa. Luovan kulttuuriyrittäjyyden edistämistä tuetaan aktiivisen elinvoimapolitiikan keinoilla. Kylien kulttuuria tapahtumissa ja matkailussa edistetään kunnan, yhteisöjen, yrittäjien ja kuntalaisten monipuolisella yhteistyöllä.

Tekninen lautakunta

Valtuuston sitovuustaso

	TP 2022	TA 2023 alkuper.	TA-muutos	TA 2023 yht.	TP 2023	Poikkeama
Tekninen lautakunta	-408 953	1 440	-45 000	-43 560	172 107	-215 667
TOIMINTATUOTOT	1 841 858	2 109 594	-45 000	2 064 594	2 199 150	-134 556
TOIMINTAKULUT	-2 250 811	-2 108 154	0	-2 108 154	-2 027 043	-81 111

Toimielimen sitovuustaso

	TP 2022	TA 2023 alkuper.	TA-muutos	TA 2023 yht.	TP 2023	Poikkeama
Yhdyskuntatekniikka	-431 050	-487 783		-487 783	-390 374	-97 409
Kiinteistötoimi	359 385	489 223	-45 000	444 223	562 481	-118 258

Pelastustoimi	-337 287	0	0	0	0	0
---------------	----------	---	---	---	---	---

Poistot	-650 599	-666 300	-78 300	-744 600	-748 469	3 869
Yhdyskuntatekniikka	-241 075	-208 450	0	-208 450	-221 211	12 761
Kiinteistötoimi	-409 345	-457 850	-78 300	-536 150	-527 258	-8 892
Pelastustoimi	-179	0		0	0	0

Toimielintä sitovat tehtäväalueet

YHDYSKUNTATEKNIikka

Yhdyskuntatekniikan tehtäväalueita ovat: hallinto, liikenneväylät ja muut yleiset alueet, kaavoitus- ja mitaustoimi, jätehuolto ja koneet.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuma
Hallinto: Tuottaa Teknisen toimen toimistopalvelut. Tulosalue rakennuttaa, rakentaa ja ylläpitää tehokkaasti ja taloudellisesti rakennuksia ja alueita kunnan omien toimintojen, sekä yritysten ja kuntalaisten käyttöön.	Teknisen toimen hallinnon tehtävänä on hoitaa teknisen toimen toimistopalvelut sekä investointikohteiden suunnittelu ja rakennuttaminen. Tekninen lautakunta kokoontuu tarvittaessa ja esitykset käsitellään kuntalain edellyttämässä ajassa. Ostolaskut hoidetaan siten, ettei viivästyskorkoja synny. Laskutukset hoidetaan ajallaan. Laaditaan talousarvio, sekä tuotetaan talousarvion seurantaan ja sisäiseen valvontaan liittyvät raportit.	Hallinnon tehtävät ja toimistopalvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Investointihankkeiden toteutuminen esitetään erillisessä investointiosassa. Lautakunnan kokoukset on pidetty tarvittaessa, lautakunta kokoontunut 6 kertaa v. 2023. Ostolaskut ja laskutus on hoidettu ajallaan. Talousarvion seuranta on suoritettu säännöllisesti.
Liikenneväylät ja yleiset alueet: Turvallisen liikenneympäristön luominen ja ylläpitäminen. Puistojen, leikkikenttien ja muiden alueiden pitäminen viihtyisinä ja turvallisina virkistysalueina.	Liikenneväylien hoidossa tavoitteena on pitää kaavatiet ja yleiset alueet hyvässä kunnossa. Kaavateiden ja kevyenliikenteen väylien kunnossapidosta on luokitus, jolla ohjataan talviaurauksen ja hiekoitusten aloittamista oikeaan aikaan edistämään turvallista liikkumista. Kunnossapidosta huolehditaan osin kunnan omana työnä ja ostopalveluna. Yksityisille maksetaan kesä- ja talvikunnossapitoavustukset. Edelleen kunta osallistuu kuntaosuudella sellaisten yksityisten peruskorjaukseen, jotka saavat valtiosuuden. Puisto- ja viheralueet pidetään sellaisessa kunnossa, että ne antavat myönteisen kuntakuvan. Tuetaan	Kaavateitä ja yleisiä alueita on pidetty kunnossa ostopalveluna ja osin kunnan omana työnä. Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman laatiminen käynnistyi keuhälä 2023. Ohjausryhmä on kokoontunut työn aikana 4 krt ja työn yhteydessä on järjestetty myös asukaskysely. Yksityisille on maksettu aurausavustuksia yht. 79 kpl ja kesäkunnossapitoavustuksia yht. 33 kpl. Yksityisten perusparannusavustus maksettu yhdelle tiehoitokunnalle. Puisto- ja viheralueet on pidetty sellaisessa kunnossa, että ne antavat myönteisen kuntakuvan. Uusi vir-

	paikallisia nuoria palkkaamalla heitä kesätöihin.	kistysalue Hanhipuro toteutettu v. 2023 aikana Pyhäjoen varteen. Muita yleisiä alueita on pidetty kunnossa omana työnä, sekä osittain os-topalveluna.
Kaavoitus- ja mittaus: Asemakaavat ja osayleiskaavat laaditaan MRL:n säännösten mukaisesti.	Asemakaava pidetään ajan tasalla ostopalveluna. Maanmittauslaitokselta ostetaan palvelut mm. kiinteistönmuodostukseen liittyvissä asioissa. Vastuullinen viranhaltija osallistuu tarvittaessa maanmittaustoimituksiin kunnan alueella.	Asemakaavat ja osayleiskaavat laaditaan MRL:n säännösten mukaisesti. Asetettu vireille yleiskaavan laajennus teollisuusalueen pohjoispuolelle. Asetettu vireille asemakaavan päivitys ja laajennus teollisuusalueella sekä laajennus Puusaarentien etelä- ja pohjoispuolelle.
Koneet: Tuottaa hallintokuntien tarvitsemat käyttäjäpalvelut, järjestää työkonekalustoa.	Kalusto pidetään käyttötarkoitusta vastaavassa kunnossa. (traktori, ruohonleikkurit, autot jne.).	Kalusto on pidetty toimintakuntoisena ja kalustoa uusittu tarpeen mukaan.

	TP 2022	TA 2023 alkuper.	TA-muutos	TA 2023 yht.	TP 2023	Poikkeama
Yhdyskuntateknikka	-431 049	-487 783	0	-487 783	-390 374	-97 409
Hallinto	-248 363	-212 886	0	-212 886	-205 613	-7 273
TOIMINTATUOTOT	2 530	2 700		2 700	4 329	-1 629
TOIMINTAKULUT	-250 893	-215 586		-215 586	-209 942	-5 644
Poistot	-458	-1 060		-1 060	-868	-192

Liikenneväylät ja muut yl.alueet	-156 466	-239 067	0	-239 067	-165 352	-73 715
TOIMINTATUOTOT	41 475	12 900		12 900	15 765	-2 865
TOIMINTAKULUT	-197 941	-251 967		-251 967	-181 117	-70 850
Poistot	-199 162	-171 020		-171 020	-183 978	12 958

Kaavoitus- ja mittaustoimi	-2 008	-2 500	0	-2 500	0	-2 500
TOIMINTAKULUT	-2 008	-2 500		-2 500	0	-2 500
Poistot	-15 116	-10 030		-10 030	-10 027	-3

Jätehuolto	-2 819	-2 200	0	-2 200	-1 977	-223
TOIMINTAKULUT	-2 819	-2 200		-2 200	-1 977	-223
Poistot	0	0		0	0	0

Koneet	-21 393	-31 130	0	-31 130	-17 432	-13 699
TOIMINTATUOTOT	0	0			0	0
TOIMINTAKULUT	-21 393	-31 130		-31 130	-17 432	-13 699

Poistot	-26 338	-26 340	-26 340	-26 338	-2
---------	---------	---------	---------	---------	----

Talousarvion alitus 19,97 % netosta. Toimintakuluissa alitusta palkka-, kunnossapito- ja sähkökuluissa.

Mittarit/suoritteet		TP2022	TA2023	TP2023
Katujen kunnossapito	€/km/v	2 702,42	3 052,80	2 838,17
	kadut/km	14,270	14,270	14,270
	kvl/km	5,225	5,485	5,225
Tievalaistus	€/v	32 868,26	35 160	24 087,93
Yksityisteiden avustukset/ Talvikunnossapito	€/v	19 507,95	19 500	19 572,95
	€/km/v	236,86	237,15	237,19
	km/v	82,360	82,226	82,520
Yksityisteiden avustukset/ Kesäkunnossapito	€/v	9 890,77	15 660	10 925,71
	Lk I 250,00 €/km	€/km/v	218,88	217,78
	Lk II 180,00 €/km	km/v	45,189	50,168
	Lk III 120,00 €/km			
Perusparantaminen Valtionavustusta perusparannukseen saaville tiekunnille	€/v	0,00	9 840	1 269,70

KIINTEISTÖTOIMI

Tehtäväalue sisältää tilapalvelut, maa- ja metsätilat, sekä välitetyt työpalvelut.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuma
<p>Tilapalvelut:</p> <p>Tuottaa Kärsämäen kunnan omistamien rakennusten tilantarvepalvelut hallintokunnille ja ulkopuolisille käyttäjille. Tilapalvelu sisältää rakennusten ja niiden ulkoalueiden teknisen kunnossapidon ja hoidon järjestämisen.</p> <p>Tilapalvelut sisältävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omat toimitilat - vuokra-asunnot - muut vuokratilat 	<p>Huolehditaan kunnan kiinteistöjen kunnossapidosta, käytettävyydestä ja arvon säilyttämistä mahdollisimman laadukkaasti. Kunnossapidon työt tehdään osin omana työnä ja ostopalveluna. Fodbar Oy hoitaa siivouspalvelun. Tilat vuokrataan kunnan sisäisille ja ulkoisille asiakkaille.</p>	<p>Kiinteistöt on pidetty kunnossa ja niille on tehty tarvittavat korjaukset.</p> <p>Tilat on vuokrattu.</p>
<p>Maa- ja metsätilat:</p> <p>Kunnan omistaman metsäomaisuuden hoito hyvän metsänhoidon periaatteen mukaisesti. Peltoalueet vuokrataan.</p>	<p>Metsäomaisuuden hoito ja puunmyynti toteutuvat metsänhoitoyhdistyksen laatiman metsäsuunnitelman mukaisesti. Metsäsuunnitelma uudistetaan n. 10 vuoden välein. Peltoalueet</p>	<p>Kunnan metsät hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaisesti, asiantuntijana metsänhoitoyhdistys. Kunnan uuden metsätaloussuunnitelman vuosille 2019-2029 on laatinut Metsäsuunnittelu</p>

	vuokrataan viljelijöille.	Hollanti Oy. Toteutunut puunmyynti tilalla 317-404-15-57 Pyöreinen: 599 m ³ , tilalla 317-402-92-8 kokopuuhaake ja karsittu ran-ka yht. 225 m ³ . Peltoalueet on vuokrattu viljeli-jöille, v. 2023 yhden vuokrasopi-muksen siirto.
Välitetyt työpalvelut: Ulkopuolisille suoritettavat palvelut	Laskutetaan toteutuman mu-kaan	Laskutettu toteutuman mukaan

	TP 2022	TA 2023 alkuper.	TA- muutos	TA 2023 yht.	TP 2023	Poikkeama
Kiinteistötoimi	359 384	489 223	-45 000	444 223	562 481	-118 258
Omat toimitilat	130 335	365 323	0	365 323	442 498	-77 175
TOIMINTATUOTOT	1 422 766	1 847 564		1 847 564	1 865 732	-18 168
TOIMINTAKULUT	-1 292 431	-1 482 241		-1 482 241	-1 423 234	-59 007
Poistot	-313 323	-361 680	-44 600	-406 280	-397 391	-8 889

Vuokratut asunnot	7 940	5 645		5 645	-1 724	7 369
TOIMINTATUOTOT	23 897	22 670		22 670	23 931	-1 261
TOIMINTAKULUT	-15 957	-17 025		-17 025	-25 655	8 630
Poistot	-8 548	-8 550	-33 700	-42 250	-42 248	-2

Muut vuokratilat	35 552	46 955	0	46 955	69 214	-22 259
TOIMINTATUOTOT	113 435	131 760		131 760	143 379	-11 619
TOIMINTAKULUT	-77 883	-84 805		-84 805	-74 165	-10 640
Poistot	-87 475	-87 620		-87 620	-87 618	-2

Maa- ja metsätilat	185 557	71 300	-45 000	26 300	52 493	-26 193
TOIMINTATUOTOT	209 352	92 000	-45 000	47 000	60 731	-13 731
TOIMINTAKULUT	-23 795	-20 700		-20 700	-8 238	-12 462

Välitetyt työpalvelut	0	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	28 404	0		0	85 283	-85 283
TOIMINTAKULUT	-28 404	0		0	-85 283	85 283

Talousarvion nettotulojen ylitys 26,62 %. Toimintatuottojen ylitystä sisäisten palvelujen osalta. Toiminta-kulujen alitusta eläkekuluissa, siivouspalveluissa ja lämmitys- ja sähkokuiluissa. Palvelukeskus Koivupuiston osalta kunnan maksamia purkukustannuksia laskutettu Vanhustenkotiyhdistykseltä ja siksi sekä myynti-tuotot että kunnossapitopalvelumenot ylittyneet arvioista, ei vaikutusta nettosummaan.

Tilapalveluihin sisältyy:

- omat toimitilat; eri hallintokuntien omassa käytössä olevat tilat sekä Pohteelle vuokratuista tiloista ter-

veysasema, vuodeosasto ja toimintakeskus

- vuokra-asunnot; 4 kpl

- muut vuokratilat; paloasema, sipulivarasto, autotalli/eläinlääkäri ja Kärsälinnan tila/kansalaisopisto

Mittarit/suoritteet		TP2022	TA2023	TP2023
Omat toimitilat	k-m ²	17 605	17 605	17 627
Vuokratut asunnot	k-m ²	479	479	479
Muut vuokratilat	k-m ²	1 703	1 703	1 703
Toimintatuotot	€/k-m ² /v	78,84	101,18	102,65
Toimintakulut	€/k-m ² /v	70,06	80,06	76,89

Palvelukeskus Koivupuiston kerrosneliöt 1 000 k-m² eivät sisälly taulukon lukuihin, kiinteistökauppa tehty 18.12.2023.

Toimitilojen toimintatuottoihin TP 2023 sisältyy:

- sisäiset vuokrat	1 193 270 €
- ulkoiset vuokrat ja pääomavuokrat	709 049 €
- muut sisäiset ja ulkoiset myyntitulot ja -tuotot	130 723 €

Omien toimitilojen osalta toteutuneet kiinteistöjen kustannukset sisältäen poistot laskutetaan eri hallinnonaloilta sisäisinä vuokrina.

Ruokahuolto- ja siivouspalvelut

Ruokahuolto- ja siivouspalvelujen hoidosta on 1.6.2021 alkaen vastannut Fodbar Oy . Siivouspalvelun kustannukset ja keittiöiden nettokäyttökustannukset sisältyvät hallintokuntien kustannuksiin käytön suhteessa.

	TP2022	TA2023	TP2023
Siivouspalvelut	198 715	235 630	213 157
Ruokahuoltopalvelut	327 147	381 750	368 311

7.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2023	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	2 743 614	-65 000	2 678 614	2 750 244	71 630
Myyntituotot	340 232	-45 000	295 232	393 606	98 374
Maksutuotot	56 100	-20 000	36 100	46 459	10 359
Tuet ja avustukset	360 070	0	360 070	277 618	-82 452
Muut toimintatuotot	1 987 212	0	1 987 212	2 032 561	45 349
TOIMINTAKULUT	-11 357 445	-154 000	-11 511 445	-11 222 827	288 618
Henkilöstökulut	-5 364 340	-44 600	-5 408 940	-5 488 519	-79 579
Palvelujen ostot	-2 894 583	-22 800	-2 917 383	-2 745 697	171 686
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 124 860	-9 600	-1 134 460	-1 043 731	90 729
Avustukset	-411 820	0	-411 820	-324 529	87 291
Muut toimintakulut	-1 561 842	-77 000	-1 638 842	-1 620 351	18 491
TOIMINTAKATE	-8 613 831	-219 000	-8 832 831	-8 472 583	360 248
Verotulot	4 561 000	-36 000	4 525 000	4 431 212	-93 788
Valtionosuudet	5 171 000	70 000	5 241 000	5 153 305	-87 695
Rahoitustuotot ja -kulut	-108 500	150 000	41 500	324 910	283 410
Korkotuotot	13 000	0	13 000	43 748	30 748
Muut rahoitustuotot	186 500	150 000	336 500	647 635	311 135
Korkokulut	-252 500	0	-252 500	-249 982	2 518
Muut rahoituskulut	-55 500	0	-55 500	-116 490	-60 990
VUOSIKATE	1 009 669	115 000	974 669	1 436 845	462 176
Poistot ja arvonalentumiset	-826 700	-78 300	-905 000	-908 979	-3 979
TILIKAUDEN TULOS	182 969	36 700	69 669	527 866	458 197
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET	42 270	0	42 270	42 271	1
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	225 239	36 700	111 939	570 137	458 198

Kiinteistöveroprosentit	
	2023
Yleinen veroprosentti	0,93 %
Vakituiset asunnot	0,65 %
Muut asuinrakennukset	1,10 %
Voimalaitos	2,85 %
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %
Rakentamattomat tontit	3,00 %

Taulukko. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2023.

Verotulot 2023	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	3 064 000	-30 000	3 034 000	2 940 020	-93 980
Kiinteistövero	630 000	39 000	669 000	668 836	-164
Osuus yhteisöveron tuotosta	867 000	-45 000	822 000	822 356	356
Valtionosuudet 2023	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Valtionosuudet yhteensä	5 171 000	70 000	5 241 000	5 153 305	-87 695
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 556 000		4 556 000	4 564 994	8 994
Opetus- ja kulttuuritoimen muut vos	45 000	70000	115 000	-6 385	-121 385
Verotulomenetyksen kompensatio	570 000	0	570 000	594 696	24 696

Taulukko. Vuoden 2023 verotulojen ja valtionosuuksien erittely.

HALLINTOTOIMI

MAA-ALUEET

100 Maan hankinta ja myynti

Perustelut: Maa-alueiden ostot ja myynnit

Maan hankinta ja myynti	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot, maan hankinta	120 000	0	120 000	9 108,06	110 891,94
Tulot, maan myynti	-30 000	0	-30 000		-30 000,00
Netto	90 000	0	90 000	9 108,06	80 891,94

Toteutunut: Liittymismaksut Pyhänet Oy ja Elenia Verkko
Kauppa 16.11.2023 Vestia Oy: kunnalle siirtynyt kiinteistön
tulevaa käyttöä palveleva vuokralaisen omaisuus

124 Teollisuuskenttä

Perustelut: Teollisuuskentän laajennus

Teollisuuskenttä	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	60 000	0	60 000	60 000,00	0,00
Tulot	0	0	0	0	0,00
Netto	60 000	0	60 000	60 000,00	0,00

Toteutunut: Logistiikkakentän louhintatyöt
Hanke: Kärsämäen kierrätysterminaali
Tukipäätös: P-Pohjanmaan liitto/Oikeudenmukaisen
siirtymän rahasto (JTF) 12.12.2023

KAAVAT

128 Asemakaavojen uusiminen ja muutokset

Perustelut: Pohjakarttojen uusiminen ja kaavan muutokset
Opaskartta

Asemakaavojen uusim. ja muutokset	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	20 000	0	20 000	20 000,00	0,00
Tulot	0	0	0	0	0,00
Netto	20 000	0	20 000	20 000,00	0,00

Toteutunut: Taajaman oikeusvaikutteisen yleis- ja asemakaavan
päivittäminen ja laajentaminen
Tekn.ltk 23.11.23 § 63: toteuttaja FCG Oy

ARVOPAPERIT

131 Osakkeet

Osakkeet	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	0	0	0	0	0,00
Tulot	0	0	0	-2 723,00	2 723,00
Netto	0	0	0	-2 723,00	2 723,00

Toteutunut:

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen purkaminen

IRTAIN OMAISUUS

142 ICT-hankinnat/hallintotoimi

Perustelut:

ICT-ohjelmisto- ja konehankinnat

ICT-hankinnat/hallintotoimi	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	45 000	0	45 000	21 968,30	23 031,70
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	45 000	0	45 000	21 968,30	23 031,70

Toteutunut:

Asianhallintaohjelmiston hankintakuluja.

KIINTEISTÖT

101 Rakennusten hankinta ja myynti

Perustelut:

Palvelutalo Koivupuiston palvelukeskuksen tilojen osto
Kh 30.10.2023 § 178

Rakennusten hankinta ja myynti	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	0	10 000	10 000	10 000,00	0,00
Tulot	0	0	0	0,00	
Netto	0	10 000	10 000	10 000,00	0,00

Toteutunut:

Kauppa 18.12.2023 Kärsämäen Vanhustenkotiyhdistys ry

HALLINTOTOIMI YHTEENSÄ

alkuper.

	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	245 000	10 000	255 000	121 076,36	133 923,64
Tulot	-30 000	0	-30 000	-2 723,00	-27 277,00
Netto	215 000	10 000	225 000	118 353,36	106 646,64

SIVISTYSTOIMI

400 ICT-hankinnat/ Sivistystoimi

Perustelut: Tietokoneiden hankinta kouluille

ICT-hankinnat/Sivistystoimi	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	15 000	0	15 000	7 329,96	7 670,04
Tulot	0	0	0	0	0,00
Netto	15 000	0	15 000	7 329,96	7 670,04

Toteutunut: Hankittu 24 kpl tabletteja, järjestelmäkamera, atk-tarvikkeita

403 ICT-hankinnat/Lukio

Perustelut: Tietokoneiden hankinta lukiolle

ICT-hankinnat/Lukio	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot		0	0	7 078,97	-7 078,97
Tulot		0	0		
Netto		0	0	7 078,97	-7 078,97

Toteutunut: Hankittu laserprojektor, tulostin, dokumenttikamera,
2 kpl mobiilitehotyöasema

SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ

	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	15 000	0	15 000	14 408,93	591,07
Tulot	0	0	0	0	0,00
Netto	15 000	0	15 000	14 408,93	591,07

TEKNINEN TOIMI

YLEISET ALUEET

570 Hanhipuron virkistyspaikka

Perustelut: Tien ja parkkialueen rakentaminen, nuotiopaikka ja laavu

Hanhipuron virkistyspaikka	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	15 000	6 510	21 510	26 846,87	-5 336,87
Tulot	0	-14 510	-14 510	-14 510,00	0,00
Netto	15 000	-8 000	7 000	12 336,87	-5 336,87

Toteutunut: Avustuspäätös Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus 7 255 eur
ja Vattenfall Oy 7 255 eur
Purkutyöt, ranta-alueen puuston raivaus, P-alueet,
soramontun puhdistustyöt, kota ja laavu

579 Frisbeegolf-radan rakentaminen**Perustelut:**

18-väyläisen radan rakentaminen

V. 2022 aloitettu hanke, jaksotus vuodelle 2023.

Frisbeegolf-radan rakentaminen	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	15 000	0	15 000	9 030,64	5 969,36
Tulot	-4 500	0	-4 500	-4 500,00	0,00
Netto	10 500	0	10 500	4 530,64	5 969,36

Toteutunut:

Opastekilvet, väylien kunnostaminen: raivaus, haketus, ojitus ja taukopaikka hirsikatoksineen.

580 Maaumalan suunnittelu**Perustelut:**

Maaumalan suunnittelukustannukset

Maaumalan suunnittelu	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	15 000	0	15 000	0,00	15 000,00
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	15 000	0	15 000	0,00	15 000,00

Toteutunut:

Ei toteutunut

581 Urheilukentän valaistuksen uudistaminen**Perustelut:**

Valaistuksen uudistaminen led-valoilla

Urheilukentän valaistuksen uudistam.	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	30 000	0	30 000	29 778,00	222,00
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	30 000	0	30 000	29 778,00	222,00

Toteutunut:

Uusittu urheilukentän, pesäpallokentän ja kaukalon valaistuksen ohjaus ja valaisimet led-valoiksi.

KIINTEISTÖT**519 Suomalaiscaravan/ kehittämisen ja korjauksen****Perustelut:**

Suomalaiscaravan alueiden parantaminen ja kehittäminen sekä rakennusten korjauksia

Suomalaiscaravan/ kehittäm. ja korj.	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	25 000	0	25 000	24 693,58	306,42
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	25 000	0	25 000	24 693,58	306,42

Toteutunut: Pesutilojen saneeraus, siirretyn aitan korjaus- ja rakennustyöt, kuivatusojat

500 Koivupuiston tilojen järjestelyt

Perustelut: Koivupuiston tilajärjestelyt, tilojen muutokset ja kunnostaminen

Koivupuiston tilojen järjestelyt	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	150 000	-10 000	140 000	88 007,61	51 992,39
Tulot	0	0	0		0,00
Netto	150 000	-10 000	140 000	88 007,61	51 992,39

Toteutunut: Purkupintojen umpeen rakentaminen ja sähkö-, lvi-, happi- ja sprinklauslinjojen muutostyöt

501 Frosteruksen keittiön koneiden uusiminen

Perustelut: Keittiön alkuperäisten koneiden ja laitteiden uusiminen

Frosteruksen koulun keittiön koneet	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	25 000	0	25 000	0	25 000,00
Tulot	0	0	0	0	0,00
Netto	25 000	0	25 000	0	25 000,00

Toteutunut: Ei toteutunut

504 Frosteruksen koulun piha- alue

Perustelut: Koulun piha-alueen ja leikkivälinekentän uudistamista ja leikkivälinekalusteiden hankintaa

Frosteruksen koulun piha-alue	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	30 000	0	30 000	25 657,69	4 342,31
Tulot	-15 000	5 000	-10 000	-9 504,00	-496,00
Netto	15 000	5 000	20 000	16 153,69	3 846,31

Toteutunut: Valtionavustuspäätös 4.5.2023 10 000 eur kustannusarviolle 27 000 eur
Tehty leikkialue, johon asennettu leikki- ja kiipeilykeskus, kolmoiskeinuu.

513 Satukontin muutostyöt

Perustelut: Satukontin pihan laajennus

Satukontin muutostyöt	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	25 000	0	25 000	23 242,39	1 757,61

Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	25 000	0	25 000	23 242,39	1 757,61

Toteutunut: Laajennettu piha-alueita, pystytetty 40 m elementtiaitaa, lisätty pihavalaistusta ja kalusteita: liukumäki, kiipeilyteline ja leikkimökki.

505 Frosteruksen koulun aurinkovoimala

Perustelut: Aurinkopaneelit

Frosteruksen koulun aurinkovoimala	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	100 000	-64 000	36 000	36 367,10	-367,10
Tulot	-30 000	24 450	-5 550	0,00	-5 550,00
Netto	70 000	-39 550	30 450	36 367,10	-5 917,10

Toteutunut: Asennettu 89 kpl 430 W aurinkopaneeleita, järjestelmän koko 38,27 kwp
Avustusta Business Finland Oy:ltä ei ole kirjattu v. 2023

508 Konttimäen aurinkovoimala

Perustelut: Aurinkopaneelit

Konttimäen aurinkovoimala	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	20 000	-3 200	16 800	15 276,21	1 523,79
Tulot	-6 000	2 850	-3 150	0,00	-3 150,00
Netto	14 000	-350	13 650	15 276,21	-1 626,21

Toteutunut: Asennettu 30 kpl 430 W aurinkopaneeleita, järjestelmän koko 12,9 kwp.
Avustusta Business Finland Oy:ltä ei ole kirjattu v. 2023

506 Eri kiinteistöt/ Energia

Perustelut: Lämpöpumput ja energiatehokkuus

Kiinteistöille, Hiihtomaja, Konttila, Suomela, Nahkuri

Eri kiinteistöt/Energia	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	25 000	-10 000	15 000	15 120,29	-120,29
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	25 000	-10 000	15 000	15 120,29	-120,29

Toteutunut: Lämpöpumput asennettu.

520 Lastentalon putkiremontti

Perustelut: Lastentalo Kuusipihan käyttövesiputkien uusim. 536 m²

Lastentalon putkiremontti	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama

Menot	107 000	-67 000	40 000	38 946,93	1 053,07
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	107 000	-67 000	40 000	38 946,93	1 053,07

Toteutunut: Käyttövesijohdot ja hanat uusittu.

507 Lastentalon pihan laajennus ja saneeraus

Perustelut: Pihan laajennus, leikkivälineiden uusiminen

Lastentalon pihan laajenn. ja saneer.	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	28 000		28 000	21 590,23	6 409,77
Tulot	0		0	0,00	0,00
Netto	28 000		28 000	21 590,23	6 409,77

Toteutunut: Piha-aluetta kunnostettu ja asennettu pihapelikenttä, linnunpesäkeinu, liukumäki ja hiekkalaatikko.

509 Terveysaseman aurinkovoimala

Perustelut: Aurinkopaneelien asennus

Terveysaseman aurinkovoimala	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot		12 000	12 000	11 221,99	778,01
Tulot		-1 650	-1 650	0,00	-1 650,00
Netto		10 350	10 350	11 221,99	-871,99

Toteutunut: Asennettu 22 kpl 430 W aurinkopaneeleita, järjestelmän koko 9,46 kwp.
Avustusta Business Finland Oy:ltä ei ole kirjattu v. 2023

511 Konttilan aurinkovoimala

Perustelut: Aurinkopaneelien asennus

Konttilan aurinkovoimala	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot		16 800	16 800	14 213,14	2 586,86
Tulot		-3 150	-3 150	0,00	-3 150,00
Netto		13 650	13 650	14 213,14	-563,14

Toteutunut: Asennettu 30 kpl 430 W aurinkopaneeleita, järjestelmän koko 12,9 kwp.
Avustusta Business Finland Oy:ltä ei ole kirjattu v. 2023

512 Suomalän aurinkovoimala

Perustelut: Aurinkopaneelien asennus

Suomelan aurinkovoimala	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	0	30 470	30 470	30 612,86	-142,86
Tulot	0	-4 570	-4 570	0,00	-4 570,00
Netto	0	25 900	25 900	30 612,86	-4 712,86

Toteutunut: Asennettu 42 kpl 430 W aurinkopaneeleita, järjestelmän koko 18,6 kwp.
Avustusta Business Finland Oy:ltä ei ole kirjattu v. 2023

LIIKENNEVÄYLÄT**Teiden rakentaminen**

Perustelut: VT4 kevyenliikenteen alikukusillan esisuunnittelu ja kustannusarvio 15 000 €
Pyhäjoen kevyenliikenteen sillan rakentaminen 150 000 € kunnan osuus hankkeesta, avustusehtoisesti
Suomelan leirintäalueen kevyenliikenteenväylän suunnittelu ja rakentaminen 15 000 €

Teiden rakentaminen	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
553 VT4 klv alikukusillan esisuunn.	15 000	0	15 000	0,00	15 000,00
555 Pyhäjoen kev.liik.väylä	150 000	0	150 000	0,00	150 000,00
542 Suomelan klv suunn./rakent.	15 000	0	15 000	9 215,32	5 784,68
Menot	180 000	0	180 000	9 215,32	170 784,68
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	180 000	0	180 000	9 215,32	170 784,68

Toteutunut: Hankkeet 553 ja 555, ei toteutunut
Hanke 542: rakentaminen aloitettu joulukuussa ja jatkuu v. 2024

Teiden valaistus

Perustelut: Loput taajaman katuvalaistuksen uudistamiset ja kylien teiden valaistuksen uudistamiset led-valoiksi

562 Taajaman valaistuksen uudistam.	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	50 000	0	50 000	42 193,50	7 806,50
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	50 000	0	50 000	42 193,50	7 806,50

Toteutunut: Uudistettu teollisuusalueen, Hakalantien, Venetpalon ja Saviselän katuvalaistus led-valoiksi.

Teiden päällystäminen

Perustelut: Tähteläntien jyrshintä ja päällystys 39 000 €

Kaavateiden ja alueiden päällysteiden paikkaukset
10 000 €

Teiden päällystäminen	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
537 Tähteläntie	39 000	0	39 000	41 861,34	-2 861,34
564 Kaavateiden paikkaukset	10 000	0	10 000	0,00	10 000,00
Menot	49 000	0	49 000	41 861,34	7 138,66
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	49 000	0	49 000	41 861,34	7 138,66

Toteutunut: Hanke 564 ei toteutunut

LIIKENNEVÄYLÄT YHTEENSÄ

LIIKENNEVÄYLÄT YHTEENSÄ	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	279 000	0	279 000	93 270,16	185 729,84
Tulot	0	0	0	0,00	0,00
Netto	279 000	0	279 000	93 270,16	185 729,84

TEKNINEN TOIMI YHTEENSÄ

alkuper.

	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	889 000	-88 420	800 580	503 875,69	296 704,31
Tulot	-55 500	8 420	-47 080	-28 514,00	-18 566,00
Netto	833 500	-80 000	753 500	475 361,69	278 138,31

INVESTOINTIOHJELMA YHTEENSÄ

alkuper.

	TA 2023	MRM	TA 2023 YHT.	TOT	Poikkeama
Menot	1 149 000	-78 420	1 070 580	639 360,98	431 219,02
Tulot	-85 500	8 420	-77 080	-31 237,00	-45 843,00
Netto	1 063 500	-70 000	993 500	608 123,98	385 376,02

7.2.4. Rahoitusosan toteutuminen

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

	Alkup. Talousarvio 2023	Ta-muutos	Ta muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 009 669	-34 970	974 699	1 436 845	462 146
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjausevät	0,00	0,00	0,00	0	0
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 149 000	78 420	-1 070 580	-639 361	431 219
Rahoitusosuudet investointimenoihin	55 500	-8 420	47 080	28 514	-18 566
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	30 000	0	30 000	2 723	-27 277
Toiminta ja investoinnit, netto	-53 831	35 030	-18 801	828 721	847 522
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	14 400	14 400
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800 000	-800 000	0	0,00	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-738 580	0,00	-738 580	-738 576	4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	760 000	760 000	685 377	-74 623
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00	0,00	0	0
Saamisten muutos	0,00	0,00	0,00	377 662	377 662
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	0,00	0,00	0,00	-1 017 184	-1 017 184
Vaikutus maksuvalmiuteen	7 589	-4 970	2 619	150 399	147 780

7.2.5.Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO 2023

1000 EUR

	Sit.	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup. TA	TA- muutos	TA muut. jälkeen	Tot.	Poikkeama	Alkup. TA	TA- muutos	TA muut. jälkeen	Tot.	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	N	14		14	8	6					
TARKASTUSLAUTAKUNTA	N	16		16	15	1					
KUNNANHALLITUS	N	1 355	77	1 432	1 308	124					
OPETUSTOIMEN LAUTAKUNTA	N	6 407	90	6 497	6 512	-14					
HYTE LAUTAKUNTA	N	823		823	803	20					
TEKNINEN LAUTAKUNTA	N	-1	45	44	-172	216					
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ		8 614	212	8 826	8 473	353					
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B					4 561	-36	4 525	4 431	-94	
Valtionosuudet	B					5 171	70	5 241	5 153	-88	
Korkotulot	B					13		13	44	31	
Muut rahoitustulot	B					187	150	337	648	311	
Korkokulut	B	253		253	250	3					
Muut rahoituskulut	B	56		56	116	-61					
Satunnaiset kulut	B										
INVESTOINTIOSA											
HALLINTOTOIMI	N	215	10	225	118	107					
SIVISTYSTOIMI	N	15	0	15	14	1					
TEKNINEN TOIMI	N	834	-80	753	475	278					
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ		1 064	-70	993	608	386					
RAHOITUSOSA											
Antolainojen vähennys						0	0	0	14	14	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B					800	-800	0	0	0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	739	0	739	739	0					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N						760	760	685	-75	
Vaikutus maksuvalmiuteen		8	2	10	789	-582					
		10 733	144	10 876	10 975	99	10 733	144	10 876	10 975	99

8.TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

8.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja –tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja –asetusta kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

8.2 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA				
	1.1.-31.12.2023		1.1.-31.12.2022	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	213 003,50		808 187,05	
Maksutuotot	46 458,95		462 966,12	
Tuet ja avustukset	277 617,61		411 049,86	
Vuokratuotot	754 541,85		212 218,18	
Muut toimintatuotot	45 730,06	1 337 351,97	191 302,24	2 085 723,45
Valmistus omaan käyttöön		0,00		0,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-4 396 609,40		-4 580 544,03	
Henkilösivukulut	-1 052 890,34		-1 294 132,34	
Eläkekulut	-924 795,99		-1 163 663,81	
Muut henkilösivukulut	-128 094,35		-130 468,53	
Palvelujen ostot	-2 565 094,03		-13 324 546,68	
Varasto +/-				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 043 730,83		-980 399,84	
Avustukset	-324 528,90		-531 870,85	
Vuokrakulut	-289 533,21		-348 538,13	
Muut toimintakulut	-137 547,84	-9 809 934,55	-82 897,13	-21 142 929,00
TOIMINTAKATE		-8 472 582,58		-19 057 205,55
Verotulot		4 431 212,19		8 720 435,72
Valtionosuudet		5 153 305,00		12 452 348,00
Alv:n takaisinperintä				
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	43 747,58		8 459,63	
Muut rahoitustuotot	647 635,48		142 843,54	
Korkokulut	-249 982,22		-63 389,01	
Muut rahoituskulut	-116 490,45	324 910,39	-465 945,23	-378 031,07
VUOSIKATE		1 436 845,00		1 737 547,10
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-908 978,93		-806 380,08	
Arvonalentumiset	0,00	-908 978,93	0,00	-806 380,08
Satunnaiset erät				
TILIKAUDEN TULOS		527 866,07		931 167,02
Varausten lisäys/vähennys		42 271,08		42 271,08
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ		570 137,15		973 438,10

8.3 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA		
	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 436 845,00	1 737 547,10
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	-92 576,12
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-639 360,98	-1 484 608,91
Rahoitusosuudet investointimenoihin	28 514,00	238 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 723,00	147 331,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	828 721,02	545 693,07
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-632 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	14 400,00	14 400,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-738 576,00	-738 576,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	685 376,71	-200 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	-45 138,26
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00	0,00
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	377 661,54	195 504,49
Korottomien velkojen muutos	-1 017 184,18	168 606,97
Rahoituksen rahavirta	-678 321,93	-1 237 202,80
Rahavarojen muutos	150 399,09	-691 509,73
Rahavarat 31.12. 1 000 euroa	10 260	10 110
Rahavarat 01.01. 1 000 euroa	10 110	10 801

8.4 Tase

TASE

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	426 795,41	451 962,47
Aineettomat hyödykkeet yht.	426 795,41	451 962,47
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 709 758,61	1 700 650,55
Rakennukset	8 315 233,83	8 575 101,33
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 165 007,31	1 224 738,32
Koneet ja kalusto	224 366,91	324 572,58
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	200 957,37	71 644,87
Aineelliset hyödykkeet yht.	11 615 324,03	11 896 707,65
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 356 285,89	4 216 271,25
Muut lainasaamiset	1 450 200,00	2 096 600,00
Muut saamiset	126 475,06	126 475,06
Sijoitukset yht.	4 932 960,95	6 439 346,31
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	136 592,86
Pitkäaikaiset saamiset yht.	0,00	136 592,86
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	306 468,52	211 989,22
Lainasaamiset	30 000,00	60 460,00
Muut saamiset	124 927,25	273 762,26
Siirtosaamiset	99 467,57	255 720,54
Lyhytaikaiset saamiset yht.	560 863,34	801 932,02
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	10 181 842,42	9 688 392,27
Rahoitusarvopaperit yht.	10 181 842,42	9 688 392,27
Rahat ja pankkisaamiset	77 951,12	421 002,18
VASTAAVAA YHT.	27 795 737,27	29 835 935,76

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 337 776,23	5 734 018,03
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	10 144 163,44	9 170 725,34
Tilikauden yli/alijäämä	570 137,15	973 438,10
Oma pääoma yht.	15 052 076,82	15 878 181,47
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 271 043,27	1 313 314,35
Varaukset yht.	1 271 043,27	1 313 314,35
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	49 514,50	49 514,50
Pakolliset varaukset yht.	49 514,50	49 514,50
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 401,50	4 401,50
Toimeksiantojen pääomat yht.	4 401,50	4 401,50
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 419 684,00	8 158 260,00
Muut velat	400 000,00	400 000,00
Pitkäaikainen yht.	7 819 684,00	8 558 260,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 923 952,71	1 238 576,00
Saadut ennakot	223,20	263,77
Ostovelat	632 328,03	897 296,00
Muut velat	93 856,30	104 860,84
Siirtovelat	948 656,94	1 791 267,33
Lyhytaikainen yht.	3 599 017,18	4 032 263,94
VASTATTAVAA YHT.	27 795 737,27	29 835 935,76

8.5 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA

	2023	2022
Toimintatuotot	3 978 236	23 633 957
Toimintakulut	-12 349 764	-42 581 088
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	-38 611
Toimintakate	-8 371 528	-18 985 742
Verotulot	4 371 885	8 671 841
Valtionosuudet	5 933 761	13 208 503
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	92 408	25 528
Muut rahoitustuotot	601 921	140 409
Korkokulut	-566 166	-205 174
Muut rahoituskulut	-108 351	-481 783
Vuosikate	1 953 930	2 373 581
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 687 596	-2 040 819
Omistuksen eliminointierot	0	18
Arvonalentumiset	13 287	-13 287
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	279 621	319 493
Tilinpäätössiirrot	1 514	-7 581
Tilikauden verot	-283	-2 589
Laskennalliset verot	-60	1
Vähemmistöosuudet	0	-1 633
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	280 793	307 692

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 953 930	2 373 581
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	-283	-2 589
Tulorahoituksen korjaukset	12 454	-70 792
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 354 078	-6 582 110
Rahoitusosuudet investointimenoihin	52 172	243 590
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	284 180	1 591 764
Toiminnan ja investointien rahavirta	948 374	-2 446 556
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-632 000
Antolainasaamisten vähennykset	1 391 163	2 023 163
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	3 767 595
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 702 086	-2 868 469
Lyhytaikaisten lainojen muutos	638 995	-788 971
Oman pääoman muutokset	-442 711	-48 466
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	779
Vaihto-omaisuuden muutos	7 656	22 531
Saamisten muutokset	1 705 156	-694 886
Korottomien velkojen muutokset	-2 186 614	149 387
Rahoituksen rahavirta	-1 588 440	930 662
Rahavarojen muutos	-640 066	-1 515 893
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 965 521	12 605 587
Rahavarat 1.1.	12 605 587	14 121 480
	-640 066	-1 515 893

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	23 108 559	32 326 259
Aineettomat hyödykkeet	618 942	915 403
Aineettomat oikeudet	0	107 968
Muut pitkävaikutteiset menot	618 942	680 070
Ennakkomaksut	0	127 365
Aineelliset hyödykkeet	21 534 940	30 280 457
Maa- ja vesialueet	1 965 485	2 176 336
Rakennukset	17 301 114	19 701 313
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 181 858	1 399 109
Koneet ja kalusto	442 799	971 636
Muut aineelliset hyödykkeet	330 469	317 932
Ennakkomaksut ja kesk.er.hankinnat	313 216	5 714 131
Sijoitukset	954 677	1 130 399
Osakkuusyhteisöosuudet	0	80 487
Osakkeet ja osuudet	630 583	703 924
Muut lainasaamiset	110 200	124 854
Muut saamiset	213 894	221 136
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	184 254	132 404
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 920 623	16 984 777
Vaihto-omaisuus	46 365	182 649
Saamiset	1 466 942	4 196 542
Pitkäaikaiset saamiset	719 237	918 346
Lyhytaikaiset saamiset	747 705	3 278 196
Rahoitusarvopaperit	10 381 842	9 968 777
Rahat ja pankkisaamiset	1 025 473	2 636 809
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 213 437	49 443 440

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA	14 696 019	15 957 940
Peruspääoma	4 337 776	5 734 018
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	0	1 691
Muut omat rahastot	622 290	728 978
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	9 455 160	9 185 561
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	280 792	307 692
VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	28 237
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
PAKOLLISET VARAUKSET	49 515	335 728
Muut pakolliset varaukset	49 515	335 728
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	188 925	139 987
VIERAS PÄÄOMA	21 278 978	32 981 548
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	15 502 910	23 314 994
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	387 417	386 401
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	3 171 290	2 714 140
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	2 217 361	6 566 012
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	36 213 437	49 443 440

9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

9.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

9.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperiaatteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta ja kuntien verotuloja ja valtionosuuksia siirrettiin merkittävästi hyvinvointialueille. Kuntien tuloveroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksiköllä ja kuntien yhteisövero-osuutta leikattiin 11,25 prosenttiyksiköllä. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia siirrettiin hyvinvointialueille 5,4 mrd. euroa ja kuntien veromenetysten korvauksia 1,9 mrd. euroa. Käräjäviraston verotulot vähenivät muutoksen vaikutuksesta noin 4,5 milj. euroa ja valtionosuudet noin 7,3 milj. euroa.

Sote-uudistuksen seurauksena kunnista hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjattiin alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023.

9.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konserniyhteisöjen maksamat kiinteistöverot on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veroperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on huomioitu omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kärsämäen Asunnot Oy:n rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

9.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kunnanhallitus	967 386	611 492	101 433	86 994
Sos- ja terveystoiminta	0	20 632 760	0	1 202 466
Opetus- ja kulttuuritoiminta	495 557	511 808	278 288	303 802
Hyte-lautakunta	35 461	17 558	35 461	17 558
Tekninen lautakunta	2 479 832	1 860 338	922 170	474 902
Toimintatuotot yhteensä	3 978 236	23 633 957	1 337 352	2 085 723

Verotulojen erittely

	2023	2022
Kunnan tulovero	2 940 020	6 797 780
Osuus yhtiöveron tuotosta	668 836	1 271 060
Kiinteistövero	822 356	651 596
Verotulot yhteensä	4 431 212	8 720 436

Valtionosuuksien erittely

	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 564 994	10 512 495
<i>Siitä: verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus</i>	<i>1 442 924</i>	<i>3 143 752</i>
<i>Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-6 385	50 206
Verotulomenetysten korvaus	594 696	1 889 647
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yht.	5 153 305	12 452 348

Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	226 869	10 546 995
Muiden palvelujen ostot	2 518 828	2 777 552
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	2 745 697	13 324 547

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	
Kehittämismenot	Tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2 vuotta
Muut poikkeukset:	Tasapoisto	2 vuotta
Nurmesjärven kunnostus	Tasapoisto	5 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
poikkeukset:		
Frosteruksen koulu	Tasapoisto	50 vuotta
Toimintakeskus	Tasapoisto	30 vuotta
Terveyskeskus	Tasapoisto	50 vuotta
Lastentalo Kuusipiha	Tasapoisto	50 vuotta
Akuuttivuosastot	Tasapoisto	30 vuotta
Liikuntahalli Kataja-areena	Tasapoisto	30 vuotta *)
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäämäpoisto	20 %
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäämäpoisto	25 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäämäpoisto	20 %
poikkeus:		
Urheilukenttä	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakeluverkosto	Menojäämäpoisto	10 %
Viemäriverkko	Menojäämäpoisto	10 %
Kaukolämpöverkko	Menojäämäpoisto	15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaistut.	Menojäämäpoisto	20 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäämäpoisto	22 %
Maakaasuverkko	Menojäämäpoisto	15 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäämäpoisto	20 %
Sähkö-, vesi- yms. laitteiden laitoskoneet ja laitteet	Menojäämäpoisto	25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäämäpoisto	20 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäämäpoisto	25 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäämäpoisto	25 %
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	Tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	

Investointien aktivointirajamuutos 10 000 euroa, kh 18.3.2002 63§.

Poistosuunnitelman muutos 26.5.2008 § 143:Kertapoisto, kun menojäämäpoistoa jäljellä alle 500 euroa.

*) Liikuntahallin poistoaika 30 v. tasapoisto kh 26.9.2022 § 143.

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut pakoll. Varaukset (Jokipela) 1.1.	49 515	0	49 515	0
Lisäys/vähennys tilikaudella	0	49 515	0	49 515
Muut pakoll. Varaukset (Jokipela) 31.12.	49 515	49 515	49 515	49 515
Potilasvak. maksuvastuu 1.1.	0	308 366		
Lisäys/vähennys tilikaudella	0	-22 152		
Potilasvak. Maksuvastuu 31.12.	0	286 214		
Pakolliset varaukset yht.	49 515	335 729	49 515	49 515

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden myyntivoitto	0	142 091	0	142 091
Rakennusten myyntivoitto				
Muut myyntivoitot	330	17 390		
Myyntivoitot yhteensä	330	159 481	0	142 091
Muut toimintakulut				
Maa-alueiden myyntitappio	0	0	0	0
Rakennusten myyntitappio				
Muut myyntitappiot	0	0		
Myyntitappiot yhteensä	0	0	0	0

9.3 Tasetta koskevat liitetiedot

9.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

PYSYVIEN VASTAAVIEN MUUTOKSET 2023

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	451 962		451 962
Lisäykset tilikauden aikana				
Rahoitusosuudet tilikaudella				
Vähennykset tilikauden aikana				
Siirrot erien välillä		41 968		41 968
Tilikauden poisto	0	-67 135		-67 135
Arvonlennukset ja niiden palaut.				
Poistamaton hankintameno 31.12.	0	426 795		426 795
Arvon korotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	426 795		426 795

Aineelliset hyödykkeet

	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 700 651	8 575 101	1 224 738	316 154	71 645	11 888 289
Lisäykset tilikauden aikana	9 108	10 000			591 739	610 847
Rahoitusosuudet tilikauden aikana						
Vähennykset tilikauden aikana						
Siirrot erien välillä		181 565	209 364	29 529	-462 426	-41 968
Tilikauden poisto		-451 432	-269 095	-121 316		-841 844
Arvonlennukset ja niiden palaut.						
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 709 759	8 315 234	1 165 007	224 367	200 957	11 615 324
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 709 759	8 315 234	1 165 007	224 367	200 957	11 615 324

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Osakkeet osakkuus- ja muut omist. yht.	Muut osakk. ja osuudet	Saamiset tytäryhteisöt	Saamiset kuntayhtym.	Saamiset osakkuus- ja muut omist. yht.	Saamiset muut yhteisöt	
Hankintameno 1.1.	2 307 276,85	233 113,03	0,00	186 619,01	2 008 763,06	0,00	0,00	228 712,00	4 964 483,95
Lisäykset									0
Vähennykset		-2 723,00						-14 400,00	-17 123,00
Siirrot erien välillä	632 000,00				-632 000,00				0
Hankintameno 31.12.	2 939 276,85	230 390,03	0,00	186 619,01	1 376 763,06	0,00	0,00	214 312,00	4 947 360,95
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 939 276,85	230 390,03	0,00	186 619,01	1 376 763,06	0,00	0,00	214 312,00	4 947 360,95
Sisältää arvonkorotuksia									

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Kunnan omistus- osuus 1000 €	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus 1000 €		
					omasta pääomast	vieraasta pääomast	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt							
Kärsämäen Asunnot Oy	Kärsämäki	100,00	2 159	100,00	1 583	5 965	-150
Kärsämäen Teollisuuskiint. Oy	Kärsämäki	100,00	683	100,00	696	5 017	7
Kärsämäen Vesihuolto Oy	Kärsämäki	100,00	98	100,00	1 325	573	-23
	Yhteensä		2 939		3 604	11 555	-166
Kuntayhtymät							
Jokilaaksojen Musiikkiopisto ky	Nivala	7,25	2	7,25	12	10	6
P-Pohjanmaan liitto ky	Oulu	0,79	3	0,79	14	8	0
Jokilaaksojen koulutusky	Nivala	2,54	225	2,54	802	146	6
Ppky Selänne (vars. toiminta loppui 30.9.2023)	Haapajärvi	14,33	3	14,33	3	64	0
	yhteensä		1 722		832	227	12

Saamisten erittely

2023		2022	
Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikaiset

Saamiset tytäryhteisöiltä

Myyntisaamiset		34 045		18 302
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		37 500		
<i>Yhteensä</i>	0,00	71 545	0,00	18 302

Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä

Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		210,00		33 050
<i>Yhteensä</i>	0,00	210	0,00	33 050

Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä

Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		10 016		10 016
<i>Yhteensä</i>	0,00	10 016	0,00	10 016

<i>Saamiset yhteensä</i>	0,00	81 771	0,00	16 929
--------------------------	------	--------	------	--------

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Konserni		Kunta	
2023	2022	2023	2022

Lyhytaikaiset siirtosaamiset

Tulojäämät				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	24 097	44 174	22 683	20 495
EU-tuet ja avustukset	21 348	107 698	0	92 200
Palautukset kunnat ja kuntayhtymät	0		1 053	83 951
Valtionosuussaamiset	0	5 033	0	5 033
Muut tulojäämät	90 602	441 230	76 784	143 026
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	134 993	509 150	99 468	255 721

<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	134 993	509 150	99 468	255 721
--	---------	---------	--------	---------

9.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

	Konserni	Konserni	Kunta	Kunta
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	4 337 776	5 734 018	4 337 776	5 734 018
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	4 337 776	5 734 018	4 337 776	5 734 018
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 1.1.	0	1 691		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.1.12	0	1 691		
Muiden rahastojen pääoma 1.1.	728 978	717 536		
Siirrot rahastoon tilikaudella		11 442		
Siirrot rahastosta tilikaudella	-106 688			
Muiden rahastojen pääoma 31.12.	622 290	728 978		
Muut omat rahastot yhteensä	622 290	728 978		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	9 455 160	7 946 917	10 144 163	9 215 864
lisäys tilikaudella		1 238 644		-45 138
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	9 455 160	9 185 561	10 144 163	9 170 725
Tilikauden ylijäämä	280 792	307 692	570 137	973 438
Oma pääoma yhteensä	14 696 019	15 957 940	15 052 077	15 878 181

Pitkäaikaiset velat

	2023	2022
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 262 910	3 588 716
Lainat julkisyhteisöiltä siitä eläkelainat		
Lainat muilta luotonantajilta		
Muut pitkäaikaiset velat	400 000	400 000
Pitkäaikaiset velat yhteensä	3 662 910	3 988 716

Velat ja velkojen osat , jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

Joukkovelkakirjalainat

	2023	2022
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	1 100 000	500 000

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2022	2022
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	0	286 214		
Muut pakolliset varaukset	49 515	49 515	49 515	49 515
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	49 515	335 729	49 515	49 515

Vieras pääoma

2023		2022	
Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen

Velat tytäryhteisöille

Saadut ennakot

Ostovelat

Muut velat

Siirtovelat

Yhteensä

	18 711		
400 000		400 000	
400 000		400 000	

Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä

Saadut ennakot

Ostovelat

Muut velat

Siirtovelat

Yhteensä

	27 723	27 723	
	6 147	49 346	
33 870		77 069	

Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille

Saadut ennakot

Ostovelat

Muut velat

Siirtovelat

Yhteensä

9 689

Vieras pääoma yhteensä

400 000	96 140	400 000	154 139
---------	--------	---------	---------

Sekkitililimiitti**2023****2022**

Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.

Suomenselän Osuuspankki

siitä käyttämättä oleva määrä

600 000	600 000
514 623	600 000

Danske Bank

siitä käyttämättä oleva määrä

462 517	462 517
462 517	462 517

Käyttämättä yhteensä**977 140 1 062 517****Muiden velkojen erittely**

Konserni		Kunta	
2023	2022	2023	2022

Muut velat

Liittymismaksut

Muut velat

Muut velat yhteensä

387 417	369 937		
0	16 464	400 000	400 000
387 417	386 401	400 000	400 000

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	235 084	330 669	195 360	268 701
Menojäämät				
Lomapalkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	546 562	1 806 087	490 030	567 717
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	132 132	388 421	132 132	141 865
Korkojaksotukset	23 983	68 233	23 695	16 393
Muut menojäämät	211 727	1 037 196	107 440	796 592
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	1 149 648	3 628 734	948 657	1 791 267
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	1 149 648	3 628 734	948 657	1 791 267

9.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vuokra- ja leasingvastuut

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut seuraavalla tilikaudella maksettavat	14 294	58 618	63 065	63 643
Vuokravastuut myöhemmin maksettavat	1 916	125 698	0	0
Leasingvastuut seuraavalla tilikaudella maksettavat	9 354	43 119	8 689	11 000
Leasingvastuut myöhemmin maksettavat	19 920	102 548	19 299	15 706
<i>Yhteensä</i>	45 484	329 983	91 053	90 349

Vastuusitoumukset

	Kunta	
	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	13 387 397	13 387 397
Jäljellä oleva pääoma	8 614 605	9 159 201
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	2 792 063	3 102 143
Jäljellä oleva pääoma	2 342 289	1 707 025

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Kunta	
2023	2022

Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	20 523 882	19 176 376
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	16 338	11 089

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Konserni		Kunta	
2023	2022	2023	2022

Arvonlisäveron palautusvastuu	20 502	28 794		
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	712 000	712 000	712 000	712 000

9.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot**Henkilöstön lukumäärä 31.12.**

	2023	2022
Yleishallinto	10	25
Sivistystoimi	111	107
Tekninen toimi	7	7
<i>Yhteensä</i>	128	139

Henkilöstökulut

	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	-5 449 500	5 874 676
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	49 896	105 675
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	-5 399 603	5 980 351

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2023	2022
Suomen Keskusta r.p. (KESKUSTA) / €	3 235	2 889
Perussuomalaiset (PS) / €	1 492	1 257
Suomen Sosialidemokraattinen puolue (SDP) / €	0	55
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä / €:	4 727	4 200

Tilintarkastajan palkkiot

BDO Auditor Oy	2023	2022
Tilintarkastuspalkkiot	8 105	10 824
Tilintarkastuslautakunnan avustaminen		
Muut palkkiot		
Tilintarkastajan lausunnot	1 116	
Palkkiot yhteensä	9 221	10 824

Kunnan ja intressitahojen väliset oleelliset tiedot

Kunta antanut kokonaan omistamalleen Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:lle aikaisemmilla tilikausilla yhteensä 1 040 000 euroa pääomalainaa.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:lle valtuuston 31.10.2017, § 102 päätöksen mukaista lainaa käyttöpääoman kattamiseksi, lainan määrä 31.12.2023 250 000 euroa.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Kärsämäen Asunnot Oy:lle valtuuston 31.10.2017, § 102 päätöksen mukaista lainaa käyttöpääoman kattamiseksi, lainan määrä 31.12.2023 50 000 euroa.

Kunnanjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus (valt. 5.4.2016, § 31), jossa on sovittu erokorvauksesta. Erokorvauksen suuruus on viidentoista (15) kuukauden palkkaa vastaava summa, joka sopimushetkellä oli 107 250 euroa.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

9.6 Luettelo kirjanpitokirjoista, tositelajeista sekä säilytysajoista

KÄRSÄMÄEN KUNTA

Käytetyt kirjanpitokirjat v. 2023

Päiväkirja	Atk-tulosteena
Pääkirja	Atk-tulosteena
Tasekirja	Erikseen sidottuna
Tase-erittely	Atk-tulosteena + paperisena
Myyntirekontra	Atk-tulosteena
Ostoreskontra	Atk-tulosteena
Atk-palkkakirjanpito	Atk-tulosteena
Kirjanpitoyhdistelmä tilierittelyin	Atk-tulosteena
Palkkaluettelo	Atk-tulosteena
Käyttöomaisuuskirjanpito	Atk-tulosteena + paperisena

Luettelo käytetyistä tositelajeista vuonna 2023

Tositelaji	ID
1	Tiliotteet Nomentia
9	Palkkatositteet
10	KP Laskennalliset
12	SL Laskennalliset
15	Luottotappiot
16	Poistot
21	Ostolaskut WF
20	Ostolaskujen maksut
22	Ostolaskut ostoreskontra
23	Ostolaskut Approval
30	Myyntireskontran suoritukset
31	Yleislaskut
32	Tekninen yleislaskutus
40	Päivähoitolaskutus
50	Avosh maksut
55	Työterveyshuolto
57	Kuntamaksut
86	Hyvitysten kohdistus MYRE
88	Avaustaseen muutos
90	Sisäiset / muistiotositteet
96	Kirjanpidon tulos
97	Kirjanpidon tulos laskennall.
98	Sisäisen laskennan tulos
99	Sisäisen laskennan tulos lask.
LT	Liitetietotositteet

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Kärsämäellä maaliskuun 25. päivänä vuonna 2024

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilintarkastuksesta on annettu kertomus.

Kärsämäellä

Tuomas Peltoperä , HT, JHT
BDO AUDIATOR Oy JHTT-yhteisö